
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DO PLANU OGÓLNEGO GMINY ZAMBRÓW

Warszawa, 06.11.2025 r.

Nazwa opracowania:	Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Zambrów
Zlecniodawca:	Gmina Zambrów
Opracowujący:	Budplan Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Autor prognozy:	mgr inż. Izabela Bielowska <i>Izabela Bielowska</i>

Spis treści

1	Wprowadzenie.....	7
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania	7
1.2	Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.....	7
2	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.....	8
2.1	Cele i zawartość dokumentu	8
2.2	Powiązania z innymi dokumentami.....	17
3	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	27
4	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	27
5	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	27
6	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	27
7	Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego.....	28
7.1	Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania.....	28
7.2	Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia	30
7.3	Budowa geologiczna.....	33
7.4	Surowce mineralne	35
7.5	Gleby	36
7.6	Użytkowanie gruntów	38
7.7	Hydrologia i hydrogeologia	40
7.8	Zaopatrzenie w wodę.....	44
7.9	Warunki klimatyczne.....	46
7.10	Szata roślinna	47
7.11	Fauna.....	50
7.12	Formy ochrony przyrody	50
7.12.1	Obszar Natura 2000 Czerwony Bór	51
7.12.2	Rezerваты przyrody	53
7.12.3	Użytek ekologiczny.....	57
7.12.4	Pomniki przyrody	57
7.12.5	Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi - otulina.....	57
7.13	Powiązania ekologiczne.....	58
7.14	Zasoby krajobrazowe	59
8	Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska	60
8.1	Stan środowiska	60
8.2	Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń.....	68
9	Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	68

10 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	69
10.1 Identyfikacja głównych zagrożeń	69
11 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	73
12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.	74
12.1 Oddziaływanie na ludzi.....	74
12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny.....	78
12.3 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną.....	78
12.4 Oddziaływanie na wodę	79
12.5 Oddziaływanie na powietrze	80
12.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	80
12.7 Oddziaływanie na krajobraz	81
12.8 Oddziaływanie na klimat	82
12.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	83
12.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	83
12.11 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody	84
13 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	84
13.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	85
14 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru.....	85
15 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	86
16 Materiały źródłowe.....	87
17 Oświadczenie autora prognozy	89

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Zambrów, sporządzonego zgodnie z uchwałą Nr 13/III/24 Rady Gminy Zambrów z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Zambrów.

1.1 Podstawa formalno-prawna opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
4. bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń planu ogólnego. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń planu ogólnego. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest analizowane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w planie ogólnym warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie planu ogólnego, sprzyjających ochronie środowiska.

Proгноza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1 Cele i zawartość dokumentu

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 roku.

Zgodnie z art. 13i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku przed sporządzeniem projektu planu ogólnego rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego.

Rada Gminy Zambrów dnia 27 czerwca 2024 r. podjęła uchwałę Nr 13/III/24 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Zambrów.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostało wyznaczonych 12 stref

planistycznych, tj.:

1) SW – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ;

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną została wyznaczona w granicach terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Zabudowa ta zlokalizowana jest w miejscowości Poryte Jabłoń i charakteryzuje się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu.

Do ww. strefy zakwalifikowano także istniejące tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Nie wyznaczono strefy SW na obszarach poza istniejącą zabudową oraz wyznaczonym obszarem uzupełnienia zabudowy.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiając realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

2) SJ – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ;

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną zostały wyznaczone w granicach:

- terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu;
- terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną;
- obszarów uzupełnienia zabudowy.

Wyznaczając przedmiotowe strefy w obszarach uzupełniania zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów.

Do ww. stref zakwalifikowano także istniejące tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Nie wyznaczono strefy SJ na obszarach poza: istniejącą zabudową, ustalonymi obszarami zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczonymi obszarami uzupełnienia zabudowy.

Dla stref lub ich części znajdujących się w zasięgu maksymalnych możliwych stref sanitarnych 50 m lub 150 m od czynnych cmentarzy lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarzy regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Występowanie stref sanitarnych nie wyklucza ustalenia strefa wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową, gdyż profile funkcjonalne ww. stref umożliwiają wyznaczenie na etapie planu miejscowego terenów bez możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

3) SZ – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ;

Strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową zostały wyznaczone w granicach terenów:

- istniejącej zabudowy zagrodowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu;
- przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę zagrodową;
- obszarów uzupełnienia zabudowy.

Wyznaczając przedmiotowe strefy w obszarach uzupełniania zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów.

Do ww. stref zakwalifikowano także tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej.

W strefach 282SZ i 577SZ zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego, co jest zgodne z obecnym sposobem zagospodarowania. Zabytki te to zespół dworski w obrębie Wądołki-Borowe oraz dwór i park w obrębie Poryte-Jabłoń. Ustalone parametry dla ww. stref umożliwiają dalsze funkcjonowanie zabytków i nie ograniczają dalszej ochrony obiektów zabytkowych.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Nie wyznaczono strefy SZ na obszarach poza: istniejącą zabudową, obszarami ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów uzupełnienia zabudowy.

Dla stref lub ich części znajdujących się w zasięgu maksymalnych możliwych stref sanitarnych 50 m lub 150 m od czynnych cmentarzy lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarzy regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Występowanie stref sanitarnych nie wyklucza ustalenia strefa wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową, gdyż profile funkcjonalne ww. stref umożliwiają wyznaczenie na etapie

planu miejscowego terenów bez możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

4) SU – STREFA USŁUGOWA;

Strefy usługowe zostały wyznaczone na obszarach istniejącej zabudowy usługowej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej.

W strefach 25SU i 84SU zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego, co jest zgodne z obecnym sposobem zagospodarowania. Zabytki te to dwór w obrębie Łosie-Dołęgi oraz kościół parafialny w obrębie Tabędz. Ustalane parametry dla ww. stref umożliwiają dalsze funkcjonowanie zabytków i nie ograniczają dalszej ochrony obiektów zabytkowych.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

Dla strefy 25SU - zlokalizowanej w miejscowości Pstrągi Gniewoty - wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Nr 306/XLI/18 Rady Gminy Zambrów z dnia 12 października 2018 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

5) SP – STREFA GOSPODARCZA;

Strefy gospodarcze zostały wyznaczone na obszarach istniejącej zabudowy produkcyjnej i usługowej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

Dla stref 1SP – 4SP wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla strefy 1SP zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym Uchwałą Nr 388/XLIV/23 Rady Gminy Zambrów z dnia 31 maja 2023 r., dla strefy 2SP zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym Uchwałą Nr 148/XXVII/09 Rady Gminy Zambrów z dnia 27 sierpnia 2009 r., dla strefy 3SP zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym Uchwałą Nr 142/XXI/16 Rady Gminy Zambrów z dnia 27 października 2016 r. a dla strefy 4SP zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym Uchwałą Nr 389/XLIV/23 Rady Gminy Zambrów z dnia 27 czerwca 2023 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758ze zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

6) SR – STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ;

Strefy produkcji rolniczej zostały wyznaczone w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej w ramach uzupełnienia istniejących terenów zabudowy oraz w terenach istniejącej zabudowy gospodarczej w gospodarstwach rolnych. Tereny przeznaczone pod strefy produkcji rolniczej mają za zadanie umożliwić rozwój istniejących gospodarstw rolnych i działalności rolniczej w gminie, w której dominuje działalność rolnicza. Wyznaczone strefy produkcji rolniczej umożliwią rozwój istniejących i powstanie nowych obiektów służących gospodarce rolnej w tym zakresie. Zasięg stref SR został wyznaczony w sąsiedztwie stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową w celu zapobiegania fragmentaryzacji zwartych kompleksów rolnych i umożliwienia prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Z uwagi na charakter strefy, określono standardy urbanistyczne, które uwzględnią wymogi technologiczne obiektów budowlanych związanych z produkcją rolniczą. Określone gminne standardy urbanistyczne mogą zostać doprecyzowane na etapie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych i wymogów technologicznych obiektów budowlanych związanych z działalnością rolniczą. Gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

7) SI – STREFA INFRASTRUKTURALNA;

Strefy infrastrukturalne zostały wyznaczone na obszarach istniejących terenów infrastruktury technicznej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów

i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

Dla strefy 2SI wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. przyjętego Uchwałą Nr 176/XXVI/17 Rady Gminy Zambrów z dnia 16 lutego 2017 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

Ponadto należy zauważyć, iż w strefach oznaczonych symbolami SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SN, SC, SO i SK teren infrastruktury technicznej w profilu podstawowym dotyczy terenów telekomunikacji oraz innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m² (zgodnie z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.).

8) **SN** – STREFA ZIELENI I REKREACJI;

Strefy zieleni i rekreacji zostały wyznaczone na terenach zieleni urządzonej oraz sportu i rekreacji, w tym na terenach wskazanych pod dane przeznaczenie w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Strefy te znajdują się w obrębach Grzymały, Długobórz Drugi, Konopki Jabłoń, Polki Teklin oraz Czerwony Bór.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

9) **SC** – STREFA CMENTARZY;

Strefy cmentarzy wyznaczone zostały na terenach istniejących cmentarzy w obrębach Stary Skarżyn oraz Zagroby Zakrzewo.

W strefie 2SC zlokalizowany jest zabytek wpisany do rejestru zabytków województwa podlaskiego, co jest zgodne z obecnym sposobem zagospodarowania. Zabytek ten stanowi krzyż i mogiła na cmentarzu, gdzie jako obiekt małej architektury będą mogły dalej funkcjonować.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

Plan ogólny w strefie SC poza terenem cmentarza umożliwia realizację innych funkcji określonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.). Na etapie sporządzania miejscowego planu zostanie ustalona linia rozgraniczająca terenu cmentarza i od niej wskazana strefa sanitarna w odległość 50 m i 150 m. Lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie cmentarza regulują przepisy odrębne, które należy uwzględnić w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W części graficznej uzasadnienia wskazano maksymalne możliwe strefy sanitarne w odległości 50 m i 150 m.

W planie ogólnym istnieje możliwość wyznaczenia stref dopuszczających zabudowę mieszkaniową, w granicy maksymalnych stref sanitarnych od cmentarza, przy jednoczesnym spełnieniu warunków przepisów odrębnych z zakresu cmentarza i chowania zmarłych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – określony profil funkcjonalny umożliwia lokalizację m.in. terenów usług lub zieleni.

10) SG - STREFA GÓRNICTWA;

Strefa górnictwa została wyznaczona na terenach przeznaczonych do eksploatacji złóż w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy. Strefą zostały objęte udokumentowane złoża kopalin, tereny górnicze oraz obszary górnicze. W graniach strefy górnictwa zlokalizowane są udokumentowane złoża kruszyw naturalnych. Strefy te zlokalizowane są w obrębach Zbrzeźnica, Sędziwuje oraz Czerwony Bór.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych dla stref SG są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

Określenie uwarunkowań zagospodarowania ww. stref oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy oraz wyznaczenie pasów ochronnych dla stref sąsiednich nastąpi na etapie sporządzenia dla tych stref miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ponadto należy zauważyć, że ustalenia dla stref górnictwa wynikają z określonego w u.p.z. p. zakresu ustaleń planu ogólnego.

Nie jest możliwe wprowadzenie do ustaleń planu ogólnego:

- uwarunkowań zagospodarowania terenu górniczego oraz ograniczeń w jego użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy w obszarze górniczym, z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalin,
- pasów ochronnych dla stref sąsiednich, nie objętych eksploatacją kruszyw,
- określenia rekultywacji terenu po zakończonej eksploatacji kruszyw,

z uwagi na określony zakres planu ogólnego w u.p.z.p.

Rekultywacja stref górnictwa po zakończeniu eksploatacji kopaliny powinna odbywać się w oparciu o ustalony kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji opisane w wydanej dla danego obszaru koncesji.

11) SO – STREFA OTWARTA;

Strefa otwarta została wyznaczona na terenach o wysokich wartościach przyrodniczych poza obszarami zabudowy. Strefy otwarte pokrywają największą część gminy, obejmują tereny

lasów, tereny rolnicze, tereny wód i zieleni naturalnej oraz tereny dróg.

W strefach 56SO – 156SO dopuszczono lokalizację elektrowni słonecznych, elektrowni geotermalnych oraz biogazowni. W strefach 49SO – 55SO dopuszczono lokalizację elektrowni wiatrowych, elektrowni słonecznych, elektrowni geotermalnych oraz biogazowni. W pozostałych terenach nie dopuszczono ich lokalizacji. Strefy 1SO – 48SO obejmują obszary gminy znajdujące się w rezerwacie przyrody, naturze 2000, otulinie parku krajobrazowego, użytku ekologicznego, korytarza ekologicznego, a także obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia oraz doliny rzek Jabłonka oraz Gać.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych dla stref 56SO – 156SO są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego. Dla pozostałych stref nie wyznaczono gminnych standardów urbanistycznych. Zgodnie z art. 13e ust. 2 pkt 3 u.p.z.p. dla strefy otwartej nie jest obligatoryjne określenie gminnych standardów urbanistycznych. Gminne standardy urbanistyczne mogą zostać określone na etapie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych.

12) SK – STREFA KOMUNIKACYJNA.

Strefa komunikacyjna została wyznaczona na terenie dróg krajowych oraz powiatowych w granicach działek ewidencyjnych. Ponadto strefę komunikacyjną wskazano w granicach terenów przeznaczonych pod drogi klasy zbiorczej w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy Zambrów zlokalizowane są tereny zamknięte ustanowione Decyzją Nr 14 Ministerstwa Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. U. z 2020 poz. 38 ze zm.). Zgodnie z ww. decyzją terenami zamkniętymi są działki ew. nr 66, 67/21, 68 w obrębie Czerwony Bór, działka nr 183/3 w obrębie Łady-Borowe oraz działka nr 229 w obrębie Szeligi-Leśnica. Są to tereny kolejowe, stanowiące część nieczynnej linii kolejowej. Dla ww. działek plan ogólny wyznacza strefę komunikacyjną oznaczoną symbolami 1SK, 2SK, 3SK i 4SK.

Dla strefy komunikacyjnej jako profil dodatkowy dopuszczono wyłącznie, teren drogi zbiorczej, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód co jest zgodne z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 ze zm.) strefę komunikacyjną można wyznaczyć dla obiektów istniejących oraz planowanych, których lokalizacja jest potwierdzona ustaleniem linii rozgraniczających teren.

Dla strefy komunikacyjnej nie wyznaczono gminnych standardów urbanistycznych, z uwagi na charakter strefy, w której standardy urbanistyczne wynika bezpośrednio z wymogów technicznych. Zgodnie z art. 13e ust. 2 pkt 3 u.p.z.p. dla strefy komunikacyjnej nie jest obligatoryjne określenie gminnych standardów urbanistycznych. Gminne standardy urbanistyczne mogą zostać określone na etapie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy oraz przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych.

Plan ogólny nie wyznacza na terenie gminy Zambrów strefy SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego.

Dla każdej ze stref określono profil funkcjonalny, wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, wartość maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, co stanowi gminne standardy urbanistyczne (gminny

Warunki określone w gminnych standardach urbanistycznych muszą zostać uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Rysunek 1. Projekt planu ogólnego gminy Zambrów

[illegible]

2.2 Powiązania z innymi dokumentami

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

W zakresie infrastruktury transportowej na obszarze gminy Zambrów Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego uwzględnia:

- realizacja w latach 2026-2028 obwodnicy Zambrowa w ciągu dróg krajowych nr 63 i 66, mijająca od strony zachodniej i południowo-zachodniej Zambrów (alternatywnie od strony wschodniej i południowej) i łącząca się w węźle Zambrów Zachód (alternatywnie w węźle Zambrów Wschód) z drogą S8,
- rewitalizację linii kolejowej nr 36 Łapy – Śniadowo – granica województwa.

W zakresie infrastruktury przemysłowej Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zakłada rozwój infrastruktury dla potrzeb inwestycji przemysłowych, rzemiosła produkcyjnego oraz usług komercyjnych, zwłaszcza z nowoczesnymi technologiami, stref i inkubatorów aktywności gospodarczej, parków technologicznych i specjalnych stref ekonomicznych poprzez przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych produkcyjno-usługowych.

W zakresie infrastruktury lotniczej Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zakłada ewentualne stworzenie warunków do budowy lotniska sportowo-sanitarne dla potrzeb zachodniej części województwa podlaskiego, o zmienionej lokalizacji w stosunku do dotychczasowej w Czerwonym Borze w gm. Zambrów (zmiana lokalizacji na Kołaki Kościelne), dostosowanej do wymogów ochrony środowiska, w tym zwłaszcza Natury 2000, wymagającej odrębnych szczegółowych analiz specjalistycznych.

W zakresie infrastruktury technicznej Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zakłada:

- dostosowanie infrastruktury systemu elektroenergetycznego na napięciu WN 110kV do obecnych i przyszłych potrzeb zagospodarowania województwa, z zachowaniem normatywnych standardów ilościowych i jakościowych, w szczególności poprzez:
 - modernizację stacji 110 kV/15 Zambrów,
 - modernizację linii 110 kV Zambrów – Łomża,
 - modernizację linii 110 kV Wysokie Mazowieckie – Zambrów,
- likwidacja ograniczeń na obszarach zasilanych z istniejącego systemu gazowniczego gazociągami Tietierówka (Białoruś) – Bobrowniki – Białystok celem zaspokojenia zapotrzebowania na paliwo gazowe odbiorców środkowej części województwa poprzez rozbudowę tłoczni w Zambrowie na gazociąg SGT Jamał oraz budowę odcinka gazociągu w/c relacji tłoczni Zambrów na SGT „Jamał” – gazociąg Wólka Radzyńska – kol. Grabówka k/Białegostoku, co zwiększy moc przesyłową i stworzy dodatkowe źródło zasilania dla gazociągu dystrybucyjnego w/c Wólka Radzyńska – Białystok, planowanego do przebudowy;
- modernizację oczyszczalni ścieków, rozbudowę i modernizację kanalizacji sanitarnej do tej oczyszczalni,
- wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii cieplnej i tworzenie warunków do ich rozwoju, poprzez ewentualne wykorzystanie energii cieplnej wytwarzanej w tłoczni „Zambrów” na gazociąg SGT „Jamał” Rosja – Niemcy.

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Plan ogólny gminy Zambrów uwzględnia zapisy planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego poprzez:

1. wyznaczenie strefy komunikacyjnej (SK), w przebiegu istniejącej drogi krajowej nr 8 oraz istniejących dróg krajowych nr 63 i nr 66;
2. wyznaczenie stref otwartych, które obejmują rezerwat przyrody, naturę 2000, otulinę parku krajobrazowego, użytek ekologiczny, korytarz ekologiczny, a także obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia oraz doliny rzek Jabłonka oraz Gać. W strefach tych jako profil dodatkowy ustalono możliwość realizacji wyłącznie terenu zieleni urządzonej;
3. wyznaczenie stref planistycznych uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
4. wyznaczenie stref planistycznych uwzględniających ochronę krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym oraz określeniem gminnych standardów urbanistycznych, które będą kształtowały ład przestrzenny;
5. wyznaczenie stref usługowych oraz gospodarczych w oparciu o zrównoważony rozwój funkcji pozarolniczych, które wspierającą działalność gospodarczą towarzyszącą produkcji rolnej

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego Gminy Zambrów, Budplan Sp. z o.o. 2024

Opracowanie przedstawia strukturę środowiska przyrodniczego z zaznaczeniem jego podstawowych komponentów i zachodzących między nimi związków. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego dały podstawę do zdiagnozowania i określenia predyspozycji przyrodniczych, do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze oraz oceną przydatności środowiska pod różne sposoby użytkowania i formy zagospodarowania terenu.

Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:

I. Obszary pełniące funkcje przyrodnicze

Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego zalicza się:

- **obszary stanowiące o strukturze przyrodniczej** takie jak: krajowy korytarz ekologiczny **Czerwony Bór** (GKPnC-5A), stanowiący część jednego z głównych korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym – Korytarza Północno-Centralnego (KPnC);
- **tereny leśne**, w tym szczególnie kompleks leśny w Czerwonym Borze oraz lasy ochronne;
- **obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych** objęte ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Są to obszary podlegające przepisom odrębnym:
 - o dla **obszaru Natura 2000 Czerwony Bór** obowiązuje zakaz podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, a ponadto pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami, a ponadto obszar ten objęty jest planem zadań ochronnych przyjętym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 (Dz. U. Woj. Maz. z 2014r. poz. 1946), zmienionym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 stycznia 2018 r. (Dz. U. Woj. Maz. z 2018 r., poz. 217).
 - o dla **pomników przyrody** obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
 - o dla **rezerwatów przyrody** obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. a ponadto rezerwat przyrody „**Dębowe Góry**”, objęty jest Zarządzeniem Nr 39/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z

dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Dębowe Góry”), a dla rezerwatu przyrody „Grabówka” obowiązuje plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Grabówka" (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz. 713), zmienionym Rozporządzeniem Nr 48/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopom. z 2008 r. Nr 96, poz. 2079

- dla **użytku ekologicznego** obowiązuja zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- **zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne** uzupełniające funkcje ochronne lasów oraz ułatwiając migrację gatunków;
- **zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe**, w tym w szczególności zbiorowiska podmokłe występujące w obniżeniach dolinnych;
- **zieleń urządzone**, w tym zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom, stanowiąca ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego.

Ograniczenia i wytyczne wynikające z położenia w obrębie obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Prawne ograniczenia w zagospodarowaniu terenów gminy Zambrów wynikają m.in. z przepisów dotyczących obszarów chronionych. Zasady ochrony wartości przyrodniczych na obszarach objętych formami przyrody zostały także szczegółowo i indywidualnie dla każdego obszaru określone w aktach ustanawiających te obszary, a dodatkowo także w planach ochrony i planach zadań ochronnych.

Obszar Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478), w odniesieniu do obszarów Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zgodnie z art. 28 i art. 29 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody dla obszarów Natura sporządza się plan zadań ochronnych lub plan ochrony.

Dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 (Dz. U. Woj. Maz. z 2014r. poz. 1946), zmienionym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 stycznia 2018 r. (Dz. U. Woj. Maz. z 2018 r., poz. 217), w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Rezerwaty przyrody

Dla rezerwatu *Dębowe Góry* nie ustanowiono planu ochrony. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 39/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Dębowe Góry”, dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres 5 lat.

Dla rezerwatu *Grabówka* stanowiono plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora

Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Grabówka" (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz. 713). W planie ochrony zidentyfikowano oraz określono sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków, a także wskazano działania ochronne na obszarze ochrony czynnej z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań.

Użytek ekologiczny

Dla użytku ekologicznego znajdującego się w granicach gminy Zambrów obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Aktualnie obowiązującym aktem normatywnym dla tego użytku ekologicznego jest Rozporządzenie Nr 19/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 17 lipca 2001 r. w sprawie uznania ekosystemów bagiennych i oczek wodnych za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 18.07.2001 r., Nr 24 poz. 391).

Pomniki przyrody

Dla pomników przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a także zapisy Zarządzenia Nr 54/82 Wojewody łomżyńskiego z dnia 26 października 1982 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. WRN w Łomży z dn. 18.11.1982 r., Nr 3, poz. 34).

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi

W granicy gminy Zambrów znajduje się niewielki fragment otuliny łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Aktualnie dla ww. Parku i jego otuliny obowiązuje Uchwała Nr XXIII/200/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016 r. poz. 1501), zmieniona Uchwałą nr VI/43/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 18 lutego 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz. 1223).

Dla samego obszaru Parku Krajobrazowego (bez otuliny) ustanowiono plan ochrony Uchwałą Nr III/20/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2011 r. Nr 23, poz. 334), zmienioną Uchwałą Nr XLII/584/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 kwietnia 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2022 r. poz. 2139).

Ograniczenia wynikające z istniejących zagrożeń naturalnych

Brak. W granicach gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, ani udokumentowane osuwiska czy tereny narażone na ruchy masowe ziemi.

Ograniczenia wynikające z położenia w obrębie GZWP nr 215 Subniecka warszawska

Obecnie brak. Do czasu udokumentowania oraz ustanowienia obszarów ochronnych wody GZWP nr 215 Subniecka warszawska podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne.

Ograniczenia wynikające z występowania stref ochronnych ujęć wód

W obrębie stref ochronnych, obejmujących wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej, obowiązują zakazy i nakazy zgodnie z decyzjami:

1. Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Ostrołęce z dnia 27.06.2018 r., znak: BI.ZUZ.5.410.93.2018 M.B – (część dz. ew. nr 350/44 i część dz. ew. nr 350/51 obr. 0039 Poryte Jabłoń: 3 studnie głębinowe w miejscowości Poryte Jabłoń, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnie i ich bezpośrednie sąsiedztwo w promieniu 8,0 m od osi studni);
2. Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Ostrołęce z dnia 07.02.2019 r., znak: BI.ZUZ.5.421.295.2018 Ł.B – (część dz. ew. nr 118/3 obr. 0030 Łosie Dołęgi: 2 studnie głębinowe w miejscowości Łosie Dołęgi, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnie i ich bezpośrednie sąsiedztwo w promieniu 8,0 m od osi studni);

3. Decyzją Starosty Zambrrowskiego z dnia 15.04.2014 r., znak: RI.6341.15.2014 (część dz. ew. nr 215/7 obr. 0041 Przeździecko Mroccki: 2 studnie głębinowe w miejscowości Przeździecko Mroccki, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studni i ich bezpośrednie sąsiedztwo w promieniu 8,0 m od osi studni);
4. Decyzją Marszałka Województwa Podlaskiego z dnia 27.02.2013 r., znak: DIS-V.7222.1.23.2012 (część dz. ew. nr 130 obr. 0018 Grzymały, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnię i jej bezpośrednie sąsiedztwo na obszarze kwadratu o bokach 16 m).

Na terenie Gminy Zambrów nie ustanowiono stref ochronnych obejmujących tereny ochrony pośredniej.

Ograniczenia wynikające z występowania złóż kopalin

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.) w planie ogólnym gminy wymagane jest uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Zgodnie z przepisami prawa złoża kopalin podlegają ochronie, a eksploatację złóż prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopalin. Na terenie Gminy Zambrów udokumentowano 11 złóż kruszyw naturalnych.

Ograniczenia wynikające z występowania gleb chronionych

Na terenie gminy występują gleby zaliczane do wysokich klas bonitacyjnych (III klasa bonitacyjna), które są chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) o ochronie gruntów rolnych i leśnych, i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Ograniczenia wynikające z występowania gruntów leśnych

Grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Ograniczenia wynikające z niekorzystnych warunków budowlanych

Niekorzystne warunki posadowienia budynków występują fragmentami na terenie całej gminy. Na ograniczenia zabudowy wpływa wysoki poziom wód gruntowych, słabonośne grunty w podłożu. Niekorzystne warunki posadowienia budynków dotyczą przede wszystkim terenów dolin rzecznych – podmokłych, grząskich, narażonych na mgły i zastoiska.

Inne ograniczenia w zagospodarowaniu

Przez teren gminy Zambrów biegną napowietrzne linie elektroenergetyczne niskiego, średniego, wysokiego i najwyższego napięcia. Ze względu na potencjalne negatywne oddziaływanie linii elektroenergetycznych powinno wyznaczać się dla nich strefy ochronne, które stanowią obszar znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie linii elektroenergetycznej, tworzony w celu ochrony ludzi i mienia przed skutkami działania linii.

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 i DN250. Ze względów bezpieczeństwa dla gazociągu wysokiego ciśnienia wyznacza się strefy kontrolowane, na których obowiązują zakazy zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013r. , poz. 640).

Na obszarze gminy Zambrów istnieją czynne cmentarze, dla których należy wyznaczyć strefy sanitarne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315), odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia

zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów. Przedmiotowe przepisy należy brać pod uwagę zarówno planując lokalizację nowych cmentarzy, jak i nowych obiektów w pobliżu cmentarzy.

Ograniczenia dla zabudowy wynikają także z przepisów dotyczących dróg publicznych tj. ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 470 z późn. zm.). Ustawa określa odległości w jakich mogą być usytuowane obiekty budowlane od poszczególnych rodzajów dróg. Jednak ograniczenia te z punktu widzenia niniejszego opracowania nie są tak istotne jak ograniczenia wynikające z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r., poz. 112). W tym akcie prawnym określono dopuszczalny poziom hałasu pochodzący od dróg, linii kolejowych, innych obiektów i grup źródeł hałasu w stosunku do terenów pełniących różne funkcje. Zasady te należy mieć na uwadze, planując w szczególności inwestycje mieszkaniowe w pobliżu terenów usługowo-produkcyjnych, linii kolejowej oraz głównych ciągów komunikacyjnych

II. Strefy planistyczne – ocena przydatności terenów dla rozwoju funkcji użytkowych

Zgodnie z art. 13c ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) obszar objęty planem ogólnym dzieli się w sposób rozłączny na strefy planistyczne. Charakterystykę stref planistycznych, w tym ich profil funkcjonalny oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758). Nadmienić należy, że w planie ogólnym nie jest obowiązkowe wyznaczenie każdej z wymienionych w ww. rozporządzeniu stref. W każdej strefie planistycznej profil funkcjonalny obejmuje tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego podstawowego oraz może obejmować tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego, nie muszą to być jednak wszystkie wymienione w ww. rozporządzeniu rodzaje terenów. Ponadto w przypadku gdy obszar strefy planistycznej jest objęty obowiązującymi planami miejscowymi, w strefie tej można określić wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej niższą niż wynika to z załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, jednak nie niższą niż najwyższa wartość wskaźnika opisującego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej dla terenów wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, obejmujących obszar strefy.

W opracowaniu ekofizjograficznym oceniono mocne strony oraz istniejące ograniczenia środowiskowe dla wyznaczenia poszczególnych stref planistycznych na terenie gminy Zambrów oraz określono przydatność terenów gminy do objęcia daną strefą planistyczną.

Tabela 1. Strefy planistyczne – ocena możliwości wyznaczenia stref na terenie gminy Zambrów
źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do planu ogólnego Gminy Zambrów, 2024

symbol literowy ¹	nazwa strefy planistycznej ¹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren ogrodów działkowych, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze; potencjalne miejsca zatrudnienia: - rolnictwo, - położenie w sąsiedztwie ośrodka miejskiego – Zambrów; wysoki udział terenów o korzystnych warunkach dla posadowienia budynków	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych i z uwagi na korytarze ekologiczne; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze; potencjalne miejsca zatrudnienia: - rolnictwo, - położenie w sąsiedztwie ośrodka miejskiego – Zambrów; wysoki udział terenów o korzystnych warunkach dla posadowienia budynków	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych i z uwagi na korytarze ekologiczne; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze; potencjalne miejsca zatrudnienia: - rolnictwo, - położenie w sąsiedztwie ośrodka miejskiego – Zambrów; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; wysoki udział terenów o korzystnych warunkach dla posadowienia budynków	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych i z uwagi na korytarze ekologiczne duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny zabudowy zagrodowej oraz tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)

¹ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758).

symbol literowy ¹	nazwa strefy planistycznej ¹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	potrzeba rozwoju/uzupełnienia oferty sektora usługowego – w szczególności na terenach położonych w oddaleniu od miasta Zambrów; dostęp do drogi ekspresowej S8 i dróg krajowych	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych i z uwagi na korytarze ekologiczne; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny zabudowy usługowej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SH	strefa handlu wielkopowierzchniowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	dostęp do drogi ekspresowej S8 i dróg krajowych	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych i z uwagi na korytarze ekologiczne; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej lokalizacja obiektu handlu wielkopowierzchniowego może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	pokożenie w pobliżu ośrodka miejskiego – Zambrów; dostęp do drogi ekspresowej S8 i dróg krajowych	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych i z uwagi na korytarze ekologiczne; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny zabudowy produkcyjnej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej
SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren	30	niskie uprzemysłowienie gminy, co wiąże się z mniejszym zanieczyszczeniem wód i powietrza; korzystne ukształtowanie terenu oraz warunki	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych;	istniejące tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej

symbol literowy ¹	nazwa strefy planistycznej ¹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód		topoklimatyczne; rozwinięta infrastruktura, ukształtowany rynek zbytu; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej	ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	potrzeba rozwoju infrastruktury technicznej, tj. obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej związane z elektroenergetyką, gazownictwem, gospodarką odpadami, gospodarką wodno-kanalizacyjną oraz urządzenia wodne	niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny infrastruktury technicznej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni naturalnej, teren lasu	50	pokożenie w pobliżu dużego ośrodka miejskiego – Zambrów; walory krajobrazowe i przyrodnicze (kompleksy leśne); rozwinięta komunikacja - dostęp do drogi ekspresowej S8, dróg krajowych ciekawe miejsca i atrakcje na terenie gminy	nieuporządkowana i niezorganizowana infrastruktura turystyczna; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny zieleni urządzonej wraz z towarzyszącymi terenami komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej, tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	-	wymagania dotyczące realizacji terenów cmentarnych określają: - ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576); - rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52 poz. 315); - rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz. U. z 2008 r. Nr 48 poz. 284); - rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz. U. z 2011 r. Nr 75 poz. 405); niska odporność na zanieczyszczenia wód podziemnych w północnej części gminy ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub	istniejące tereny cmentarne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest poszerzenie istniejących cmentarzy bądź realizacja nowych, przy uwzględnieniu wymagań dotyczących realizacji terenów cmentarnych i ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ¹	nazwa strefy planistycznej ¹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						wykorzystania;	
SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; obszary perspektywiczne złóż kopalin;	-	tereny, na których udokumentowano złoża kopalin wraz z terenami towarzyszącymi eksploatacji tereny, na których planuje się wydobywanie, co umożliwi uzyskanie, po udokumentowaniu złóż, pozwolenia na wydobywanie (koncesji)
SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej	-	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (po części pełniące funkcje ochronne); dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; położenie części gminy w zasięgu krajowego korytarza ekologicznego;	w przypadku realizacji instalacji OZE: ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	tereny aktywne przyrodniczo wraz z towarzyszącymi terenami komunikacji i infrastruktury technicznej realizacja OZE przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych;	ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny komunikacyjne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, infrastruktury technicznej oraz tereny aktywne przyrodniczo, na których planuje się poszerzenie istniejących bądź realizację nowych ciągów komunikacyjnych, przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym opracowania ekofizjograficznego w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska

Przy wyznaczaniu stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych uwzględnione zostały wskazania i wytyczne zawarte ww. opracowaniu poprzez:

1. wyznaczenie stref otwartych, które obejmują rezerwat przyrody, naturę 2000, otulinę parku krajobrazowego, użytek ekologiczny, korytarz ekologiczny, a także obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia oraz doliny rzek Jabłonka oraz Gać. W strefach tych jako profil dodatkowy ustalono możliwość realizacji wyłącznie terenu zieleni urządzonej;
2. wyznaczenie stref planistycznych uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
3. wyznaczenie stref górnictwa na udokumentowanych złożach kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;
4. określenie gminnych standardów urbanistycznych - udziału powierzchni biologicznie czynnej umożliwiającej infiltrację wód opadowych do gruntu;
5. wskazanie w poszczególnych strefach zieleni urządzonej jako profilu dodatkowego.

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

4 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń planu ogólnego, tj. zgodność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z określonymi strefami planistycznymi oraz gminnymi standardami urbanistycznymi będzie prowadzony przez Radę Gminy Zambrów na bieżąco, w trakcie procedury uchwalania mpzp.

5 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa. Ponadto ustalenia projektu planu ogólnego dotyczą jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych – z uwagi na kierunkowy, ogólny charakter dokumentu oraz brak wskazania konkretnych inwestycji nie ma podstaw do prognozowania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Zambrów. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego gminy Zambrów będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego, dotycząca jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

7 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego

7.1 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina Zambrów położona jest w centralnej części powiatu zambrowskiego, w zachodniej części województwa podlaskiego. Gmina oddalona jest od wschodu o ok. 110 km od granicy z Białorusią, od północnego wschodu o ok. 115 km od Litwy i od północy o ok. 140 km od Obwodu Kaliningradzkiego. Od strony północnej gmina graniczy z gminą Łomża (powiat łomżyński) od strony północno-wschodniej z gminą Rutki (powiat zambrowski), od wschodu z gminami Kołaki Kościelne (powiat zambrowski) i Wysokie Mazowieckie (powiat wysokomazowiecki), od południa z gminą Andrzejewo (powiat ostrowski-mazowiecki) i Czyżew Mazowiecki (powiat wysokomazowiecki), od południowego zachodu z gminą Szumowo (powiat zambrowski), zaś od północno-zachodniej z gminą Śniadowo (powiat łomżyński). Powierzchnia gminy wynosi 299 km².

Obszar gminy podzielony jest na 70 sołectw:

1	Bacze Mokre	25	Krajewo-Łętowo	49	Stary Skarżyn
2	Brajczewo-Sierzputy	26	Łady-Borowe	50	Śledzie
3	Chmiełe Pogorzele	27	Łady-Polne	51	Szeligi-Kolonia
4	Chorzele	28	Łosie-Dotęgi	52	Szeligi-Leśnica
5	Cieciorki	29	Nowe Wierzbowo	53	Tabędz
6	Czartosy	30	Nowe Zakrzewo	54	Tarnowo-Goski (i Boruty-Goski)
7	Czerwony Bór	31	Nowy Borek	55	Wądołki-Bućki
8	Dąbki-Łętownica	32	Nowy Laskowiec	56	Wądołki-Borowe
9	Długobórz ul. Sosnowa	33	Nowy Laskowiec-Kolonia	57	Wdziękoń Drugi
10	Gardlin	34	Nowy Skarżyn	58	Wdziękoń Pierwszy
11	Goski Duże	35	Nagórki-Jabłoń	59	Wierzbowo Wieś
12	Goski-Petki	36	Osowiec	60	Wiśniewo
13	Grabówka	37	Pęsy-Lipno	61	Wola Zambrowska

14	Grochy-Łętownica	38	Poryte-Jabłoń	62	Wola Zambrzycka
15	Grochy-Pogorzele	39	Przeździecko-Drogoszewo	63	Zagroby-Łętownica
16	Grzymały	40	Przeździecko-Mroccki	64	Zagroby-Zakrzewo
17	Klimasze	41	Pstrągi-Gniewoty	65	Zaręby-Grzymały
18	Konopki-Jabłoń	42	Rykacze	66	Zaręby-Kramki
19	Konopki-Jałbrzyków Stok	43	Sasiny	67	Zaręby-Kromki
20	Koziki-Jałbrzyków Stok	44	Sędziwuje	68	Zaręby-Krzęki
21	Krajewo Białe	45	Stare Krajewo	69	Zaręby-Świeżki
22	Krajewo-Borowe	46	Stare Wądotki	70	Zbrzeźnica
23	Krajewo-Ćwikły	47	Stare Zakrzewo		
24	Krajewo-Korytki	48	Stary Laskowiec		

Najbliższe większe miasta to Zambrów, Łomża (odległość ok. 5 km) i Wysokie Mazowieckie (ok. 7 km).

Przez teren gminy przebiega droga ekspresowa S8, będąca zasadniczą częścią drogi krajowej nr 8 (Warszawa – Białystok – Suwałki), stanowiąca jednocześnie polski odcinek międzynarodowej trasy E67 łączącej Europę Środkową z krajami bałtyckimi. Przez obszar gminy biegnie także droga krajowa nr 63 (Łomża – Zambrów – Siedlce) oraz droga nr 66 (Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Bielsk Podlaski). Wszystkie powyższe drogi charakteryzują się znacznym natężeniem ruchu, szczególnie droga ekspresowa S8, wykorzystywana w dużym stopniu przez ruch tranzytowy. Przez teren gminy nie przebiegają drogi o randze wojewódzkich, są obecne drogi powiatowe, gminne oraz drogi dojazdowe do gruntów rolnych.

Przez północną część gminy biegnie również jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa nr 36 relacji Ostrołęka – Łapy.

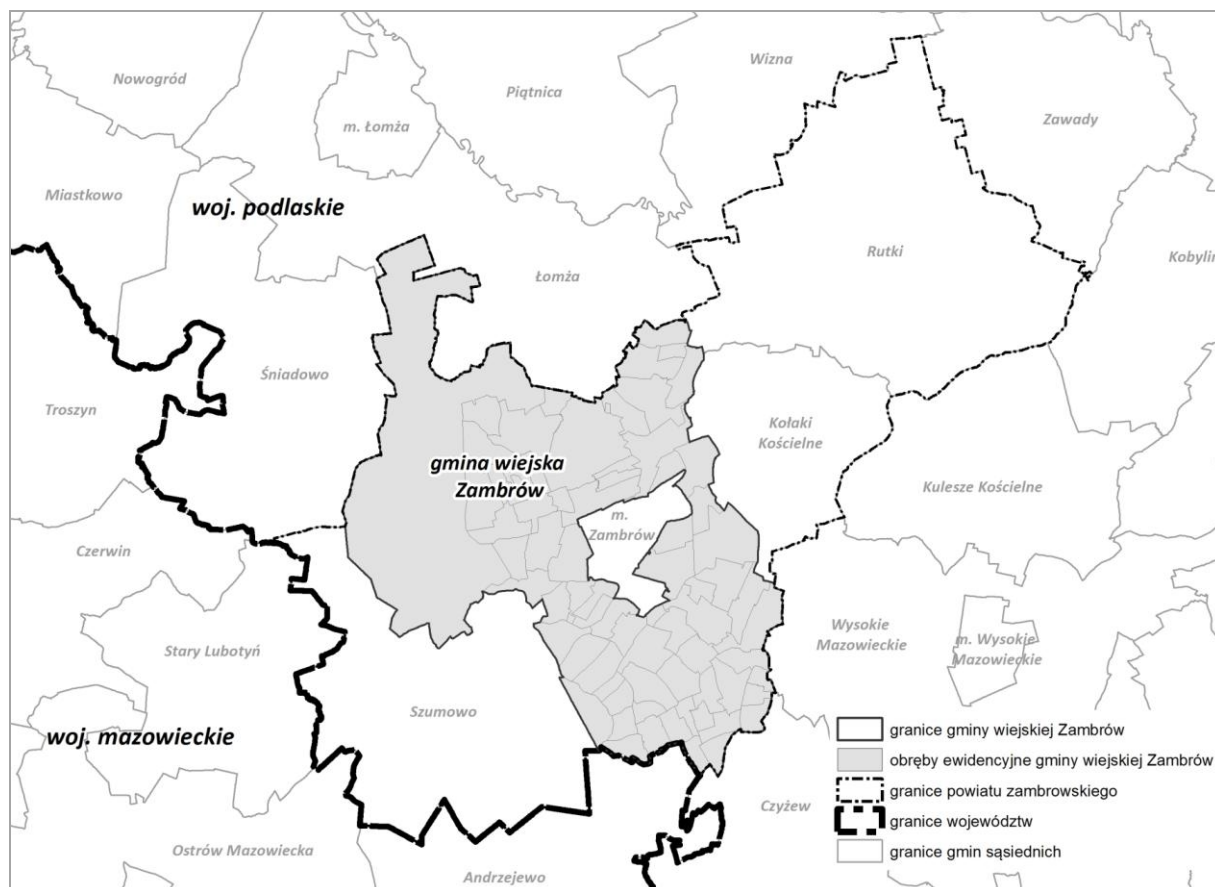
Łącznie gminę Zambrów zamieszkuje 8,75 tys. osób². Sieć osadnicza jest rozproszona, gmina odznacza się niską gęstością zaludnienia (29 osób na 1 km²). W gminie przeważają użytki rolne (48% powierzchni ogólnej gminy) oraz grunty leśne (44% powierzchni ogólnej gminy).

Na terenie gminy w roku 2023 zarejestrowane były 822 podmioty gospodarcze, zróżnicowane pod względem wielkościowym i branżowym. Pod względem wielkościowym dominowały mikroprzedsiębiorstwa (97,6% wszystkich podmiotów), małe i średnie przedsiębiorstwa stanowiły 2% wszystkich podmiotów, zaś duże przedsiębiorstwa to ok. 0,4% wszystkich podmiotów. W gminie przeważały podmioty gospodarcze związane z handlem hurtowym i detalicznym (sekcja G) oraz z budownictwem (sekcja F) – stanowiły po 23% ogólnej liczby podmiotów na terenie gminy. Duży udział miały także podmioty związane z transportem i działalnością magazynową (sekcja H) – 10,5% wszystkich podmiotów, przetwórstwem przemysłowym (sekcja C) – 8,5% oraz rolnictwem (sekcja A) – 5,1%. W strukturze gospodarki gminy przeważał sektor prywatny – stanowił 98% wszystkich podmiotów gospodarczych.

² Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2023

Rysunek 2. Położenie gminy wiejskiej Zambrów na tle podziału administracyjnego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGIK

7.2 Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski (Solon i in. 2018) gmina Zambrów położona jest w zasięgu dwóch mezoregionów – zachodnia część gminy należy do Międzyrzecza Łomżyńskiego (318.67), wchodzącego w skład Niziny Północnomazowieckiej, natomiast część centralna i wschodnia należy do Wysoczyzny Wysokomazowieckiej (843.35), stanowiącej część Niziny Północnopodlaskiej.

Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67)³ to mezoregion, którego granice na przeważającej długości wyznaczają doliny Narwi i Bugu oraz wschodnie podnóże kemowo-morenowego wału Czerwonego Boru, o południkowym przebiegu. Równinna i falista powierzchnia wysoczyzny leży na wysokości 100–120 m n.p.m., natomiast w obrębie wału wznosi się powyżej 200 m n.p.m., z kulminacją w północnej jego części (225 m n.p.m.). Przeważają tu utwory zlodowacenia Warty. W północno-zachodniej części mezoregionu występują gliny, żwiry i piaski, a miejscami także piaski i mułki wytopiskowe. W południowo-wschodniej części mezoregionu dominują utwory wodnolodowcowe w postaci częściowo zwydmionych piasków i żwirów zalegających na glinach zwałowych. W dolinach występują głównie utwory holoceniowe – torfy, namuły torfiaste i piaski humusowe o zróżnicowanej miąższości, spoczywające na starszym podłożu – glinach, mułkach, piaskach i żwirach lodowcowych i fluwioglacjalnych. Utwory te są skałami macierzystymi gleb brunatnych właściwych, wylugowanych i płowych, związanych z gliniastym i piaszczysto-gliniastym podłożem, oraz rdzawych i bielcowych, pojawiających się na utworach wodnolodowcowych i wydmych. W dolinach rzek i obniżeniach występują mady i czarne ziemie wykształcone z piasków rzecznych, iłów i mułków, a lokalnie także gleby bagienne. Sieć rzeczna tworzą lewe dopływy Narwi: Łomżyczka, Ruż, Czeczotka, Orz, Struga, Prut i ich dopływy. Naturalne zbiorniki występują nielicznie, mają charakter niewielkich wytopiskowych oczek wodnych.

³ Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.

Największym z nich jest śródleśne jezioro Gogol.

Wysoczyzna Wysokomazowieckia (843.35) to mezoregion graniczący od północy i wschodu z dolinami Biebrzy i Narwi, a od południa z doliną Bugu. W mezoregionie wyraźnie przeważają płaskie lub faliste obszary wysoczyzny moreny dennej, zbudowane z glin zwałowych. Powierzchnia wysoczyzny osiąga przeciętnie wysokość 130–140 m n.p.m. W środkowej i południowej części ponad tę powierzchnię wznoszą się typowe pagórki morenowe i piaszczyste kemowe, sięgające maksymalnie do 167,7 m n.p.m. na południe od Rutek. Pagórki występujące w południowej części, podobnie jak szerokie doliny rzeczne, są wyraźnie zdenudowane przez procesy peryglacjalne. Południowy kraniec mezoregionu tworzą piaski i żwiry wodnolodowcowe, świadczące o funkcjonującej w przeszłości drodze odprowadzania wód lodowcowych. Na północ od miejscowości Wysokie Mazowieckie oraz między Surażem i Łapami występują obszary podmokłe z pokrywą drobnych osadów, mułków i iłów, częściowo zatorfionych, jednak ich powierzchnia znajduje się na podobnej wysokości jak pozostałe płaty wysoczyzny. W pokrywie glebowej dominują różne podtypy gleb płowych. W miejscach występowania utworów piaszczysto-żwirowych występują gleby rdzawe, a w dolinach rzecznych gleby mułowe, murszowe, mady i w części torfowe. W zabagnionych obszarach wykształciły się gleby torfowe, murszowe i glejowe. Sieć wód powierzchniowych regionu stanowią wyłącznie rzeki. Do Narwi na północ wody odprowadzają Ślina, Gać z Jabłonką oraz Awissa na wschodzie, natomiast na południe do Bugu Brok z licznymi dopływami oraz Nurzec i jego dopływy. Zachodni kraniec obszaru znajduje się w zasięgu dużego zbiornika wód podziemnych Subniecka Warszawska.

Rzeźba terenu

Rzeźba terenów położonych w obrębie gminy została ukształtowana w okresie zlodowacenia środkowopolskiego, przy czym jej wyraźne zróżnicowanie związane jest z różnymi przebiegami deglacjacji lądolodu stadiału Mławy.

Występująca w części środkowej gminy równina morenowa (rejon miasta Zambrów oraz wsi Grochy-Pogorzele, Długobórz I i Długobórz II, Krajewo Białe, Wiśniewo, Poryte Jabłoń) została ukształtowana w czasie frontального zanikania lodowca. Wyróżnia się ona płaską, silnie zdenudowaną powierzchnią wznoszącą się do wysokości 140 m n.p.m. i łagodnie nachylonymi zboczami (od 5% do 10%).

Równina morenowa zbudowana jest z glin zwałowych wykształconych najczęściej w postaci glin pylistych z dużą zawartością margla. W powierzchniowych warstwach glina wykazuje duże zapiaszczenie. Na niewielkich obszarach materiał gliniasty przysypyany jest piaskami zwałowymi z głazami – głównie w obrębie spiaszczonych kulminacji – w rejonie wsi Konopki-Jabłoń oraz Grochy-Pogorzele i Osowiec lub piaskami wodnolodowcowymi – głównie wzdłuż dolin rzecznych.

Powierzchnia równiny morenowej poprzecinana jest licznymi płytkimi dolinami fluwialno-denudacyjnymi o płaskich dnach i łagodnych zboczach, wypełnionymi najczęściej namułami lub częściowo torfami oraz dolinkami denudacyjnymi, w profilu poprzecznym nieckowatymi i wypełnionymi utworami piaszczystymi.

Zupełnie odmiennym charakterem wyróżnia się rzeźba obszarów położonych na zachodzie gminy. Główne jej rysy związane są genetycznie i wiekowo z zespołem form szczelinowych Czerwonego Boru. Wykształcone zostały w czasie arealnego zanikania lodowca. W wyniku tego procesu powstała równina morenowa urozmaicona wzniesieniami. Dominującymi formami na tym obszarze są piaszczyste wzgórza i pagórki moren, kemów i ozów rozmieszczone chaotycznie, o wysokościach względnych od kilku do kilkudziesięciu metrów oraz obniżeniach różnych kształtów i wielkości pochodzenia wytopiskowego.

Wzgórza morenowe występujące w zachodniej części obszaru gminy są zasadniczym fragmentem moren Czerwonego Boru. Charakteryzują się one znaczną wysokością względną (dochodzącą maksymalnie do 24 metrów) oraz zróżnicowanymi, nieraz dużymi nachyleniami zboczy (przeważnie od 5% do 10%, lokalnie powyżej 15%). Wzgórza morenowe zbudowane są z piasków różnoziarnistych, żwirów i głazów ułożonych beładnie lub warstwowo.

W rejonie miejscowości Zbrzeźnica i Pstrągi-Gniewoty występują ozy w postaci wzniesień o wysokościach względnych od 5 do 14 m i nachyleniach zboczy od 5% do 10%. Ozy zbudowane są z osadów o charakterze wodnolodowcowym, głównie piasków i żwirów warstwowych, dobrze otoczonych i wysortowanych.

Wzgórza i pagórki kemowe występują głównie w rejonie wsi Zakrzewo-Zagroby, Krajewo-Borowe

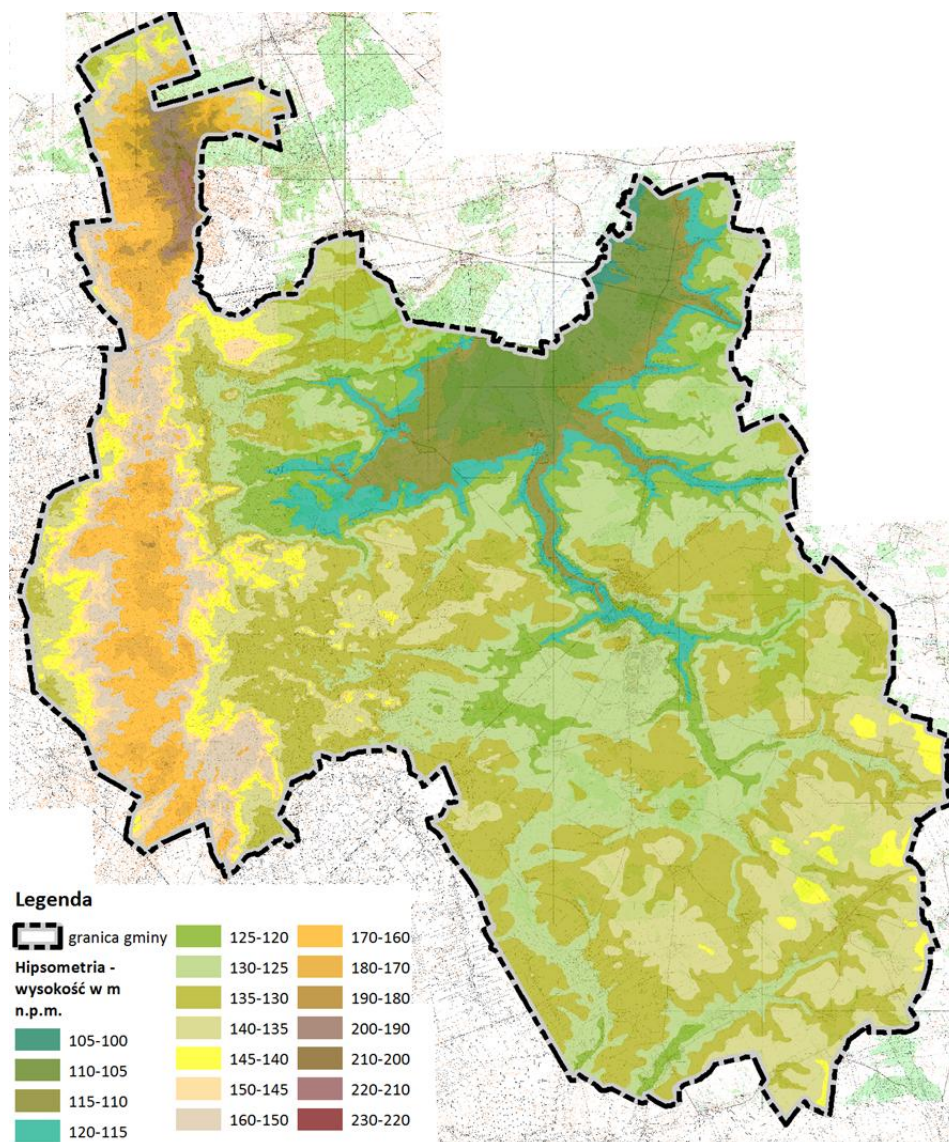
i Krajewo-Ćwikły, w postaci izolowanych garbów o wysokościach względnych od 4 m do 12 m i przeważnie łagodnie nachylonych zboczach. Zbudowane są głównie z piasków drobno ziarnistych i mułków, wśród których miejscami mogą występować przewarstwienia drobnego żwiru oraz glin pylistych.

Wśród form charakterystycznych dla tego typu rzeźby, należy wyróżnić liczne, płytkie obniżenia wytopiskowe o płaskim, podmokłym dnie. Obniżenia te wypełniane są piaskami pylastymi, drobnymi oraz mułkami wytopiskowymi, na których najczęściej zalegają osady holoceniowe, głównie namuły oraz miejscami torfy.

W północnej części gminy znajdują się płytkie rozległe obniżenia o szerokości do 3 km, powstałe w wyniku wytopienia bryły martwego lodu. Dno obniżenia jest płaskie, podmokłe, wypełnione utworami holoceniowymi – namułami i torfami. Zbocza jego są łagodne, przechodzące w płaskie powierzchnie tarasów erozyjno-akumulacyjnych, zbudowanych z drobnoziarnistych piasków wodnolodowcowych oraz starszych tarasów akumulacyjnych. Fragmenty tarasów akumulacyjno-erozyjnych występują również wzdłuż doliny rzeki Jabłoń.

Rysunek 3. Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Zambrów

źródło: opracowanie własne na podstawie mapy topograficznej

Geomorfologia

Budowa geomorfologiczna gminy jest zróżnicowana. W części centralnej i wschodniej przeważają

doliny fluwialno-denudacyjne o płaskich dnach, często podmokłe. Wykorzystywane są przez cieki stałe lub okresowe. Od głównych dolin rozchodzą się mniejsze dolinki denudacyjne, o nieckowatym kształcie i niewyraźnie zarysowanych zboczach. Są one lokalnie zawieszane, suche i podobnie jak doliny fluwialno-denudacyjne – mogą być wykorzystywane przez współczesną sieć rzeczną. Dolinom cieków wodnych towarzyszą głównie zbocza wysoczyzny o przeważających spadkach w granicach od 5% do 10%, zlokalizowane w centralnej i północno-wschodniej części. Fragmentarycznie występują zbocza o większych spadkach powyżej 10%, lokalnie powyżej 15%. W części zachodniej wysoczyznę przecinają liczne doliny erozyjno-denudacyjne, o nieckowatych, płaskich dnach, na ogół stromych zboczach, często zawieszane, suche. Niekiedy są one wykorzystywane przez epizodyczne cieki. Dolinom towarzyszą pagórki morenowe zdenudowane o spadkach od 5 % do 15%. W części północno-zachodniej i centralno-zachodniej dodatkowo pojawiają się pagórki morenowe o spadkach od 10 % do 35 %. Na terenie całej gminy, punktowo występują zagłębienia bezodpływowe. Tworzą one niewielkie, płytkie formy powstałe w wyniku nierównomiernej akumulacji lodowca. W części północno-wschodniej znajdują się wały ozów o wysokościach względnych od 5 m do 15 m i nachyleniach zboczy od 5 % do 10 %, lokalnie nawet powyżej 10%. W części centralnej dodatkowo zlokalizowane są pagórki i wzgórza kemowe o wysokościach względnych od 5 m do 15 m i nachyleniach zboczy od 5% do 10% (lokalnie powyżej 10%), oraz pagórki i wzgórza moren czołowych o wysokościach względnych od 2 m do 25 m i nachyleniach zboczy przeważnie do 10% (lokalnie powyżej). W części południowej i centralnej występują rozproszone obniżenia wytopiskowe. Są one rozległe i płaskie, odznaczają się podmokłym dnem, często są wykorzystywane przez współczesną sieć rzeczną.

7.3 Budowa geologiczna

Obszar gminy Zambrów znajduje się w obrębie prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Podrzedną jednostką tektoniczną jest tu antekliza mazursko-białoruska. Teren gminy leży w zasięgu powierzchniowego występowania utworów zlodowacenia środkowopolskiego, stadiu północnomazowieckiego. Pod względem geologicznym analizowany teren położony jest w obrębie wyniesienia mazursko-suwałskiego, będącego jednostką wtórną w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej.

Prekambryjskie podłoże krystaliczne występuje tu płytko, pod niewielką pokrywą młodszych skał osadowych (mezozoicznych i kenozoicznych). Bezpośrednie podłoże osadów czwartorzędowych zbudowane jest z utworów kredy i trzeciorzędu. Kredowe margle z krzemianami występują w obrębie głębokiej doliny podczwartorzędowej, przebiegającej z północnego –wschodu na południowy zachód, na średniej głębokości 20 m p.p.m.. W kierunku północno-zachodnim i południowo-wschodnim od tej doliny, podłoże czwartorzędowe wyraźnie podnosi się, a na utworach kredy zalegają osady trzeciorzędowe, głównie iły, mułki i piaski. Głębokość ich zalegania waha się w granicach od 60 m p.p.w. w pobliżu doliny, do 60 m n.p.m. na północnym wschodzie gminy i 15 m n.p.m. na jej południu. Miąższość osadów czwartorzędowych występujących na terenie gminy jest zróżnicowana i waha się w granicach od 200 m (w obrębie kredowej doliny), do 140 m na południu i 50 m na północy gminy.

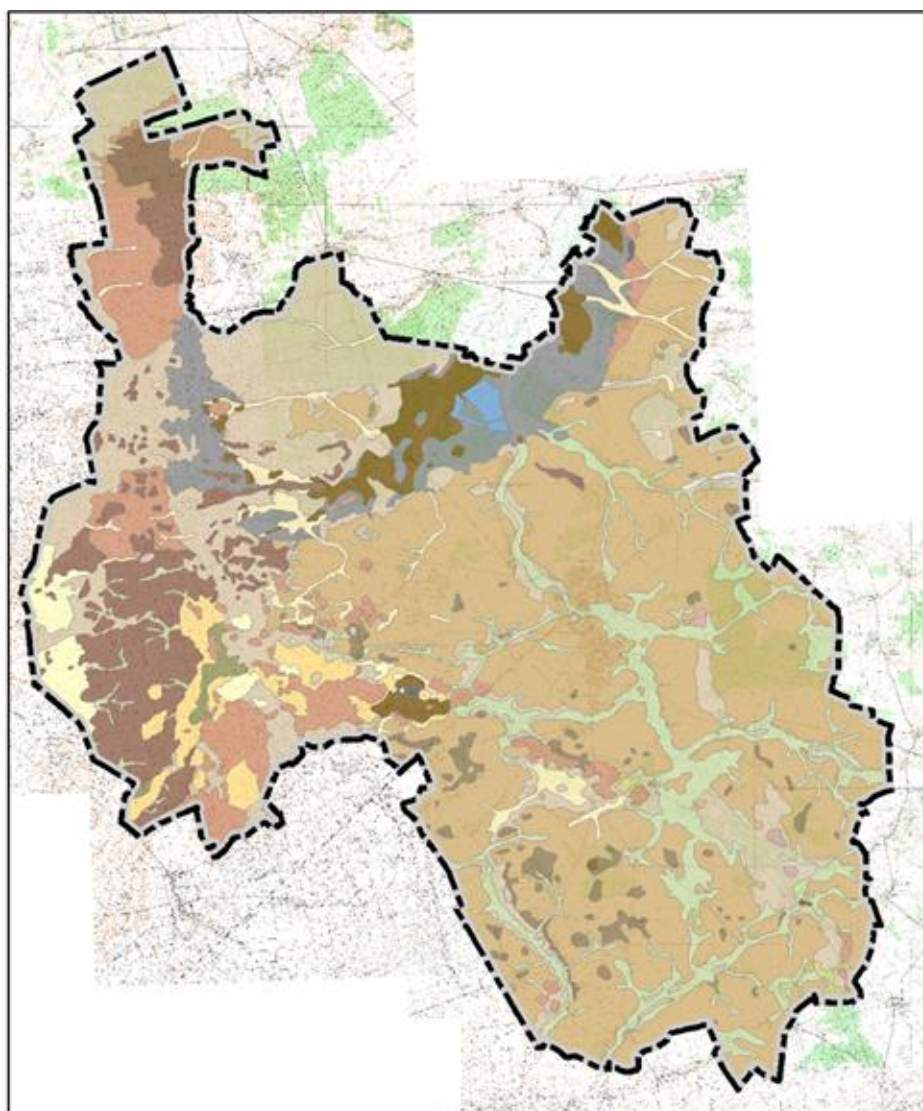
W skład utworów czwartorzędowych wchodzić utwory plejstoceny reprezentowane przez warstwy osadów akumulacji lodowcowej (przeważnie gliny zwałowe), przewarstwione osadami akumulacji wodnolodowcowej (piaski i żwiry) i zastoiskowej (iły i mułki) oraz utwory holoceny.

Szczegółowy rozkład utworów czwartorzędowych sprowadza się do tego, iż w północnej, południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części analizowanego obszaru, na powierzchni występują gliny zwałowe. Gliny te są szarobrazowe, piaszczyste, z cienkimi nieregularnymi przyrostami i soczewkami piasków i żwirów gliniastych, a niekiedy iłów. Na północ od Zambrowa, oraz koło Skarżyna Starego, występują niewielkie powierzchnie z piaskami i żwirami wodnolodowcowymi. Na obszarze gminy znajduje się morena czołowa, tworząca wał Czerwonego Boru, zlokalizowany w zachodniej części analizowanego terenu. Morenę budują piaski, żwiry i głazy, ułożone bezładnie lub warstwowo. Między Tabędzem a Baczami Suchymi rozciągają się nieliczne – zgrupowane wokół moreny czołowej – ozy, zbudowane z piasków i żwirów. Na obszarze gminy dość licznie występują kemy, zbudowane głównie z mułków i piasków. Tworzą one pagórki w okolicach Tabędza i Zakrzewa. Piaski i żwiry wodnolodowcowe pokrywają większe obszary wokół moreny Czerwonego Boru. Na przełomie plejstocenu i holocenu, na piaszczystej powierzchni sandru (zachodnia część analizowanego obszaru) powstały osady eoliczne, oraz eluwia glin zwałowych, zbudowane z mułków, piasków i żwirów. W zagłębieniach pozostałych po jeziorach wytopiskowych osadziły się mułki i piaski jeziorne (np. na południowy zachód od Zambrowa). Często występują namuły osadzone w zagłębieniach bezodpływowych, natomiast nieco mniej

licznie występują torfy.

Rysunek 4. Budowa geologiczna gminy Zambrów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG

Legenda

Piaski eoliczne	Piaski, żwiry i gliny zwietrzelinowe (eluwialne)
Piaski humusowe i namuły den dolinnych i zagłębień okresowo przepływowych	Piaski, żwiry i mulki kemów
Piaski wytopiskowe	Piaski, żwiry, miejscami mulki, akumulacji szczelinowej
Piaski i mulki wytopiskowe	Gliny wytopiskowe
Piaski, mulki i iły lodowcowo-jeziorne	Gliny zwałowe
Piaski i gliny deluwialne	Namuły zagłębień bezodpływowych
Piaski i żwiry ozów	Mulki wytopiskowe
Piaski i żwiry wodnolodowcowe	Mulki i iły zastoiskowe
Piaski, żwiry i głązy moren czołowych	Torfy
Piaski i żwiry, miejscami gliny zwałowe w splayach, moren martwego lodu	Wody powierzchniowe

7.4 Surowce mineralne

Złoża występujące na terenie gminy Zambrów należą do złóż powszechnie występujących na terenie kraju i są łatwo dostępne. Związane są z utworami czwartorzędowymi zlodowacenia Warty (stadiał środkowy Wkry). Powstały one w wyniku akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej.

Obecnie obszar gminy obejmuje swym zasięgiem 11 udokumentowanych złóż kopalin okruchowych, z czego jedno składające się z części wschodniej i zachodniej oraz jedno składające się z dwóch pól. Złoża zlokalizowane są w rejonie miejscowości Czerwony Bór, Sędziwuje i Zbrzeźnica oraz na granicy z gminą Łomża, w rejonie miejscowości Podgórze (poza gminą Zambrów). Spośród nich 2 złoża są trwale eksploatowane oraz 1 eksploatowane okresowo. Dla wszystkich 3 złóż wyznaczono tereny i obszary górnicze. Ponadto możliwe jest podjęcie eksploatacji 4 złóż obecnie rozpoznanych szczegółowo. 1 złożo jest rozpoznane wstępnie, a w przypadku 3 złóż zaniechano ich eksploatacji.

Tabela 2. Wykaz obszarów udokumentowanych złóż kopalin w gminie Zambrów

źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023r., dane PIG-PIB

lp.	nazwa złoża/pole złoża		ID złoża	kopalina	stan zagosp. złoża	zasoby [tys. t]		teren górniczy	obszar górniczy
						geologiczne bilansowe*	*w tym przemysłowe		
1	Czerwony Bór	część wschodnia	7196	Piaski i żwiry	Z	13,39	-	-	-
		część zachodnia							
2	Czerwony Bór I		9918	Piaski i żwiry	E	83,88	-	Czerwony Bór I/A	Czerwony Bór I/A
3	Czerwony Bór II		19624	Piaski i żwiry	E	2628,20	2628,20	Czerwony Bór II	Czerwony Bór II
4	Podgórze		2720	Piaski kwarcowe d/p cegły	P	8652,00	-	-	-
5	Sędziwuje I		13762	Piaski i żwiry	R	61,97	-	-	-
6	Sędziwuje II		13826	Piaski i żwiry	R	80,61	-	-	-
7	Sędziwuje III		13827	Piaski i żwiry	R	172,66	-	-	-
8	Zbrzeźnica		13788	Piaski i żwiry	Z	279,56	-	-	-
9	Zbrzeźnica I		13787	Piaski i żwiry	Z	176,14	-	-	-
10	Zbrzeźnica II	Pole A	14418	Piaski i żwiry	R	593,50	-	-	-
		Pole B							
11	Zbrzeźnica II/1		18052	Piaski i żwiry	T	419,06	-	Zbrzeźnica II/1	Zbrzeźnica II/1

oznaczenia:

E – złożo eksploatowane,

P – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie,

R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo,

T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo,

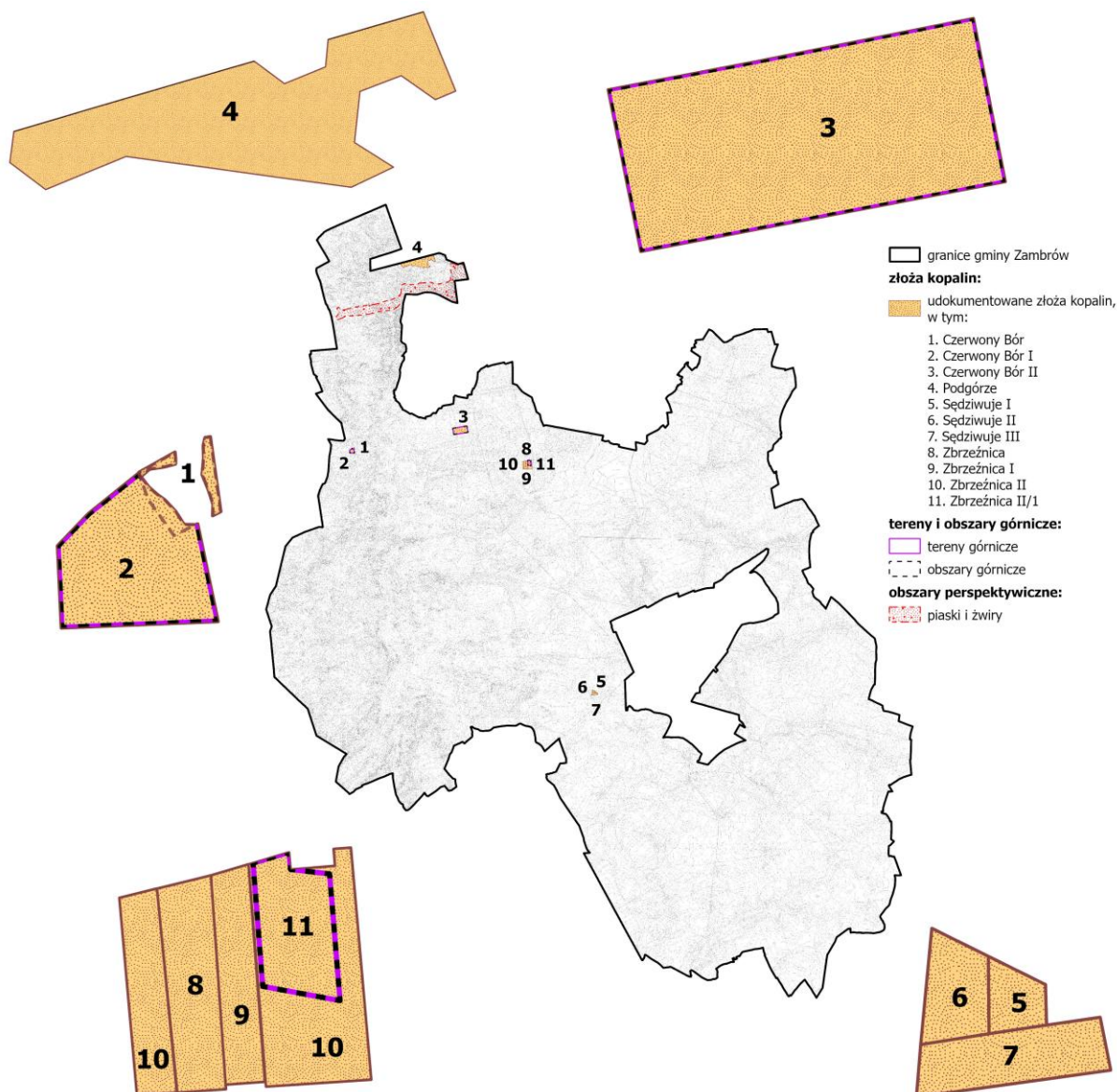
Z – złożo, którego wydobywanie zostało zaniechane

W granicach gminy wyznaczono także obszary prognostyczne i perspektywiczne występowania złóż piasków oraz obszar perspektywiczny występowania glin ilastych. Zarówno obszary prognostyczne, jak i perspektywiczne stanowią obszary przewidywanego występowania złóż kopalin, przy czym w stosunku do zasobów prognostycznych można w sposób przybliżony oszacować ich możliwe zasoby, a w konsekwencji przypisać najniższą kategorię rozpoznania, a tym samym mogą być one udokumentowane lub uznane za

udokumentowane. Natomiast obszary perspektywiczne to obszary występowania skał i naturalnych płynów lub gazów, które mają cechy kopalin, jednak z uwagi na brak danych do oceny nie można określić maksymalnego błędu oszacowania zasobów, a tym samym nie są to zasoby, których parametry umożliwiają ich udokumentowanie w przyjętych kategoriach⁴.

Rysunek 5. Udokumentowane złoża oraz obszary perspektywiczne kopalin na terenie gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG oraz Mapy Geośrodowiskowej Polski (II)

7.5 Gleby

Gmina Zambrów charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby bielcowe lub brunatne o składzie mechanicznym piasków gliniastych mocnych na glinach lub glin całkowitych. Miejscami w profilu glebowym zaznacza się frakcja pyłowa. Są to gleby pszenne dobre lub pszenno-żytnie należące do IIIa-IIIb klasy bonitacyjnej i kompleksów rolniczej przydatności 2 i 4. Największe powierzchnie tych

⁴ Za Kostka E.A.: Znaczenie instytucji obszaru funkcjonalnego dla zabezpieczenia obszarów prognostycznych i perspektywicznych złóż kopalin według obowiązującego i projektowanego prawa, Górnictwo odkrywkowe nr 1/2019

gleb występują w środkowej i wschodniej części gminy (wsie: Wierzbowo-Wieś, Krajewo Białe, Wola Zambrowska, Wiśniewo i miasto Zambrów). Gleby te podlegają bezwzględnej ochronie przed zmianą użytkowania na nierolnicze.

Obok najlepszych gleb, głównie w południowej części gminy, występują gleby o nieco gorszych warunkach powietrzno-wodnych, okresowo nadmiernie uwilgotnione, lecz o podobnym składzie mechanicznym jak wyżej. Są to gleby należące do IVa i IVb klasy bonitacji i kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego. Są to głównie gleby bielcowe lub czarne ziemie. Największe zasięgi tych gleb występują na terenie wsi: Tarnowo Goski, Grochy-Łętownica, Nowy Borek, Groch Pogorzele, Czartosy i Grzymały. Podlegają one również ochronie przed zmianą użytkowania na nierolnicze.

Do gleb chronionych należą również obszary gleb o średnich warunkach dla intensyfikacji rolnictwa. Są to gleby żytnio-ziemniaczane słabe i zbożowo-pastewne słabe (głównie o typie czarnych ziem). Skład mechaniczny tych gleb to w przewadze piaski gliniaste lekkie na glinach lub piaski gliniaste całkowite. Gleby te są mniej zasobne w składniki pokarmowe i poza częścią gleb zbożowo-pastewnych słabych, są wrażliwe na susze. Największe powierzchnie tych gleb występują na terenie wsi: Łosie Dołęgi, Nowy Borek, Krajewo Borowe i Koziki-Jambrzyków Stok.

W zachodniej części gminy występują większe kompleksy gleb piaszczystych, suchych, ubogich w składniki pokarmowe. Są to gleby mniej przydatne dla rolnictwa, należące do gleb żytnio-ziemniaczanych słabych z małym udziałem zbożowo-pastewnych słabych. Są to zwykle gleby brunatne lub czarne ziemie (zbożowo-pastewne słabe) o składzie mechanicznym piasków słabo gliniastych na piaskach luźnych. Gleby te należą do V klasy bonitacyjnej, posiadają najlepsze właściwości w grupie gleb niechronionych.

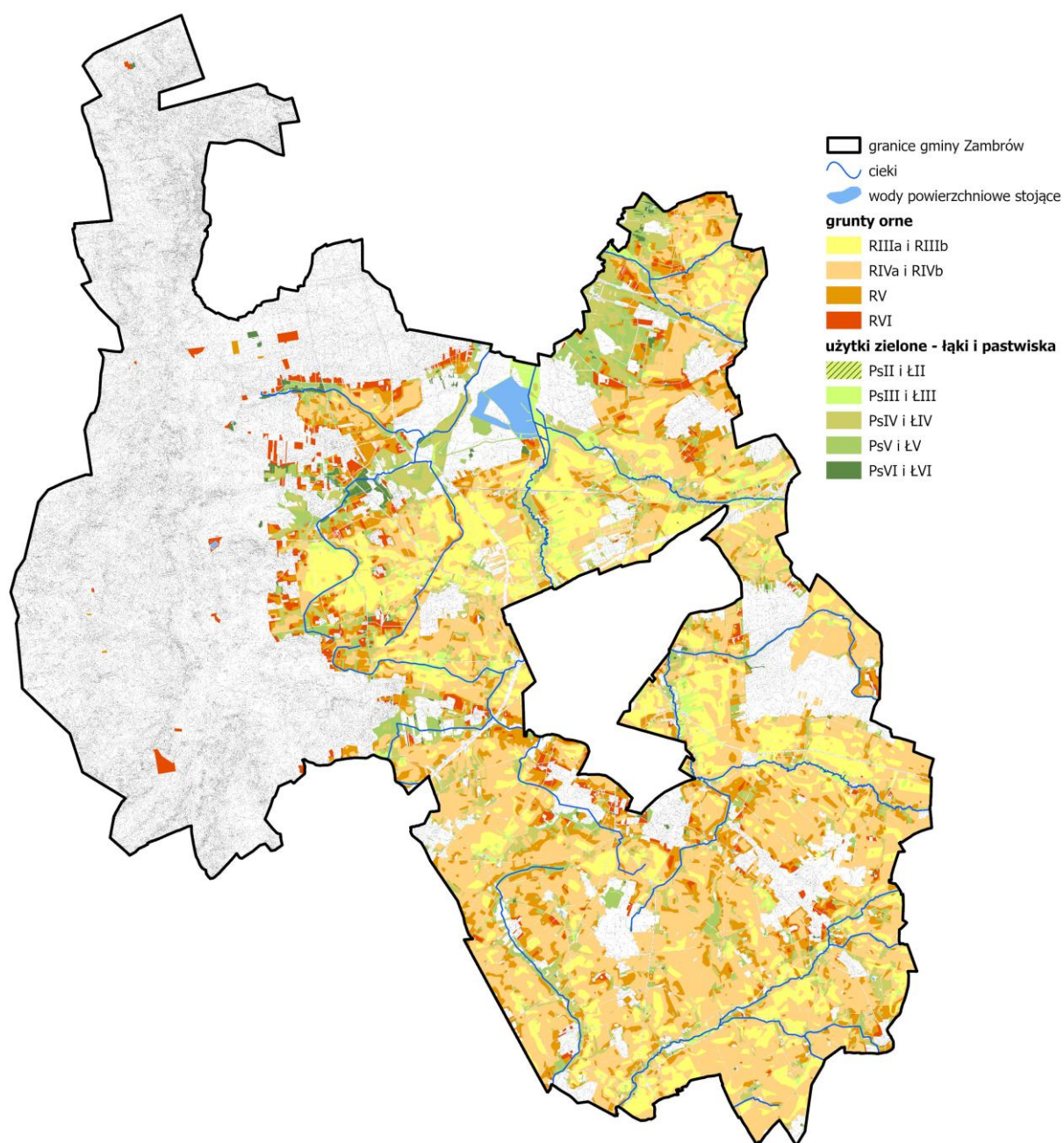
Najstabsze gleby występują w zachodniej części gminy, w pobliżu lasów. Największe powierzchnie występują na terenie wsi: Krajewo Ćwikły, Bacze Mokre, Tabędz, Zbrzeźnica. Są to gleby żytnio-łubinowe, należące do klasy VI bonitacyjnej.

Trwałe użytki zielone zajmują około 15% całej powierzchni gminy. Występują głównie w dolinach rzek: Mały Brok, Jabłoń, Gać, Prątnik oraz w lokalnych zagłębieniach terenu. Największe ich powierzchnie występują na obszarach wsi: Poryte Jabłoń, Śledzie, Koziki-Jambrzyków Stok i Łady Borowe. W większości są to użytki średniej wartości (łąki i pastwiska III IV klasy) o dość korzystnych warunkach dla produkcji rolnej. Na niewielkiej powierzchni, na terenie wsi Poryte Jabłoń występują użytki zielone bardzo dobre i dobre, łąki i pastwiska II klasy. Użytki zielone słabe (V i VI klasy) występują na glebach zbyt suchych lub zbyt wilgotnych.

Reasumując należy stwierdzić, że na terenie gminy Zambrów występują korzystne warunki dla produkcji rolnej w szerokim zakresie upraw, nawet o bardzo wysokich wymaganiach pokarmowych.

Rysunek 6. Grunty rolne w gminie Zambrów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych SWDE

7.6 Użytkowanie gruntów

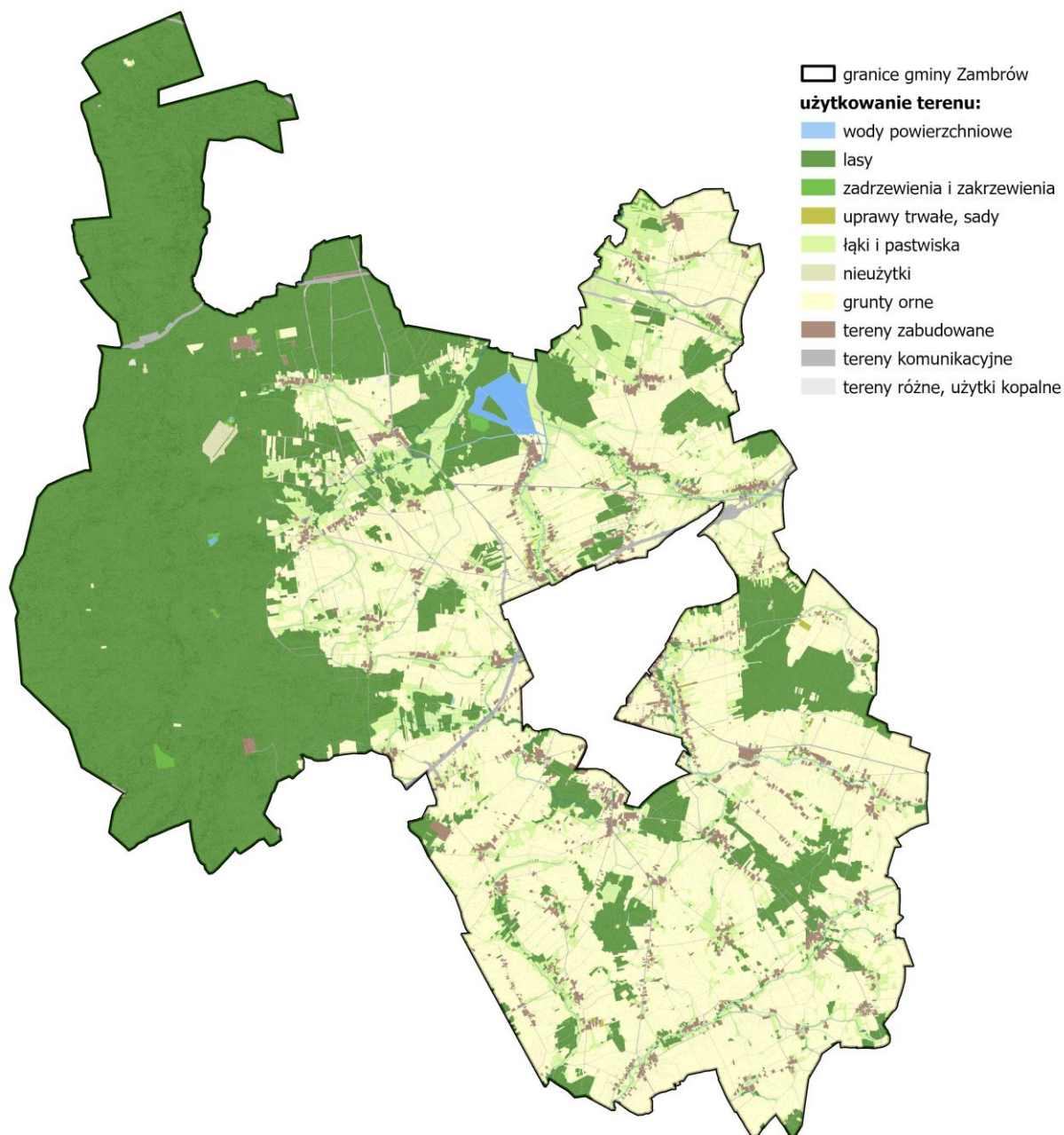
W gminie Zambrów dominują użytki rolne i tereny leśne. Użytki rolne (grunty orne, sady i tereny użytków zielonych) – stanowią ok. 48% powierzchni ogólnej gminy, zaś lasy i tereny zadrzewione – 45%. Obszary zabudowane zajmują niecałe 3% całej powierzchni gminy.

Tabela 3. Użytkowanie gruntów w gminie Zambrów

źródło: dane ewidencyjne

nazwa grupy użytków	rodzaj	ogółem udział powierzchni gminy [ha]	ogółem udział powierzchni gminy [%]
tereny zabudowane	tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe, inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, użytki rolne zabudowane	850,25	2,84
tereny rolne	grunty orne, sady	11 379,96	38,01
tereny użytków zielonych i innych	łąki trwałe, pastwiska trwałe, nieużytki	3 149,28	10,52
tereny wód	grunty pod stawami, rowy, grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi, grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	292,62	0,98
tereny lasów	las, grunty zadrzewione i zakrzewione	13 467,94	44,99
tereny dróg	drogi, inne tereny komunikacyjne	791,10	2,64
tereny inne	użytki kopalne, tereny różne	6,32	0,02
suma		29 937,47	100

Rysunek 7. Użytkowanie gruntów w gminie Zambrów
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych SWDE

7.7 Hydrologia i hydrogeologia

Wody powierzchniowe

Gmina Zambrów położona jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Narwi. Znajduje się ona na styku zlewni kilku rzek, będących dopływami Wisły. Północno-wschodni fragment gminy należy do zlewni poziomu 4 rzeki Łomżyczki i Narwi od Gaci do Łomżyczki, część wschodnia gminy do zlewni Narwi od Pisy do Rozogi, część centralna i północna gminy należy do zlewni Gaci, zaś część południowa do zlewni jeziora Zegrzyńskiego.

Przez gminę przepływa rzeka Gać oraz jej dopływ - rzeka Jabłonka, wraz z zasilającymi ją dopływami: rzeką Dąb, Prątnikiem oraz strumykiem Zambrzycą. Południowa część gminy odwadniana jest przez przepływającą tamtędy rzekę Mały Brok.

Rzeka Gać stanowi lewostronny dopływ Narwi, stanowiącej największy prawostronny dopływ Wisły. Gać swoje źródło ma w rozległym obniżeniu wytopiskowym w strefie moren czołowych Czerwonego Boru. Jej koryto jest dość wąskie i wyrównane, o długości ok. 22,8 km.

Jabłonka to prawostronny dopływ rzeki Gać. Ma ona charakter nizinny, meandrujący. Jej długość wynosi ok. 31 km. Swoją początek bierze w rejonie wsi Tybory (gm. Wysokie Mazowieckie). Zasilana jest poprzez wiosenne roztopy (zasilanie śnieżne), co łączy się z wysokimi stanami wody. W okresie letnim dominuje zasilanie deszczowe, związane z okresem maksymalnych opadów. Rzeka przepływa przez Zambrów (gdzie jej koryto jest uregulowane) oraz przez Wolę Zambrowską. Na terenie miasta Zambrów, od strony Woli Zambrowskiej, do Jabłonki wpada strumyk zwany **Zambrzyca**, zaś rzeka **Prątnik** uchodzi do niej tuż za szosą Zambrów – Warszawa. Dawniej Jabłonka była wykorzystywana do celów rekreacyjnych.

Dąb stanowi prawy dopływ Jabłonki, jej źródło znajduje się na terenie gminy Wysokie Mazowieckie. Jest rzeką meandrującą, o szerokiej, płaskiej dolinie.

Mały Brok to rzeka mająca swe źródło w gminie Wysokie Mazowieckie. Jej koryto dość głęboko wcina się w taras zalewowy, tworzy liczne meandry.

Na terenie gminy znajdują się stawy rybne Poryte Jabłoń, ich powierzchnia wynosi ok. 120 ha. Mają one istotną rolę w lokalnej retencji wód powierzchniowych. Oprócz tego na obszarze całej gminy występują małe, przydomowe stawy i oczka wodne.

Jednolite części wód powierzchniowych

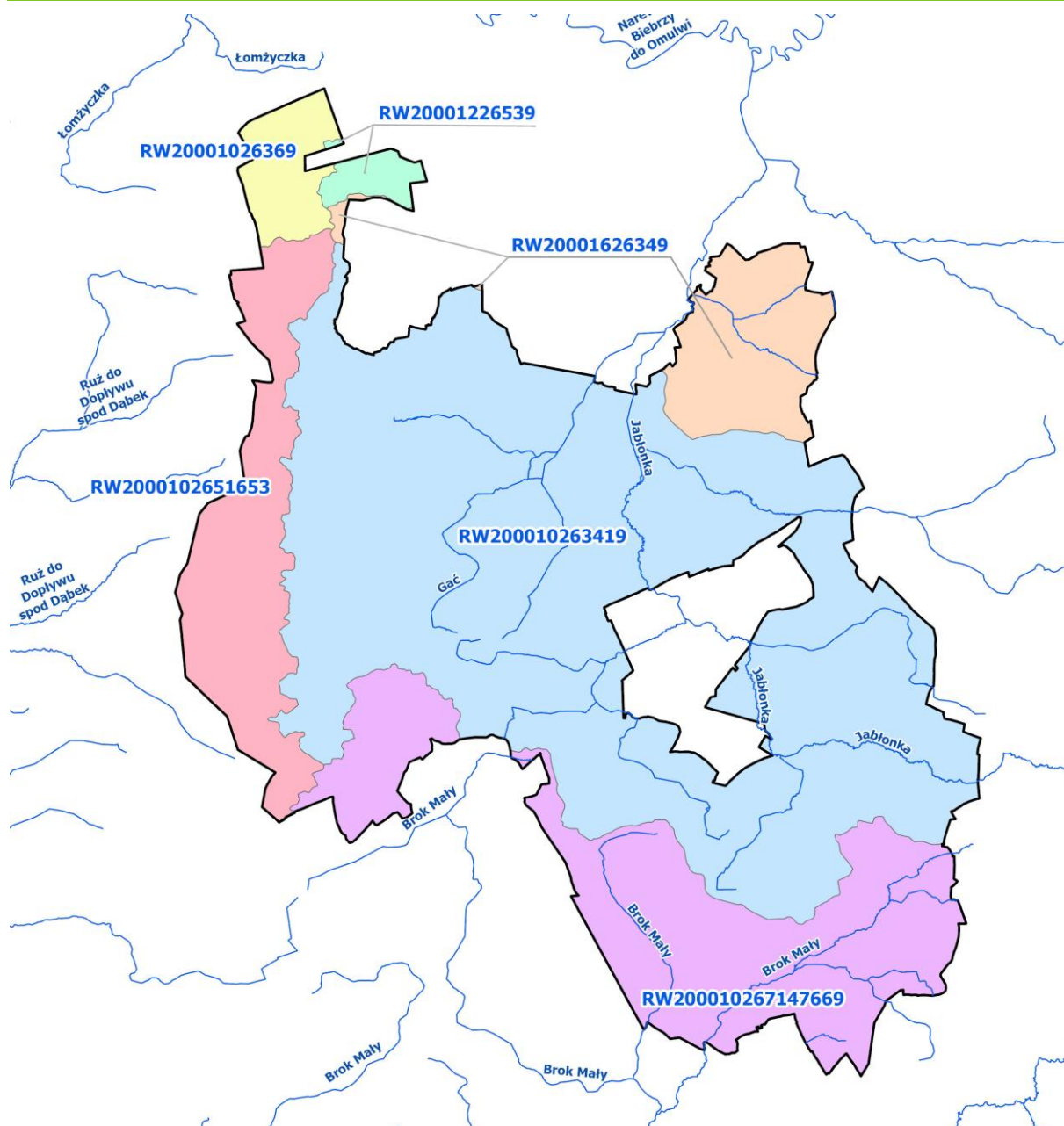
Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych: jezioro, sztuczny zbiornik wodny, ciek a także fragment morskich wód wewnętrznych itp. Większe cieki dzielone są na mniejsze odcinki stanowiące JCWP.

W układzie zlewniowym obszar gminy Zambrów należy do dorzecza Wisły i zgodnie z aktualnym cyklem planistycznym dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami (2022-2027) położony jest w zasięgu sześciu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) rzecznych:

- *Narew od Biebrzy do Omulwi (RW20001226539).*
- *Gać do Jabłonki (RW200010263419),*
- *Gać od Jabłonki do ujścia (RW20001626349),*
- *Łomżyca (RW20001026369),*
- *Ruż do Dopływu spod Dąbek (RW2000102651653),*
- *Brok Mały (RW200010267147669).*

Rysunek 8. Rozmieszczenie JCWP na terenie gminy Zambrów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych aPGW

Obszary gruntów zmeliorowanych

W myśl art. 195 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Z kolei art. 192 ust. 1 zakazuje m.in. niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, utrudniania przepływu w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych, z tego względu należy zachować szczególną ostrożność przy wykonywaniu prac ziemnych w pobliżu rowów i rurociągów drenarskich tak aby ich nie uszkodzić.

Na terenie gminy Zambrów istnieją i funkcjonują sieci urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, będących pod opieką Gminnej Spółki Wodnej w Zambrówie, indywidualnych właścicieli gruntów oraz pod opieką PGW Wody Polskie. Urządzenia melioracji wodnych szczegółowych zgodnie z ustawą Prawo wodne (t.j.

Dz. U. z 2024 r., poz. 1087) to m.in. rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowania, rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m, czy ziemne stawy rybne, jeśli służą polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby.

Za utrzymanie i eksploatację urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i podstawowych wraz z budowlami, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej na terenach zmeliorowanych, oraz inne działania związane z wykonywaniem, bieżącym utrzymaniem oraz eksploatacją urządzeń melioracyjnych w sposób zorganizowany na obszarze gminy odpowiada Gminna Spółka Wodna w Zambrowie. Zgodnie z danymi GSW obszar jej działania wynosi 13 845,87 ha, powierzchnia zmeliorowana to 10 655,41 ha. Łączna długość rowów spółki to 288,962 km, liczba rowów - 771 szt. Liczba studzienek drenarskich wynosi 1267 szt.

Wody podziemne

Wg podziału hydrogeologicznego Polski gmina Zambrów znajduje się w obrębie makroregionu północno-wschodniego, regionu mazowieckiego I. Na tym obszarze rozpoznane i ujmowane są głównie wody w utworach czwartorzędowych. Występują one w pięciu poziomach wodonośnych – poziomie wód gruntowych i czterech poziomach międzyglinowych, z czego dwa występują w granicach administracyjnych gminy.

Poziom wód gruntowych nie ma znaczenia użytkowego ze względu na ograniczoną izolację oraz znaczną wrażliwość na zanieczyszczenia.

Pierwszy poziom wodonośny stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę, znajduje się w okolicach wsi Czerwony Bór, a jego strop leży na głębokości 15-50 m. Zasilany jest poprzez infiltrację z poziomu wód gruntowych lub przesączanie opadów atmosferycznych. Drugi poziom wodonośny eksploatowany jest głównie poprzez studnie, a zasilany poprzez sączenie pionowe przez słabo przepuszczalne utwory rozdzielające warstwy wodonośne. Leży na głębokości ok. 60-100 m. Oba poziomy spełniają kryteria głównego poziomu użytkowego.

Na przeważającej powierzchni obszaru gminy Zambrów głębokość do poziomu wód gruntowych jest mniejsza niż 5 m. Sezonowe wahania płytkich wód podziemnych mogą więc wywierać na tym obszarze istotny wpływ na ekosystemy lądowe i wodne. Występowanie wód na nieznacznych głębokościach w formie podmokłości, jest często związane z występowaniem torfów i namulów torfiastych i stwarza warunki dla rozwoju roślinności bagiennej. Proces osuszania związany z regulacją stosunków wodnych poprzez melioracje lub poprzez intensywną eksploatację ujęć, który ma miejsce na terenie Radomia przez ostatnie kilkadziesiąt lat, wpływa na stopniową zmianę stosunków wodno- gruntowych i charakteru roślinności.

Jednolite części wód podziemnych

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) są jednostkami hydrogeologicznymi, które zostały wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego.

Zgodnie z aktualnym cyklem planistycznym dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami (2022-2027) północna i centralna część gminy Zambrów położona jest w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych JCWPd nr 51 (PLGW200051), zaś część południowa w zasięgu JCWPd nr 55 (PLGW200055).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) to wydzielone szczególnie cenne i zasobne struktury wodonośne, wytypowane jako wymagające ochrony obszary, spełniające określone wymagania ilościowe i jakościowe oraz stanowiące istotne w skali kraju rezerwuary dla zaopatrzenia ludności w wodę.

Zachodnia część obszary gminy Zambrów położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 – Subniecka warszawska. Jest to zbiornik paleogeńsko-neogeński. Obejmuje on trzeciorzędowe piętro wodonośne — poziom oligoceński, który budują znacznej miąższości piaski drobno- i średnioziarniste występujące na głębokości 230 m p.p.t. Zbiornik ten nie posiada opracowanej dokumentacji hydrogeologicznej.

Wody podziemne GZWP podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne, a ponadto mogą być objęte dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych. Obszary ochronne są ustanawiane przez wojewodę, w drodze aktu prawa miejscowego, na wniosek Wód Polskich. Dla GZWP nr 215 nie ustanowiono obecnie obszarów ochronnych.

7.8 Zaopatrzenie w wodę

W 2022 r. z sieci kanalizacyjnej w gminie Zambrów korzystało 95,7% ogółu ludności⁵. Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej rozdzielczej i przesyłowej w 2022 roku wynosiła 211,3 km, a w 2023 roku już 213,3 km⁶.

Zasilanie w wodę większości obszarów gminy Zambrów do celów bytowo-gospodarczych odbywa się poprzez trzy istniejące w granicach gminy ujęcia, tj.:

- ujęcie wody zlokalizowane na terenie stacji wodociągowej w miejscowości Poryte-Jabłoń, składające się ze stacji uzdatniania wody oraz trzech studni głębinowych o głębokościach 48,40 m, 45,0 m i 100,0 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą $Q_e = 140 \text{ m}^3/\text{h}$ i $s_e = 12,1 \text{ m}$,
- ujęcie wody w miejscowości Łosie Dołęgi składające się ze stacji uzdatniania wody oraz dwóch studni głębinowych o głębokościach 70 m i 65 m,
- ujęcie w miejscowości Przeździecko-Mroczyki składające się ze stacji uzdatniania wody oraz dwóch studni głębinowych o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 62,33 \text{ m}^3/\text{h}$.

Ponadto część terenów należących do gminy Zambrów zaopatrywana jest w wodę z ujęcia w Szczodrachach (gmina Kołaki Kościelne), tj. miejscowości Wierzbowo Wieś, Nowe Wierzbowo i Grabówka, z ujęcia w Zanie-Leśnicy (gmina Kołaki Kościelne), tj. miejscowość Cieciorzy oraz z ujęcia w mieście Zambrów, tj. miejscowość Wola Zambrowska.

Na terenie gminy znajduje się również ujęcie wód podziemnych pobierające wodę na cele przeciwpożarowe oraz zabezpieczające teren Tłoczni Gazu w miejscowości Grzymały. Własne ujęcie wód podziemnych do celów socjalno-bytowych i przeciwpożarowych ma także Zakład Karny w Czerwonym Borze.

Na obszarze gminy znajdują się także ujęcia wód powierzchniowych wykorzystywane na potrzeby stawów rybnych oraz retencjonowania śródlądowych wód powierzchniowych w zbiorniku wodnym.

Tabela 4. Ujęcia wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy Zambrów, dla których wydano pozwolenia wodnoprawne

źródło: PGW Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie i Białymstoku

lp	lokalizacja	opis	Pozwolenie wodnoprawne (PWP)	data obowiązywania PWP	strefa ochrony bezpośr.
UJĘCIA PODZIEMNE					
1	dz. ew. nr 118/3 obr. Łosie Dołęgi	pobór wód w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	BI.ZUZ.5.421.295.2018.tB Dyrektor Zarządu Zlewni w Ostrołęce z dn. 07.02.2019	14.02.2039	+
2	dz. ew. nr 350/44 i 350/51 obr. Poryte Jabłoń	pobór wód w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	RI.6341.5.2014 Starosta Zambrowski z dn. 06.02.2014	31.01.2034	+
3	dz. ew. nr 215/7 obr. Przeździecko-Mroczyki	pobór wód w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	RI.6341.15.2014 Starosta Zambrowski z dn. 15.04.2014	31.03.2034	+
4	dz. ew. nr 130 obr. Grzymały	pobór wód do celów przeciwpożarowych	DIS-V.7222.1.23.2012 Marszałek Województwa Podlaskiego z dn. 27.02.2013	bd	+

⁵ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2022

⁶ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2022 i 2023

lp	lokalizacja	opis	Pozwolenie wodnoprawne (PWP)	data obowiązywania PWP	strefa ochrony bezpośr.
5	dz. ew. nr 58/33 obr. Czerwony Bór	pobór wód do celów socjalno-bytowych i przeciwpożarowych	BS.ZUZ.4210.2.2024.ED Dyrektor Zarządu Zlewni w Ostrołęce z dn. 21.06.2024	05.07.2054	-
6	dz. ew. nr 58/44 obr. Czerwony Bór	pobór wód do celów socjalno-bytowych	RI.6223-17/08 Starosta Zambrowski z dn. 05.01.2009	31.12.2028	-
UJĘCIA POWIERZCHNIOWE					
1	Ujęcie z rzeki Gać w miejscowości Zbrzeźnica	pobór wód na potrzeby stawów rybnych	RI.6341.39.2011 Starosta Łomżyński z dn. 29.12.2011	31.12.2027	-
2	Ujęcie z rzeki Jabłonka w miejscowości Poryte-Jabłoń	pobór wód na potrzeby stawów rybnych	RI.6341.39.2011 Starosta Łomżyński z dn. 29.12.2011	31.12.2027	-
3	Ujęcie w miejscowości Czerwony Bór	retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych w zbiorniku wodnym	RI.6223-18/10 Starosta Zambrowski z dn. 05.01.2011	15.12.2030	-

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy m.in. ustanawianie stref ochronnych ujęć wody. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód. Strefa ochronna może obejmować wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony pośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody.

Obszar gminy Zambrów znajduje się poza zasięgiem stref ochronnych obejmujących tereny ochrony pośredniej ujęć wód, ustanowione zostały natomiast strefy ochronne obejmujące wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ujęć wód:

1. Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Ostrołęce z dnia 27.06.2018 r., znak: BI.ZUZ.5.410.93.2018 M.B – (część dz. ew. nr 350/44 i część dz. ew. nr 350/51 obr. 0039 Poryte Jabłoń: 3 studnie głębinowe w miejscowości Poryte Jabłoń, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnie i ich bezpośrednie sąsiedztwo w promieniu 8,0 m od osi studni);
2. Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Ostrołęce z dnia 07.02.2019 r., znak: BI.ZUZ.5.421.295.2018 Ł.B – (część dz. ew. nr 118/3 obr. 0030 Łosie Dołęgi: 2 studnie głębinowe w miejscowości Łosie Dołęgi, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnie i ich bezpośrednie sąsiedztwo w promieniu 8,0 m od osi studni);
3. Decyzją Starosty Zambrowskiego z dnia 15.04.2014 r., znak: RI.6341.15.2014 (część dz. ew. nr 215/7 obr. 0041 Przeździecko Mroczyki: 2 studnie głębinowe w miejscowości Przeździecko Mroczyki, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnie i ich bezpośrednie sąsiedztwo w promieniu 8,0 m od osi studni);
4. Decyzją Marszałka Województwa Podlaskiego z dnia 27.02.2013 r., znak: DIS-V.7222.1.23.2012 (część dz. ew. nr 130 obr. 0018 Grzymały, strefa ochrony bezpośredniej obejmuje studnię i jej bezpośrednie sąsiedztwo na obszarze kwadratu o bokach 16 m).

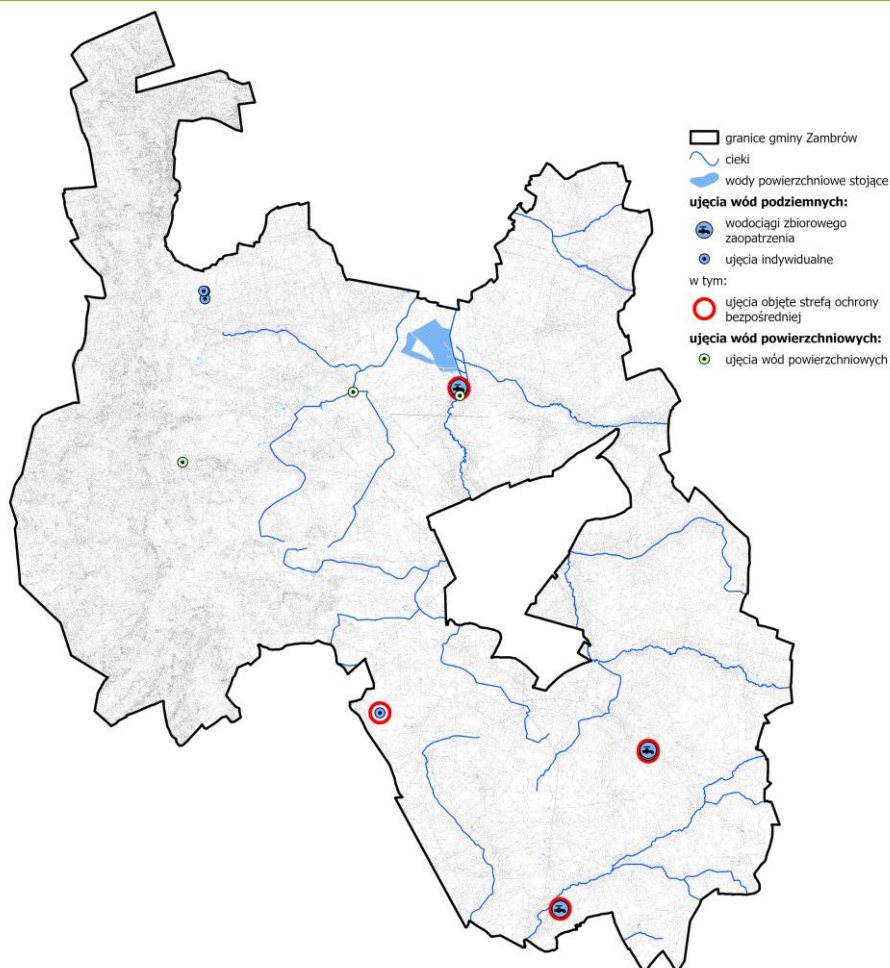
Dla ustanowionych terenów ochrony bezpośredniej wprowadzono następujące zakazy i nakazy:

- zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody;
- nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;

- nakaz zagospodarowania terenu zielenią;
- nakaz odprowadzania poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Rysunek 9. Lokalizacja ujęć wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy Zambrów

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie i Białymstoku

7.9 Warunki klimatyczne

Wg podziału W. Okołowicza Polski na regiony klimatyczne, Zambrów położony jest w regionie mazurskim. Klimat panujący w tym regionie kształtowany jest głównie przez oddziaływanie kontynentalizmu wschodniego oraz niewielki wpływ Morza Bałtyckiego. Świadczą o tym przede wszystkim amplitudy roczne temperatury powietrza wynoszące 23,5°C (Szepietowo).

Warunki klimatyczne gminy Zambrów scharakteryzowano w oparciu o dane meteorologiczne ze stacji w Szepietowie, które uznano za reprezentacyjne dla tego terenu⁷.

Średnia roczna temperatura powietrza na omawianym terenie jest znacznie niższa w porównaniu do większości terenów polski i wynosi 6,5°C. Średnia temperatura miesiąca najcieplejszego – lipiec – również nie jest wysoka i wynosi 17,3°C, zaś średnia temperatura miesiąca najchłodniejszego – stycznia – jest bardzo niska i

⁷ Dane meteorologiczne opracowane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dane dotyczące opadów atmosferycznych zaczerpnięto z Atlasu Opadów autorstwa W. Wiszniewskiego.

wynosi $-6,2^{\circ}\text{C}$. Roczna amplituda temperatury wynosi zatem $23,5^{\circ}\text{C}$. Najwyższe temperatury maksymalne notowane są w miesiącach najcieplejszych z maksymalną wartością $22,7^{\circ}\text{C}$ występującą w lipcu. W porównaniu do większości terenów Polski wartość ta nie jest wysoka.

Niska jest średnia temperatura minimalna miesiąca najchłodniejszego (stycznia) i wynosi $-9,3^{\circ}\text{C}$, która świadczy o wpływie cech kontynentalnych.

W ciągu roku notuje się średnio około 127 dni przymrozkowych (temperatura minimalna poniżej 0°C), co jest wielkością charakterystyczną dla wschodniej Polski. Dni przymrozkowe pojawiają się we wrześniu i występują jeszcze w maju. Dni mroźnych (temperatura maksymalna poniżej 0°C) notowanych jest około 65, a bardzo mroźnych (temperatura minimalna poniżej -10°C) około 36. Dni mroźne i bardzo mroźne występują w miesiącu najchłodniejszym – styczniu. Na omawianym terenie obserwowanych jest stosunkowo mało dni gorących (około 26). Najczęściej występują w lipcu.

Okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni w roku. Długość tego okresu jest charakterystyczna dla Polski wschodniej i północnej. Rozpoczyna się w drugiej pentadzie kwietnia, a kończy się między 25 i 28 października (wg L. Bartnickiego)..

7.10 Szata roślinna

Roślinność potencjalna obszaru wg Matuszkiewicza ogranicza się do czterech zbiorowisk⁸:

- *światlista dąbrowa, postać wyżynna (Potentillo albae-Quercetum rosetosum gallicae)* - siedlisko to stanowi 2% w stosunku do powierzchni kraju, stanowi jednak ok. 1/3 powierzchni gminy. Obszary te zajmują zachodnią (rejon Czerwonego Boru) oraz północno-centralną część gminy (okolice wsi Zagroby-Zakrzewo, Krajewo Stare), pokrywając się w znacznej mierze z występującymi na tym obszarze kompleksami leśnymi.
- *kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe (Pino-Quercetum (=Quercus-Pinetum + Serratulo-Pinetum))* - zbiorowisko to charakterystyczne jest dla północnowschodniego krańca gminy, obecnie zajmowanego przez wsie Szeligi Szare, Konopki, Ciecioriki oraz przyległe łąki. Obecnie na obszarze lasy położone są blisko granicy gminy, nie stanowią jednego zwartego kompleksu. Siedlisko to występuje również w północnej części gminy, blisko granicy z gminą Śniadowo, stanowiąc element zwartego kompleksu leśnego, występującego na tamtym obszarze;
- *grąd subkontynentalny, odmiana środkowopolska, seria uboga (Tilio-Carpinetum)* - siedlisko to zajmuje znaczną powierzchnię gminy Zambrów. Pokrywa zarówno centralno-wschodnią, jak i południową część gminy, tworząc dość zwarty obszar, przedzielany jedynie siedliskami łągowymi, występującymi w pobliżu rzek. Grąd subkontynentalny jest charakterystyczny również dla obszarów leżących na północnowschodnim krańcu gminy (okolice wsi Borowe, Łady Polne), zbiorowisko jest oddzielone od głównego kompleksu siedliskiem boru mieszanego. Niewielkie powierzchniowo siedlisko grodu jest również zlokalizowane przy zachodniej granicy gminy, otoczone przez występujący tam kompleks leśny i potencjalne siedliska dąbrowy świetlistej;
- *niżowy łąg jesionowo-olszowy (Fraxino-Alnetum)* - siedlisko to zajmuje ok. 10% pow. Polski. Na terenie gminy Zambrów znajduje się na północnym krańcu gminy, w zasięgu występującego w okolicy zwartego kompleksu leśnego. Łągi jesionowo-olszowe są również typowe dla okolic rzek przepływających przez gminę – obecnie są to tereny zajmowane przez leżące na terenach wilgotnych i podmokłych zabudowanie miejskie (Zambrów) czy wiejskie (Wola Zambrowska, Osowiec).

Choć dzisiejsza roślinność charakteryzująca gminę znacznie różni się od potencjalnej, na niektórych terenach pozostały fragmenty powyższych siedlisk, a także innych, szczególnie cennych przyrodniczo, które objęto specjalną ochroną w postaci rezerwatów przyrody i obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000, tj:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi,
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*), *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylon*)

⁸ wg Matuszkiewicz J. *Regionalizacja geobotaniczna Polski*. IGIiPZ, Warszawa 2008

- 5130 Formacje z jałowcem pospolitym (*Juniperus communis*) na wrzosowiskach lub nawapiennych murawach
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populeum albae*, *Alnenion*)
- 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*).

W granicach rezerwatu „Dębowe Góry” występuje drzewostan zbudowany głównie z około 55-letnich dębów szypułkowych i bezszypułkowych. Duże powierzchnie zajmowane są przez zbiorowiska świetlistej dąbrowy, w tym takie rzadkie gatunki jak: gorysz silny, miodunka wąskolistna, oman wierzbolistny, lilia złotogłów, śnieżnik leśny, naparstnica zwyczajna, orlik pospolity. Dużą powierzchnię rezerwatu zajmuje stosunkowo młody bór mieszany sosnowo-dębowy. W warstwie krzewów występują tu: leszczyna, jarzębina i kruszyna, w runie leśnym zaś: borówka czarna.

W granicach rezerwatu przyrody „Grabówka” występuje dobrze wykształcony grąd typowy *Tilio-Carpinetum* składających się z ok. 80-letniego drzewostanu budowanego przede wszystkim z grabu i dębu szypułkowego, gdzie jako domieszka występuje osika i brzoza brodawkowata. W podszycie występuje lipa oraz grab. W północnej części rezerwatu rosną ponad 100-letnie dęby, zaś w południowej części występuje podtapiane obniżenie terenu, porastane przez zespół łągu jesionowo - olszowego *Fraxino-Alnetum*. Na terenie rezerwatu rozpoznano ponad 100 gatunków roślin, wśród nich takiej jak kruszczyk szerokolistny i gnieźnik leśny, kruszyna pospolita, kalina koralowa, kopytnik pospolity czy konwalia majowa.

Poza tym gmina Zambrów charakteryzuje się dużym udziałem gruntów rolnych – roślinność segetalna jest dominującym elementem szaty roślinnej wschodniej części gminy (pola uprawne, siedliska, łąki i pastwiska). Użytki zielone, w tym łąki oraz pastwiska, stanowią ok. 10% powierzchni gminy. Dominują zbiorowiska świeżych łąk kośnych, wykorzystywanych częściowo jako pastwiska. W północnej części gminy występują siedliska łąkowe i szuwarowe, zaś na południu zbiorowiska bagienne.

Zbiorowiska leśne

Lesistość gminy Zambrów jest wysoka - wynosi ok. 43,5%⁹. Lasy tworzą dość duże kompleksy, zlokalizowane na całym obszarze administracyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem północnej i zachodniej oraz wschodniej części gminy (rejon Czerwonego Boru oraz wsi: Grabówka, Krajewo Borowe, Laskowiec Stary, Wierzbowo-wieś i Zbrzeźnica). Przeważające powierzchnie leśne należą do Skarbu Państwa, zarządzane są przez Nadleśnictwo Łomża.

Północną i zachodnią część gminy porastają głównie bory sosnowe, stanowiące 75% kompleksów leśnych. Dominują siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego, ale obecne są również siedliska lasu mieszanego, czy enklawy wilgotnych siedlisk, borów bagiennych i olsów. W zależności od żyzności siedliska główną domieszką do sosny jest brzoza (gleby piaszczyste) lub olcha (siedliska wilgotne), ale obserwuje się również duży udział świerka zwyczajnego. Lasy leżące w południowo - wschodniej części gminy tworzone są głównie przez lasy sosnowo-dębowe, olsza i brzoza stanowią domieszki. W dolinach rzek i w sąsiedztwie użytków zielonych występują niewielkie powierzchniowo siedliska olsu.

Lasy państwowe na terenie gminy Zambrów pełnią funkcje gospodarcze i ochronne. Lasy pełniące funkcje ochronne dzielą się na:

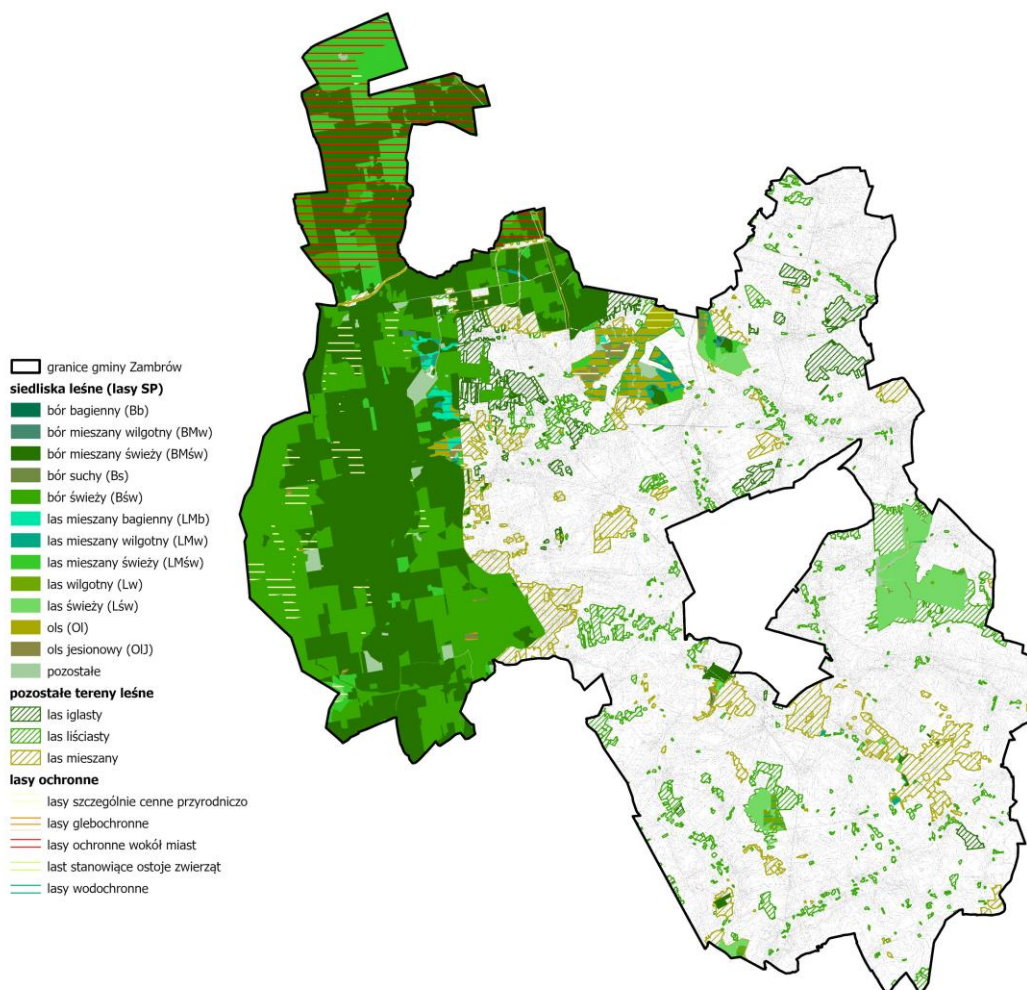
- lasy wodochronne - chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni (ochrona zdolności retencyjnych) oraz na obszarach wododziałów;
- lasy glebochronne - chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi,
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody,

⁹ dane GUS za rok 2023

- o lasy stanowiące ostoje zwierząt,
- o lasy ochronne wokół miast¹⁰ – funkcja tych lasów wiąże się z ich położeniem w sąsiedztwie miasta Łomży. Spełniają przede wszystkim funkcje związane z wypoczynkiem i rekreacją w lasach.

Rysunek 10. Lasy w gminie Zambrów – siedliska i lasy ochronne

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadleśnictwa Łomża

Lasy gminy Zambrów można podzielić na kompleksy:

- o najwyższych wartościach przyrodniczych. Zajmują duże, nierozdrobnione powierzchnie, charakteryzują się dużą odpornością na degradację i zagrożenia pożarowe. Ich struktura siedliskowo-drzewostanowa jest zróżnicowana, przeważają siedliska świeże, oprócz sosny duży udział ma również dąb i brzoza. Do powyższej grupy można także zaliczyć lokalne lasy i bory wilgotne, a także lasy pełniące funkcję wodochronną, ostoje zwierząt chronionych oraz lasy strefy podmiejskiej;
- o wysokich wartościach przyrodniczych. Charakteryzują się one mniejszym zróżnicowaniem strukturalnym, niższą odpornością na niszczenie i zagrożenie pożarowe oraz mniejszą powierzchnią niż lasy o najwyższych wartościach. Są to przeważnie bory świeże, rzadziej lasy mieszane z dominującą sosną.;
- o średnich wartościach przyrodniczych. Do tej grupy można zaliczyć niewielkie powierzchniowo kompleksy leśne, o jednolitej i monotonnej strukturze. Ich odporność na przekształcenia czy

¹⁰ w granicach miast i położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców

zagrożenie pożarowe jest niewielka. Są to lasy z młodymi drzewostanami, porastające głównie siedliska boru świeżego, ale można do tej grupy zaliczyć również niektóre enklawy olsu czy boru wilgotnego.

W pobliżu miasta Zambrów objęto ochroną rezerwatową siedlisko lasu liściastego, charakterystycznego dla Wysoczyzny Wysokomazowieckiej (Rezerwat Grabówka), zaś w północnej części gminy znajduje się Rezerwat Dębowe Góry, chroniący zachowany w stanie naturalnym zespół świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym. Ochroną siedliskową (jako specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000) objęty jest również kompleks leśny w zachodniej części gminy – tzw. Czerwony Bór.

7.11 Fauna

Na obszarze gminy Zambrów różnorodność gatunkowa zwierząt związana jest z siedliskami leśnymi oraz w mniejszym stopniu z siedliskami dolinowych łąk (łągów). Obszarami skupiającymi największą liczbę zwierząt są duże kompleksy leśne: rejon Czerwonego Boru oraz w sąsiedztwie wsi: Krajewo Borowe, Grabówka, Laskowiec Stary, Wierzbowo-Wieś i na północ od wsi Brzeźnica. We wszystkich tych kompleksach, oprócz licznych ptaków, drobnych ssaków (wiewiórka, jeż) i nieco większych, jak bóbr, borsuk, lis i jenot, występuje dość licznie jeleń europejski, sarna, dzik. Wśród ptaków nieobjętych ochroną gatunkową występuje czapla siwa, kaczka krzyżówka, słonka. Grunty rolne przeważające we wschodniej części gminy stanowią miejsce występowania przede wszystkim pospolitych zwierząt typowo polnych. Ponadto mogą występować gatunki ptaków migrujących.

Na obszarach objętych formami ochrony przyrody stwierdzono m.in. występowanie ssaków takich jak bóbr europejski, jeż wschodni, gronostaj czy łasica, motyli z gatunku czerwończyk nieparek i szlaczkoń szafrańiec, płazów takich jak traszka, kumak, ropucha i rzekotka drzewna, a także ptaków takich jak cietrzew zwyczajny, dzierzba gąsiorek, lelek zwyczajny, skowronek borowy, żuraw.

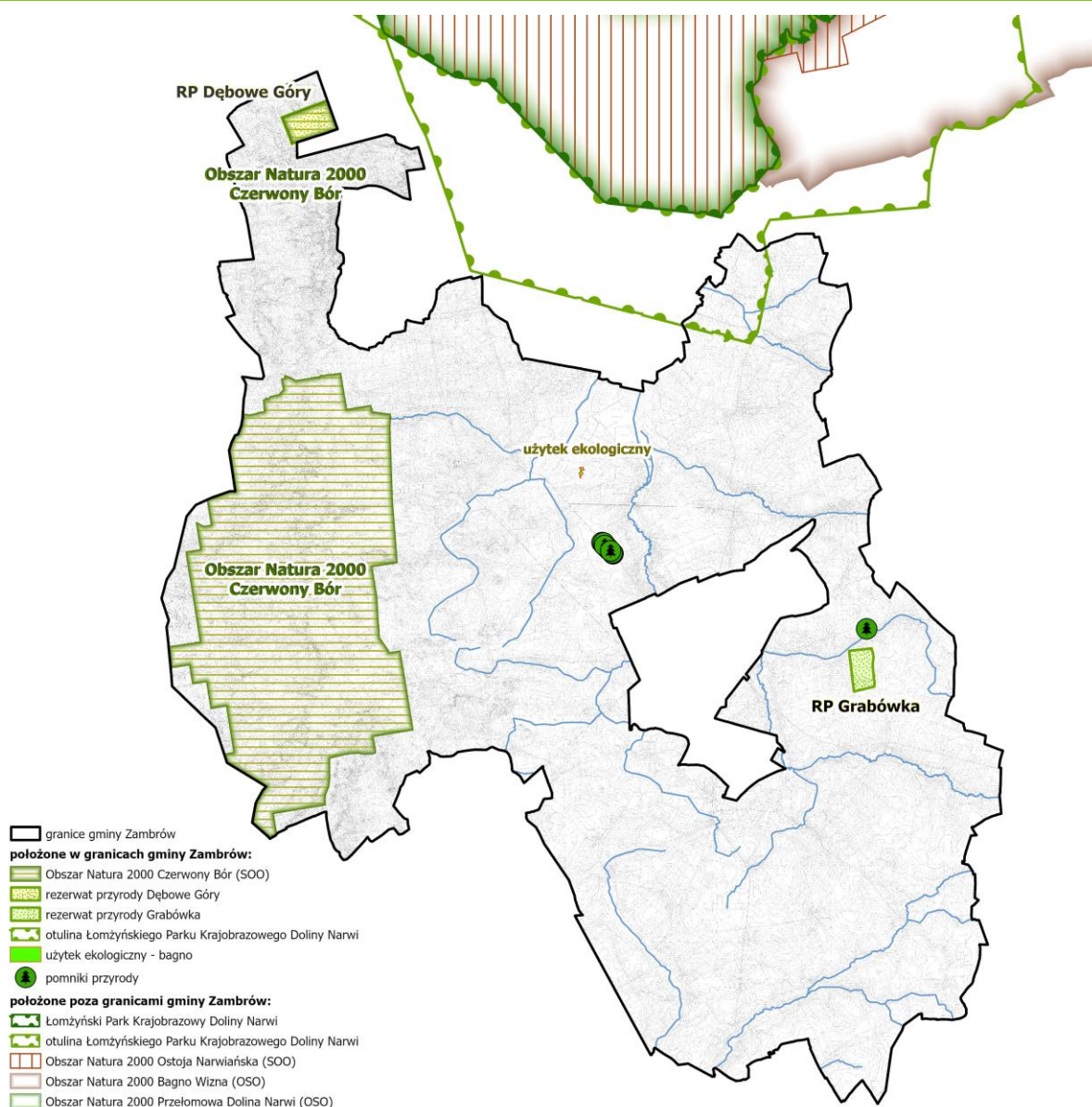
7.12 Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Zambrów występują obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 1098). Są to:

- obszar Natura 2000 Czerwony Bór (PLH200018),
- rezerwat przyrody Dębowe Góry,
- rezerwat przyrody Grabówka,
- użytek ekologiczny,
- 2 pomniki przyrody,
- otulina Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.

Rysunek 11. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Zambrów i na terenach sąsiednich

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

7.12.1 Obszar Natura 2000 Czerwony Bór

Obszary Natura 2000 wyznaczane są na podstawie dwóch dokumentów: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, potocznie zwanej *Dyrektywą „Ptasią”* oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny zwanej *Dyrektywą „Siedliskową”*.

W ramach programu Natura 2000 wyznaczone zostały dwa rodzaje obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) - tzw. obszary „ptasie” oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) - tzw. obszary „siedliskowe”.

Obszar Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 stanowi specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO). Został on zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/WE jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (decyzja Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG

czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny¹¹). Obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Czerwony Bór (PLH200018) (Dz. U. z 2023 r. poz. 2350).

Wszelkie działania podejmowane w granicach i sąsiedztwie obszarów Natura 2000 nie mogą:

- pogorszyć stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Obszar Natura 2000 Czerwony Bór o całkowitej powierzchni 4983,72 ha składa się z dwóch powiązanych funkcjonalnie enklaw, obejmujących zwarty kompleks leśny położony w zachodniej części gminy Zambrów. Specyfikę lasów tego terenu kształtują przede wszystkim drzewostany sosnowe porastające ciągnące się południkowo wzniesienia morenowe i wydmy. Nazwa Obszaru związana jest z występowaniem modrzewia (o brunatno-czerwonym zabarwieniu kory), który dawniej był na tych terenach gatunkiem panującym (tzw. zambrowskie lasy modrzewiowe nazwane później Czerwonym Borem).

Przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Czerwony Bór są siedliska przyrodnicze:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi ,
 - 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*), *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*)
 - 5130 Formacje z jałowcem pospolitym (*Juniperus communis*) na wrzosowiskach lub nawapiennych murawach
 - 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
 - 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
 - 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)
 - 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populeum albae*, *Alnenion*)
 - 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*),
- a także gatunek motyla:
- szlaczkoń szafrańiec *Colias myrmidone*.

Czerwony Bór stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficznych siedlisk występujących na gruntach mineralnych - muraw, wrzosowisk i jałowczysk. Do najcenniejszych fragmentów Czerwonego Boru należą zarośla jałowca *Juniperus communis* (5130), występujące w mozaice z wrzosowiskami (4030) i różnego typu murawami. Jałowczyska spotykane są w postaci dużych płątów obejmujących często całe oddziały leśne, ale także w drobnopowierzchniowych lukach drzewostanów lub na okrajkach leśnych. Są one zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowozachodniej części terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. Na najuboższych siedliskach zwydmionych piasków zarośla jałowca mają charakter stabilny i trwałe. W kompleksie z jałowczyskami występują drobnopowierzchniowe płyty suchych wrzosowisk *Calluno-Arctostaphylion* (4030-3) oraz ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe ze związku *Koelerion glaucae* (6120-1) i wydmy śródlądowe z murawami szczotlichowymi *Spergulo-Corynophoretum* (2330-1). Suche wrzosowiska występują w postaci bezdrzewnych zbiorowisk krzewinkowych z panującym wrzosem *Calluna vulgaris* i z bogatą florą mchów i porostów. Są to niskie i barwne zbiorowiska, także zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowo-zachodniej części terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. Na żyzniejszym podłożu na pagórkach morenowych zachowały się nieliczne pozostałości muraw kserotermicznych z tymotką *Boehmeria Phleum phleoides*. Wśród innych siedlisk o znacznej wartości przyrodniczej, zajmujących jednak zdecydowanie mniejsze powierzchnie na terenie Czerwonego Boru należy wymienić świeże (i wilgotne) łąki użytkowane ekstensywnie (6510), grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* i *Melittia-Carpinetum* (9170-2), śródlądowe bory chrobotkowe *Cladonio-Pinetum* (91T0-1), a także zbiorowiska niżowego łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (91E0-3), o drzewostanach zdominowanych przez olszę

¹¹ Dz. Urz. UE z dnia 8 lutego 2011 r., L 33

czarną *Alnus glutinosa*, i najcenniejsze przyrodniczo siedliska leśne na obszarze Czerwonego Boru - dąbrowy świetliste *Potentillo albae-Quercetum* (91I0-1). Najlepiej zachowane, reprezentatywne płaty dąbrów chronione są w rezerwacie Dębowe Góry o powierzchni 99,62 ha, położonym na północy, poza głównym obszarem ostoi, na terenie leśnictwa Podgórze. Zbiorowiska dąbrów cechuje duże bogactwo florystyczne, a także występowanie wielu gatunków roślin podlegających ochronie prawnej i zagrożonych, takich jak konieczyna długokłosa *Trifolium rubens*, okrzyz łąkowy *Laserpitium prutenicum*, oman szorstki *Inula hirta* i turówka leśna *Hierochloa australis*. Świetliste dąbrowy, w postaci drobnopowierzchniowych płatów o zubożałym składzie gatunkowym występują także na pagórkach morenowych w południowo-zachodniej części ostoi. Z dąbrowami sąsiadują wszędzie grądy miodownikowe *Melitti-Carpinetum*, w których runie oprócz miodownika melisowatego *Melittis melissophyllum* rosną, między innymi, gnieźnik leśny *Neottia nidusavis* i lilia złotogłów *Lilium martagon*. Bory chrobotkowe *Cladonio-Pinetum* (91T0-1) spotykane są sporadycznie na terenie ostoi i rozwijają się jako leśne stadium sukcesyjne na pagórkach wydmowych w kompleksie z zaroślami jałowca. O znacznej wartości przyrodniej Czerwonego Boru, obok siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, decydują również stanowiska gatunków zwierząt wymienionych w Załącznikach do Dyrektyw Rady EWG - bobra europejskiego *Castor fiber* (1337), a także ptaków, między innymi, cietrzewia *Tetrao tetrix* (A409) i żurawia *Grus grus* (A127). Stanowiska bobra i żurawia skupiają się głównie we wschodniej części Czerwonego Boru, w bliskim sąsiedztwie naturalnych cieków rzecznych i ich źródeł (m.in. rzeki Gać) oraz zbiorowisk niżowego łągu olszowego *Fraxino-Alnetum*.

Dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór ustanowiono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 (Dz. U. Woj. Maz. z 2014r. poz. 1946), zmienionym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 stycznia 2018 r. (Dz. U. Woj. Maz. z 2018 r., poz. 217). W planie zadań ochronnych zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, a także wyznaczono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, cele działań ochronnych oraz wskazania do zmian w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów oraz w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Zambrów obejmującego teren lotniska sportowo-sanitarnego w kompleksie leśnym Czerwony Bór, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt i ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Jako zagrożenia wskazano m.in.: zmianę składu gatunkowego (sukcesja), eutrofizację, usuwanie martwych i umierających drzew, obce gatunki inwazyjne, zalewanie i wycinkę lasu.

Jako działania ochronne wskazano przede wszystkim zalecenia dla Nadleśnictwa Łomża w zakresie właściwej gospodarki leśnej oraz przedsięwzięć mających chronić struktury gatunkowe drzewostanów oraz zabezpieczyć cenne siedliska nieleśne przez ich zmianą gatunkową. Jednym z działań ochronnych w stosunku do siedliska wydym śródlądowych z murawami napiaskowymi jest utworzenie użytków ekologicznych: „Strzelnica” (pododdziały: 24f (część w granicach płatów siedlisk 2330 i 5130), 33a (cały), 43a (część w granicach płatów siedlisk 2330 i 4030) i „Patelnia” (pododdziały: 52k, 53f, 64a,b,f, 63a (część w granicach płatów siedliska 2330), 63c).

Jako wskazania do zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów wymieniono konieczność zmiany postulatu budowy lotniska w wyznaczonej strefie rekreacyjno-wypoczynkowo-sportowej poprzez wyłączenie z tej strefy terenu lotniska – ze względu na występowanie w tym miejscu siedliska wydym śródlądowych z murawami napiaskowymi (2330). Zaleca się dla tego terenu zachowanie dotychczasowego użytkowania rolniczego z zakazem zabudowy oraz zalesiania i zadrzewiania

7.12.2 Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz

twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

W granicach gminy Zambrów znajdują się 2 rezerваты przyrody:

- rezerwat przyrody Dębowe Góry;
- rezerwat przyrody Grabówka.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.) w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 2) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 3) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 4) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- 5) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 6) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 7) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 8) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 9) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 10) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 11) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 12) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 13) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- 14) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 15) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, 173, 240 i 852);
- 16) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 17) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez

regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

- 18) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 19) zakłócania ciszy;
- 20) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 21) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 22) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 23) prowadzenia badań naukowych - w rezerwacie przyrody - bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 24) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 25) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 26) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zakazy, o których mowa powyżej, nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Ponadto Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, o których mowa powyżej, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą:

- 1) ochrony przyrody lub
 - 2) realizacji inwestycji:
 - a) liniowych celu publicznego,
 - b) celu publicznego o nieliniowym charakterze związanych z ochroną ludności przed powodzią i suszą,
 - c) celu publicznego z zakresu łączności publicznej o nieliniowym charakterze w celu związanym z zapewnieniem telekomunikacji na obszarze rezerwatu przyrody
- w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może także zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, o których mowa powyżej, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

Dębowe Góry

Rezerwat przyrody *Dębowe Góry* został powołany Rozporządzeniem Nr 9/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30 marca 2001 r. w sprawie uznania obiektu "Dębowe Góry" za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Podl.

Z 2001 r. Nr 8, poz. 149). Aktualnie obowiązujące dla tego rezerwatu jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dębowe Góry” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 4325), zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 grudnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 4740). Powierzchnia rezerwatu wynosi 99,31 ha. Obejmuje obszar gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa Łomża. Rezerwat stanowi część dużego kompleksu leśnego Czerwony Bór. Jego teren znajduje się w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018. Nie wyznaczono dla niego otuliny. Jest to rezerwat leśny, fitocenotyczny, którego celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym zespołu świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym, stanowiącego istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych. Obszar rezerwatu w całości objęty jest ochroną czynną.

Dla rezerwatu *Dębowe Góry* nie ustanowiono planu ochrony. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 39/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Dębowe Góry”, dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres 5 lat. Jako działania ochronne wskazano: ręczne usuwanie krzewów i nalotu czerwomchy amerykańskiej, dębu czerwonego, robinii akacjowej z podszytu i runa, usuwanie drzew niebezpiecznych wzdłuż dróg, linii oddziałowych, dojazdów pożarowych, odnowienie granic rezerwatu zieloną farbą, usuwanie śmieci, edukację w zakresie ochrony lokalnej przyrody skierowaną głównie do dzieci i młodzieży, a także do wybranych grup społeczności dorosłych, wzmożone patrolowanie obszaru rezerwatu przez służby leśne, szczególnie w okresie letnim, bieżące naprawy i uzupełnienie infrastruktury i oznakowań. Zaproponowane działania ochronne mają na celu wyeliminowanie niekorzystnych zjawisk.

Grabówka

Rezerwat przyrody *Grabówka* został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 12 listopada 1996 w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1996, Nr 75, poz. 679). Aktualnie obowiązujące dla tego rezerwatu jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 października 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Grabówka" (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016 r. poz. 4017). Powierzchnia rezerwatu wynosi 60,87 ha. Obejmuje obszar gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa Łomża. Nie wyznaczono dla niego otuliny. Jest to rezerwat leśny, fitocenotyczny, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności. Obszar rezerwatu w całości objęty jest ochroną czynną.

Dla rezerwatu *Grabówka* ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Grabówka" (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz. 713). Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony przyrody rezerwatu są:

- 1) zachodzenie naturalnych procesów ekologicznych w ekosystemach leśnych;
- 2) występowanie dobrze wykształconego grądu typowego *Tilio-Carpinetum* na większości obszaru rezerwatu oraz fragmentu łągi jesionowo - olszowej *Fraxino-Alnetum*;
- 3) występowanie chronionych, rzadkich i wskaźnikowych gatunków flory;
- 4) stałe i liczne występowanie ornitofauny, a szczególnie dziuplaków;
- 5) położenie rezerwatu na gruntach Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Łomża.

Jako działania ochronne wskazano: wywieszanie budek lęgowych, zwłaszcza w zbiorowiskach przekształconych, bieżące naprawy i uzupełnianie infrastruktury i oznakowań, edukacja w zakresie ochrony lokalnej przyrody skierowana głównie do dzieci i młodzieży, a także do wybranych grup społeczności dorosłych, usuwanie śmieci, wzmożone patrolowanie obszaru rezerwatu przez służby leśne, szczególnie w okresie letnim, dochodzenie rannej zwierzyny w wyniku kolizji drogowych oraz postrzałów, kontrola stanu sanitarnego drzewostanów, stały monitoring drzewostanów pod kątem zagrożenia ze strony kornika drukarza, a w sytuacji zagrożenia wystąpienia gradacji - usuwanie zasiedlonych przez kornika świerków.

7.12.3 Użytek ekologiczny

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie gminy znajduje się jeden użytek ekologiczny, ustanowiony Rozporządzeniem Nr 11/96 Wojewody łomżyńskiego z dnia 4 grudnia 1996 r. w sprawie uznania niektórych obszarów województwa za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. łom. z dn. 20.12.1996 r., Nr 32 poz. 120). Aktualnie obowiązujące dla tego użytku jest Rozporządzenie Nr 19/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 17 lipca 2001 r. w sprawie uznania ekosystemów bagiennych i oczek wodnych za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 18.07.2001 r., Nr 24 poz. 391). Użytek ten stanowi tereny bagienne o powierzchni 1,66 ha w rejonie miejscowości Poryte Jabłoń. Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie roślinności śródleśnego torfowiska (ekosystemu bagiennego).

7.12.4 Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie gminy Zambrów wyznaczono i objęto ochroną 2 pomniki przyrody:

1. pojedyncze drzewo z gatunku dąb szypułkowy *Quercus robur* (obwód 440 cm, wiek ok. 225 lat), zlokalizowane w ok 1 km na wschód od miejscowości Wola Zambrowska, które ustanowiono pomnikiem przyrody na mocy Decyzji Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 30 sierpnia 1962 r. w sprawie uznania niektórych tworów za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. WRN w Białymstoku z dn. 31.08.1962 r., Nr 10, poz 125), a dla którego obowiązującym jest obecnie Zarządzenie Nr 54/82 Wojewody łomżyńskiego z dnia 26 października 1982 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. WRN w Łomży z dn. 18.11.1982 r., Nr 3, poz 34),
2. aleja drzew składająca się z 29 drzew¹² z gatunku lipa drobnolistna *Tilia cordata*, zlokalizowana w przydrożu krajowej nr 66, na odcinku między Zbrzeźnicą a miastem Zambrów (wiek drzew to ok 80-100 lat), którą ustanowiono pomnikiem przyrody na mocy Zarządzenia Nr 54/82 Wojewody łomżyńskiego z dnia 26 października 1982 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. WRN w Łomży z dn. 18.11.1982 r., Nr 3, poz 34).

7.12.5 Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi - otulina

W granicy gminy Zambrów znajduje się niewielki fragment otuliny Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Sam Park położony jest poza jej granicami, na terenach gmin Łomży, Piątnicy, Wizny oraz miasta Łomża. Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi został powołany Rozporządzeniem Nr 4/94 Wojewody łomżyńskiego z dnia 10 grudnia 1994 r (Dz. U. Woj. Łomż. z 1994, Nr 11, poz. 99). Aktualnie dla ww. Parku i jego otuliny obowiązuje Uchwała Nr XXIII/200/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016 r. poz. 1501), zmieniona Uchwałą nr VI/43/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 18 lutego 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz.

¹² Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na stronie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (data korzystania z rejestru: 28.09.2024 r.)

1223). Na obszarach bezpośrednio graniczących z Parkiem, w celu zabezpieczenia przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, wyznaczono otulinę o łącznej powierzchni 12 228,58 h.

Dla samego obszaru Parku Krajobrazowego (bez otuliny) ustanowiono plan ochrony Uchwałą Nr III/20/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2011 r. Nr 23, poz. 334), zmienioną Uchwałą Nr XLII/584/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 kwietnia 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2022 r. poz. 2139).

7.13 Powiązania ekologiczne

Głównymi powiązaniem ekologicznymi są korytarze ekologiczne, które stanowią rodzaj łącznika pomiędzy wyspami środowiskowymi, umożliwiającemu swobodne przemieszczanie fauny i flory. Są to pasy terenu, po jakim przemieszczają się organizmy na daleki dystans, w którym panuje dla nich odpowiednie środowisko i warunki bezpieczeństwa. Naturalnymi korytarzami ekologicznymi są obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, a także obszary bagienne, łąki, nieużytki oraz obszary pozbawione barier o charakterze antropogenicznym. Korytarze mogą mieć zasięg lokalny, regionalny, krajowy lub międzynarodowy. Tymi ostatnimi są np. trasy wędrówek ptaków. Korytarz nie zawsze jest strukturą liniową, jak np. rzeka, występują też korytarze, które nie mają ciągłości strukturalnej, ale zachowują ciągłość funkcjonalną, np. wyspy leśne stanowiące ostoje ptaków wędrownych. Miejsca krzyżowania się korytarzy ekologicznych lub obszary o dużym stopniu naturalności i nagromadzenia się organizmów, skąd podejmują one ekspansję na zewnątrz, nazywane są węzłami ekologicznymi lub, jeżeli obejmują duży obszar ekologicznie zróżnicowany, obszarami węzłowymi.¹³

Korytarze o znaczeniu międzynarodowym i krajowym

W ramach *Projektu korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce*, opracowanego w 2005 r. i zaktualizowanego w 2011 r. w Zakładzie Badań Ssaków PAN na zlecenie Ministra Środowiska, pod redakcją Jędrzejewskiego, na terenie gminy Zambrów wyróżniono Czerwony Bór jako obszar węzłowy (GKPnC-5A) łączący ze sobą m.in. Dolinę Środkowej Narwi, Dolinę rzeki Ruż, Lasy Mielnickie i Puszcę Białą. Nadrzędnym celem sieci korytarzy migracyjnych jest przede wszystkim przeciwdziałanie fragmentacji cennych przyrodniczo obszarów oraz utrzymanie istniejących połączeń pomiędzy zachowanymi płacami naturalnego środowiska. Stworzenie możliwości przemieszczania się zwierząt i roślin w skali kraju i Europy pozwoli na utrzymanie zagrożonych gatunków oraz zachowanie prawidłowych procesów ekologicznych.

Krajowy korytarz ekologiczny *Czerwony Bór* biegnie zachodnią i północną częścią gminy Zambrów, obejmując swoim zasięgiem m.in. obszar Natura 2000 Czerwony Bór oraz inne większe tereny leśne i zadrzewione na obszarze gminy.

Korytarze o znaczeniu regionalnym

Ważną rolę w zachowaniu łączności przestrzennej struktur ekologicznych odgrywają korytarze rangi regionalnej. Naturalnymi korytarzami ekologicznymi tego typu są przede wszystkim doliny rzeczne. Korytarze regionalne odgrywają ważną rolę łącznikową dla obszarów naturalnych i cennych przyrodniczo oraz chronionych w skali kraju i ponadkrajowej.

Za korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym w granicach gminy Zambrów należy uznać rzekę Jabłonkę (największa rzeka na terenie gminy), której dolina tworzy korytarz migracyjny należący do regionalnego systemu powiązań przyrodniczych. Poprzez rzekę Gać i jej dolinę związana jest ona z Łomżyńskim Parkiem Krajobrazowym Doliny Narwi oraz Obszarem Natura 2000 Przełomowa Dolina Narwi PLC200003.

Korytarze o znaczeniu lokalnym

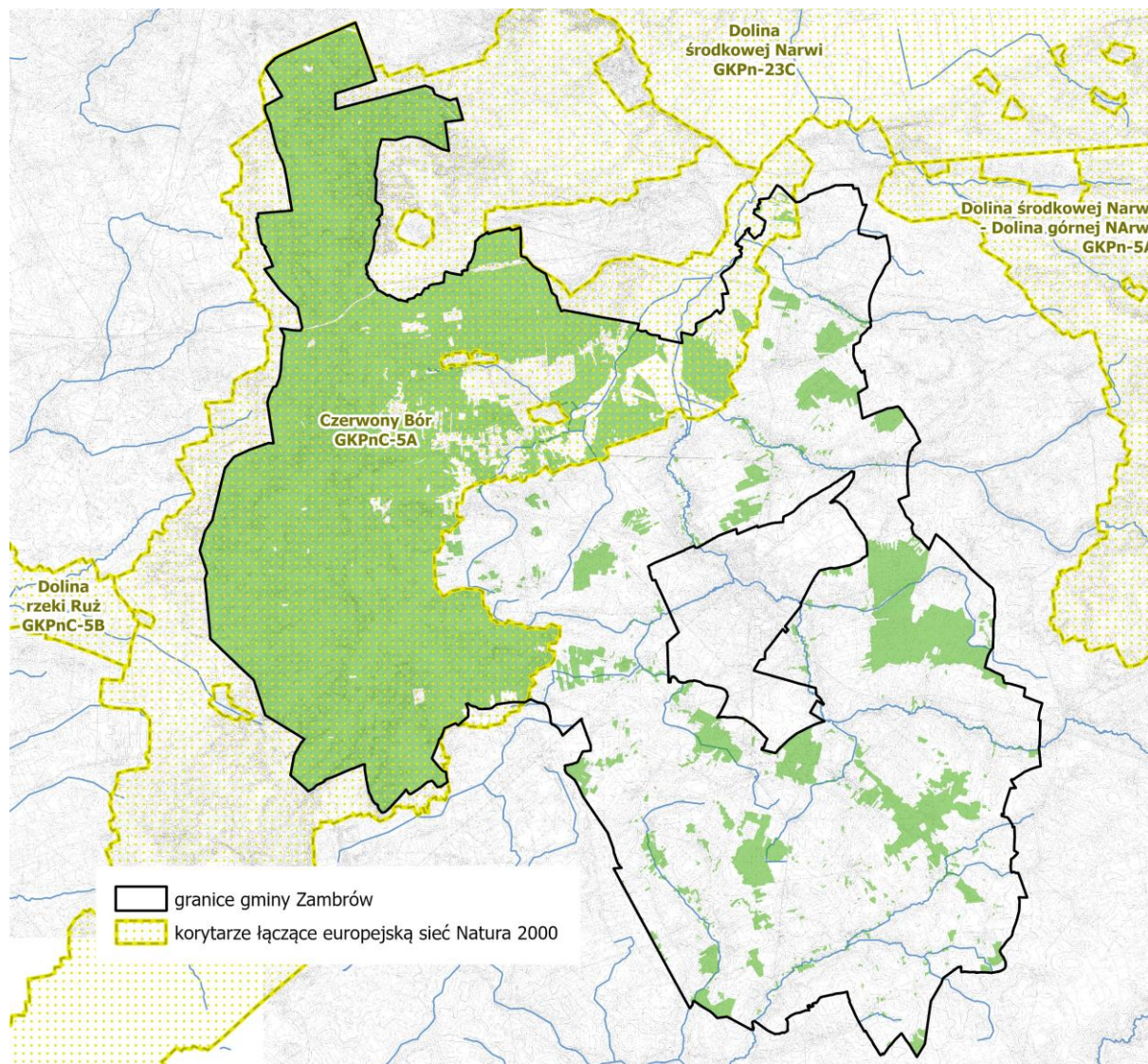
Na terenie gminy występują także tereny spełniające funkcję lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających łączność doliny rzeki Jabłonki i Gać oraz obszarem Czerwonego Boru z lokalnym systemem przyrodniczym gminy. Są to lokalne płaty leśne, tereny podmokłe oraz użytki zielone i doliny lokalnych, często okresowych cieków lub rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, wąwozy, szpalery drzew

¹³ Plan ochrony parku krajobrazowego. Poradnik metodyczny, Dyrekcja ZJPK w Krakowie, Kraków 1999

na miedzach i inne tereny aktywne biologicznie. Odgrywają one zasadniczą rolę dla zachowania lokalnych populacji różnych gatunków i siedlisk, stanowiąc przestrzeń migracji organizmów na mniejszych odległościach.

Rysunek 12. Krajowe korytarze ekologiczne na obszarze gminy Zambrów i na terenach sąsiednich

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAN

7.14 Zasoby krajobrazowe

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Na ogólną fizjonomię krajobrazu wpływa ukształtowanie terenu, wartości przyrodnicze (szata roślinna), sposób użytkowania terenu oraz wartości kulturowe.

W aspekcie zagospodarowania terenu gmina Zambrów jest gminą typowo wiejską, o charakterze rolniczo-leśnym. W krajobrazie dominują rozproszone, niewielkie wsie. Otoczone są one polami ornymi, z niewielkim udziałem użytków zielonych położonych w wilgotnych obniżeniach terenu związanych z obecnością cieków wodnych i rowów melioracyjnych. W krajobrazie pól uprawnych pojawiają się niewielkie kompleksy leśne oraz zadrzewienia – tuż przy zabudowie zagrodowej oraz jako zadrzewienia śródpolne,

tworzące wnętrza i przesłony w otwartym krajobrazie rolniczym. Część zachodnią porasta duży kompleks leśny - Czerwony Bór.

Krajobraz gminy jest wyraźnie zróżnicowany. Część wschodnia związana jest z działalnością rolniczą, część zachodnia zaś porośnięta jest lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa. Znajduje się tam obszar Natura 2000, co pozwala zachować zbliżoną do naturalnej fizjonomię obszaru.

Teren gminy charakteryzuje się znaczącymi walorami krajobrazowymi. Najbardziej wartościową jego cechą jest duża lesistość (duże kompleksy leśne) oraz bogata rzeźba terenu, urozmaicona różnicami wzniesień w obrębie utworów akumulacji lodowcowej - wysoczyzna morenowa oraz jej krawędzie (szczególnie w części zachodniej). Wysokości względne pomiędzy poszczególnymi formami morfologicznymi dochodzą do kilkudziesięciu metrów. Duże jest także zróżnicowanie nachyleń terenu, od ponad 15% do prawie płaskich form dolinowych (w północno-centralnej części gminy). Dzięki tak ukształtowanej rzeźbie w krajobrazie naturalnym zaznaczają się liczne punkty widokowe z rozległą panoramą najbliższej okolicy, a szczególnie wgląd w dolinę. Atrakcyjność krajobrazową w znacznym stopniu wzbogacają cieki wodne z towarzyszącą im dolinową roślinnością łąkową i zadrzewieniową, jak również mniejsze kompleksy lasów olchowych.

Wśród walorów kulturowych gminy wyróżnia się leciwa, drewniana zabudowa zagrodowa oraz liczne kapliczki i krzyże przydrożne. W granicach gminy Zambrów zlokalizowanych jest 5 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków:

- Dwór murowany z połowy XIX w. w miejscowości Łosie Dołęgi,
 - Dwór murowany z 1905 r. wraz z terenem ogrodu ozdobnego i parku wraz z nasadzeniami i szpalerami starodrzewu w miejscowości Poryte Jabłoń,
 - Kościół par. p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej, drew., 1776 w miejscowości Tabędz,
 - Krzyż i mogiła harcerza na cmentarzu rzymsko-katolickim w miejscowości Tabędz,
- Zespół dworski z dworem murowanym z 1882 r.. w miejscowości Wądołki Borowe.

8 Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska

8.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa podlaskiego wydzielone zostały 2 strefy, w tym *strefa podlaska*, do której należy m.in. gmina Zambrów.

Tabela 5. Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2024, GIOŚ 2025

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń										
	NO ₂ ¹⁴	SO ₂	CO	PM10	PM2,5	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A/A1	A	A	A	A	A	A/D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	¹⁵	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

gdzie:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasa A1 – stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla II fazy;
- D2 – stężenie ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Do rocznej oceny jakości powietrza, poza pomiarami w stacjach automatycznych i manualnych, wykorzystano metody modelowania matematycznego, uwzględniające rzeźbę terenu oraz wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i przestrzeni na transport zanieczyszczeń, uzyskując tym samym szczegółowe wyniki imisji zanieczyszczeń powietrza dla całego województwa. Zgodnie z wynikami ww. modelowania na terenie gminy Zambrów w 2024 r. stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów długoterminowych stężeń ozonu wg kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin, na co miały wpływ przede wszystkim warunki meteorologiczne (m.in. wysokie nasłonecznienie i brak opadów). Dla pozostałych zanieczyszczeń tj. dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, tlenków azotu, ozonu, pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, oraz benzo(a)pirenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyłe zawieszonym PM10 odpowiednio poziomy dopuszczalne lub docelowe zostały dotrzymane. W ocenie uzyskały klasę A.

Zgodnie z raportem wojewódzkim dotyczącym jakości powietrza w województwie podlaskim na obszarze tego województwa od wielu lat występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, benzenu, tlenków węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM10 metali: arsenu, ołowiu, kadmu i niklu. Badania przeprowadzone w latach 2023-2024 wskazują na poprawę jakości powietrza także pod względem zanieczyszczenia pyłami. W porównaniu do lat ubiegłych stężenia pyłów zawieszonych zmalały i nie przekraczały poziomów dopuszczalnych. W dalszym ciągu istotnym problemem pozostają jednak wysokie dobowe stężenia pyłów, rejestrowane w sezonie grzewczym. W 2024 roku, po raz kolejny, nie zanotowano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10, na obszarze całego województwa podlaskiego.

Wody powierzchniowe

Jakość wód powierzchniowych zależy jest od wielu czynników naturalnych i antropogenicznych. Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb występujących w sąsiedztwie cieku, a także urbanizacja, uprzemysłowienie i rolnictwo. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody oraz odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych, a także ingerencja w budowę koryta rzeki.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z ustawy *Prawo wodne*. Badania prowadzone przez GIOŚ mają na celu przede wszystkim dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjalnie ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w województwie, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczu, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi.

W układzie zlewniowym, zgodnie z obecnym cyklem planistycznym dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami (2022-2027), obszar gminy znajduje się w zasięgu sześciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych, które scharakteryzowano w tabeli poniżej.

¹⁴ dla roślin NO_x¹⁵ nie przeprowadzono klasyfikacji

Tabela 6. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w gminie Zambrów

źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022

numer i nazwa JCWP	Narew od Biebrzy do Omulwi RW20001226539	Gać do Jabłonki RW20001026341	Gać od Jabłonki do ujścia RW20001626349	Łomżyńska RW20001026369	Ruż do Dopływu spod Dąbek RW2000102651653	Brok Mały RW200010267147669
status	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód
stan	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	brak danych
rodzaj presji determinującej stan wód	presje troficzne – źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe) presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	presje troficzne – nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) presje hydromorfologiczne – prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane)	presje troficzne – nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) presje hydromorfologiczne – prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo	presje zasalające - ścieki przemysłowe i komunalne presje hydromorfologiczne – budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane)	presje troficzne – nawożenie i depozycja presje hydromorfologiczne – prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo	presje hydromorfologiczne – budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe,
cele środowiskowe	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Narew w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, fosforany, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w), fluoranten(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny

numer i nazwa JCWP	Narew od Biebrzy do Omulwi RW20001226539	Gać do Jabłonki RW20001026341	Gać od Jabłonki do ujścia RW20001626349	Łomżyńska RW20001026369	Ruż do Dopływu spod Dąbek RW2000102651653	Brok Mały RW200010267147669
	odcinku ciekłu głównego Narew w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego) dobry stan chemiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)], związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		pozostałych wskaźników - stan dobry	[benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	
ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona
odstępstwa	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu)
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	TAK - JCWP przeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych

numer i nazwa JCWP	Narew od Biebrzy do Omulwi RW20001226539	Gać do Jabłonki RW20001026341	Gać od Jabłonki do ujścia RW20001626349	Łomżyńska RW20001026369	Ruż do Dopływu spod Dąbek RW2000102651653	Brok Mały RW200010267147669
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	TAK – Biebrzański Park Narodowy, Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, obszar chronionego krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, obszary Natura 2000: Dolina Dolnej Narwi, Bagno Wizna, Ostoja Biebrzańska, Przełomowa Dolina Narwi, Czerwony Bór, Ostoja Narwiańska, Dolina Biebrzy, Dolina Pisy, pomnik przyrody (źródłisko), użytki ekologiczne	TAK - Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, obszar Natura 2000 Czerwony Bór	TAK - Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, obszary Natura 2000: Bagno Wizna, Przełomowa Dolina Narwi, Ostoja Narwiańska	TAK - Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, obszar chronionego krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, obszary Natura 2000: Dolina Dolnej Narwi, Czerwony Bór, Ostoja Narwiańska	TAK - obszar Natura 2000 Czerwony Bór	TAK - obszar Natura 2000 Czerwony Bór, użytek ekologiczny
obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu	TAK - występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym Cel dla obszaru przeznaczonego do ochrony:	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym

numer i nazwa JCWP	Narew od Biebrzy do Omulwi RW20001226539	Gać do Jabłonki RW20001026341	Gać od Jabłonki do ujścia RW20001626349	Łomżyńska RW20001026369	Ruż do Dopływu spod Dąbek RW2000102651653	Brok Mały RW200010267147669
gospodarczym	zapewnienie drożności dla migracji gatunków zwierząt wodnych Gatunek, którego obszar dotyczy: węgorz europejski (Anguilla anguilla) Nazwa obszaru przeznaczonego do ochrony: Narew (od zbiornika Siemianówka do ujścia)					

Dla aktualnie wyznaczonych JCWP brak bieżących wyników badań monitoringowych, natomiast znane są wyniki monitoringu JCWP ujętych w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021) – wówczas obszar gminy położony był w zasięgu siedmiu JCWP rzecznych:

- Łomżyńska (RW20001726369) – JCWP monitorowana w latach 2016-2021,
- Narew od Biebrzy do Pisy (RW20002126399) – JCWP monitorowana w latach 2017-2021,
- Dopływ spod Wygody (RW20001726346) – JCWP monitorowana w latach 2019-2021,
- Gać od Jabłonki do ujścia (RW20002426349) – JCWP monitorowana w latach 2016-2021,
- Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek (RW2000172651654) - JCWP monitorowana w latach 2018-2021,
- Gać od źródeł do Jabłonki bez Jabłonki (RW200017263419) – JCWP monitorowana w latach 2016-2021,
- Leśnica (RW200017263449) – JCWP monitorowana w roku 2021,
- Jabłonka (RW200017263429) – JCWP monitorowana w latach 2016-2021,
- Brok Mały (RW2000172667669) – JCWP monitorowana w roku 2021.

Tabela 7. Ocena stanu wód powierzchniowych

źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu - tabela, GIOŚ

Nazwa i kod JCWP	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizyko-chemicznych	STAN/ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	STAN OGÓLNY
Łomżyńska RW20001726369	Łomżyńska - ujście	IV (2019)	III (2019)	>II (2019)	słaby (2019)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Narew od Biebrzy do Pisy RW20002126399	Narew - Nowogród (powyżej ujścia Pisy)	III (2020)	III (2017)	>II (2020)	umiarkowany (2020)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Dopływ spod Wygody RW20001726346	Dopływ spod Wygody - ujście	IV (2019)	IV (2019)	>II (2019)	słaby (2019)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Gać od Jabłonki do ujścia RW20002426349	Gać - ujście	IV (2019)	IV (2019)	>II (2019)	słaby (2019)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek RW2000172651654	Ruż - Kleczkowo	II (2021)	I (2018)	>II (2021)	umiarkowany (2021)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Gać od źródeł do Jabłonki bez Jabłonki RW200017263419	Gać -powyżej Jabłonki	II (2019)	II (2019)	>II (2019)	umiarkowany (2019)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Leśnica RW200017263449	Leśnica - ujście	II (2021)	bd	>II (2021)	umiarkowany (2021)	bd	zły (2021)
Jabłonka RW200017263429	Jabłonka - Konopki Koziki	III (2019)	V (2019)	>II (2019)	umiarkowany (2019)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)
Brok Mały RW2000172667669	Brok Mały - Gaczkowo	V (2019)	II (2021)	>II (2021)	zły (2021)	poniżej stanu dobrego (2021)	zły (2021)

Jakość wód podziemnych

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Jednolita część wód podziemnych jest w dobrym stanie, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny, określono jako dobry. Gmina Zambrów położona jest w zasięgu dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych: JCWPd nr 51 (PLGW200051) i JCWPd nr 55 (PLGW200055).

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022)* wody podziemne obu ww. JCWPd charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym oraz nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy),

Zarówno JCWPd nr 52, jak i JCWPd nr 55 znajdują się w wykazie wód podziemnych przeznaczonych do poboru na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Tabela 8. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Zambrów

źródło: Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022

kod JCWPd	stan chemiczny	stan ilościowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zidentyfikowane presje znaczące
PLGW200051	dobry	dobry	niezagrożona	-
PLGW200055	dobry	dobry	niezagrożona	chemiczna - presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Zambrów nie były wyznaczone punkty pomiarowe. Najbliżej usytuowane punkty pomiarowe, w których prowadzone były badania jakości wody znajdowały się na terenie miasta Zambrów i gminy Kołaki Kościelne (JCWPd nr 51) oraz gminy Andrzejewo (JCWPd nr 55). Oceniono, że wody podziemne w tych punktach były dobrej (II klasa) i zadowalającej (III klasa) jakości.

Tabela 9. Charakterystyka punktów pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych oraz klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w rejonie gminy Zambrów w 2022 r.

źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - aktualność udostępnionych informacji zgodna z datą ich przygotowania – marzec 2023

miejscowość, gmina (numer punktu pomiarowego)	JCWPd	zwierciadło wody	typ ośrodka wodonośnego	użytkowanie terenu	klasa jakości w punkcie
Zambrów, gm. m. Zambrów (69)	51	napięte	porowy	zabudowa miejska luźna	II (wody dobrej jakości)
Kołaki Kościelne, gm. w. Kołaki Kościelne (899)	51	napięte	porowy	zabudowa wiejska	II (wody dobrej jakości)
mStara Rusołęka, gm. w. Andrzejewo (6469)	55	napięte	porowy	grunty orne	III (wody zadowalającej jakości)

8.2 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń

Główne zagrożenia środowiska występujące na terenie gminy Zambrów to:

- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej – siecią kanalizacyjną objęte jest 16,7% ogółu ludności gminy. Spływ nieoczyszczonych ścieków bytowych niesie za sobą zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych, powierzchniowych oraz gleb, a tym samym siedlisk i żyjących tam gatunków zwierząt – należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych, a w przypadku terenów, gdzie jest to niemożliwe ze względów technicznych lub ekonomicznych – regularnie kontrolować częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- niska emisja – zanieczyszczenie powietrza w wyniku ogrzewania budynków – ogólnym rozwiązaniem dla ograniczenia niskiej emisji jest modernizacja indywidualnych systemów grzewczych i termomodernizacja budynków.
- hałas, którego głównym źródłem jest droga ekspresowa S8 oraz drogi krajowe nr 63 i nr 66, w mniejszym stopniu drogi powiatowe i drogi gminne – możliwe jest ograniczenie uciążliwości akustycznych poprzez lokalizację pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg przebiegających przez tereny zabudowane, modernizację nawierzchni drogowych (wymiana na cichą nawierzchnię).

9 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Wieloletnie prace nad poprawą jakości środowiska prowadzone na terenie Gminy Zambrów od lat przynoszą efekty i można spodziewać się dalszych postępów, szczególnie w zakresie:

- rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki ściekowej;
- modernizacji instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doboru niskoemisyjnych paliw, termomodernizacji budynków, rozpowszechniania informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz budowy świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania ciepłem, co ma na celu ograniczenie niskiej emisji.

Analiza polityki przestrzennej gminy zawarta w dotychczas opracowywanych dokumentach (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zambrów ze zmianami; obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) pozwala stwierdzić, że dalszy rozwój zagospodarowania przestrzennego będzie wykazywał tendencje do uzupełniania i zagęszczania istniejącej zabudowy, z możliwością wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych, podporządkowując się z reguły istniejącemu i projektowanemu układowi drogowemu oraz sieci infrastruktury technicznej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości terenów funkcjonujących przyrodniczo oraz uwzględnieniem obowiązujących zakazów i nakazów na obszarach objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 roku.

Plan ogólny jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jego normatywna część dotyczy najważniejszych ustaleń w zakresie strefowania obszaru gminy oraz ustaleń nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych.

10 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

10.1 Identyfikacja głównych zagrożeń

Zagrożenie osuwiskowe

Zgodnie z definicją Kleczkowskiego osuwisko jest to powtarzająca się skłonność do osuwania się wywołwana warunkami zewnętrznymi lub przyczynami wewnętrznymi. Są to procesy spływania, spełzania, osuwania się oraz obrywania i osuwania skał. Ruchy skał odbywają się w postaci osuwania i obrywu.

Zgodnie z polskim prawodawstwem istnieje obowiązek uwzględniania w dokumentach planistycznych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy - ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130) oraz ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82), zgodnie z którą ochrona gruntów rolnych i leśnych polega m.in. na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej/leśnej, powstającym wskutek działalności nierolniczej/nieleśnej i ruchów masowych ziemi (art. 3 ust. 1 pkt 2 oraz art. 3 ust. 2 pkt 2). Obowiązek prowadzenia obserwacji i rejestru terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (art. 110a ust. 1) posiada starosta.

Na obszarze Gminy Zambrów zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej PIG-PIB nie występują udokumentowane osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi.

Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego (MZP) i mapami ryzyka powodziowego (MRP), opracowanymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie¹⁶ w gminie Zambrów nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Lokalne podtopienia wynikające z gwałtownych roztopów są rzadkim zdarzeniem, wstępujące jedynie na terenach w bliskim położeniu do rzek Jabłonka oraz Gać. Przeciwdziałania takim zdarzeniom polega na odpowiedniej konserwacji urządzeń melioracyjnych.

Hałas

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Klimat akustyczny na terenie gminy warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu i jakość sieci drogowej oraz występowanie zakładów produkcyjnych, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy oraz hałas związany z rolnictwem.

Zambrów jest gminą narażoną na uciążliwości hałasowe, szczególnie jej wschodnia część. Głównym źródłem emisji hałasu w gminie jest komunikacja drogowa – przede wszystkim droga ekspresowa S8 oraz drogi krajowe nr 63 i nr 66. Innymi źródłami hałasu występującymi na terenie gminy są zakłady produkcyjne, a także warsztaty samochodowe, stolarskie itp., przy czym nie są to źródła szczególnie uciążliwe. Ponadto część gminy jest użytkowana rolniczo - hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu. Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, które mogłyby być źródłem potencjalnego zagrożenia hałasem przemysłowym.

Zgodnie z Generalnym Pomiarom Ruchu przeprowadzonym przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych

¹⁶ Dane pochodzące z aktualizacji map zagrożenia powodziowego, które w dniu 7.09.2022 r. zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.) zostały podane do publicznej wiadomości.

i Autostrad w 2020/2021 na drogach krajowych i wojewódzkich¹⁷ ruch samochodowy na głównych drogach biegnących przez gminę jest wysoki. Po drogach tych poruszają się nie tylko samochody osobowe, ale także pojazdy ciężarowe, których ruch powoduje znacznie większą uciążliwość akustyczną w porównaniu do samochodów osobowych.

Tabela 10. Średni Dobowy Ruch Roczny w GPR 2020/21 dla drogi ekspresowej S8 oraz dróg krajowych DK63 i DK66

źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021

numer drogi	opis odcinka		SDRR poj. silnikowe ogółem
	długość (km)	nazwa	
S8	11,193	W. SZUMOWO - W. ZAMBRÓW ZACH. /DK66/	20554
S8	6,214	W. ZAMBRÓW ZACH. /DK66/ - W. ZAMBRÓW WSCH.	16443
S8	5,389	W. ZAMBRÓW WSCH. - W. KOŁAKI	18539
DK63	19,290	ZAMBRÓW /UL. WOLSKA, UL. TARGOWA/ - CZYŻEW /UL. MAZOWIECKA (DW690)/	3311
DK63	3,884	KLIMASZE /DK66/ - ZAMBRÓW /UL. BIAŁOSTOCKA/	3922
DK63	15,034	PODGÓRZE /UL. ZAWADZKA (DW679)/ - KLIMASZE /DK66/	6944
DK66a	2,962	W. ZAMBRÓW ZACH. /S8/ - KLIMASZE /DK63/	2964
DK66	18,680	ZAMBRÓW /UL. KOŚCIUSZKI (DK63)/ - WYSOKIE MAZ. /UL. WARSZAWSKA (DW678, DP2052B)/	6354

Istniejący hałas można eliminować lub ograniczać poprzez stosowanie środków technicznych, czy technologicznych, np. poprzez poprawę stanu nawierzchni istniejących dróg. Innym sposobem na eliminację hałasu jest stosowanie środków organizacyjnych np. wprowadzanie stref wyłączonej z ruchu lub z ograniczeniem prędkości w obszarach zabudowanych. Uciążliwości hałasowe można natomiast ograniczyć poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące lokalizacji obiektów przemysłowych, zapewnienie odpowiednich odległości terenów przeznaczonych pod nową zabudowę lub stosowanie odpowiednich barier akustycznych, np. zwiększenie zieleni w otoczeniu dróg. Istotnym działaniem w zakresie ograniczania natężenia hałasu jest także monitoring.

Promieniowanie elektromagnetyczne

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł promieniowania elektromagnetycznego: naturalne (pole geomagnetyczne Ziemi, Słońce, zjawiska atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne, pierwiastki promieniotwórcze) oraz sztuczne (wprowadzone do środowiska przez człowieka, tj. obiekty elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej (napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe, elektrociepłownie, elektrownie), instalacje i urządzenia radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej (SBTK), stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne)¹⁸. Na terenie województwa mazowieckiego głównym źródłem PEM są bazowe stacje telefonii komórkowej. W przypadku gminy Zambrów jest to także przesyłowa linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV oraz linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV), w mniejszym stopniu linie elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia.

¹⁷ Generalny Pomiar Ruchu 2020/21, GDDKiA: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

¹⁸ Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie mazowieckim, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska, 2024

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Zgodnie z *Oceną poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2021 w województwie podlaskim*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska (Białystok, czerwiec 2022) w 2021 r. na terenie województwa podlaskiego pomiary przeprowadzono w 48 punktach pomiarowych, z czego w 28 punktach stałej sieci monitoringu i w 20 punktach monitoringu badawczego. Na terenie gminy Zambrów nie wyznaczono punktów pomiarowych. Pomiary pól elektromagnetycznych w środowisku zrealizowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazały ponadnormatywnych wartości w żadnym z 28 punktów zlokalizowanych na obszarze miast oraz 20 skontrolowanych punktów na terenie gmin. Średnia arytmetyczna wartość pola elektromagnetycznego na obszarze województwa podlaskiego w 2021 roku wynosiła 0,47 V/m. Pomimo tendencji wzrostowej, w dalszym ciągu poziom zagrożenia PEM w województwie podlaskim jest znikomy.

Zagrożenia dla jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego tzw. „niska emisja” oraz emisja komunikacyjna.

Na terenie gminy Zambrów nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych. W kotłowniach tych wykorzystywany jest głównie węgiel i drewno, rzadziej olej opałowy oraz gaz i pelet. Kotłownie w budynkach użyteczności publicznej są zasilane olejem opałowym i węglem kamiennym. Na terenie gminy Zambrów nie ma obecnie możliwości zmiany systemu rozwiązań indywidualnych na scentralizowany system ogrzewania, dlatego ważne są działania z zakresu modernizacji instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doboru niskoemisyjnych paliw, termomodernizacji budynków, rozpowszechniania informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz budowy świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania ciepłem.

Emisja komunikacyjna najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg, głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

W gminie Zambrów w 2024 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 18,5% ogółu ludności¹⁹, co wskazuje na bardzo niski stopień skanalizowania gminy. Łączna długość czynnej sieci wynosiła w 2024 roku 26,5 km²⁰. Poprzez system kanalizacji ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Część gminy Zambrów należy do aglomeracji Zambrów. Zgodnie z uchwałą nr 133/XXIII/2020 Rady Miasta Zambrów z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Zambrów, należą do niej cztery miejscowości: Nagórki Jabłoń, Klimasze, Ciecioriki i Wola Zambrowska. Aglomeracja obsługiwana jest przez oczyszczalnię ścieków w Nagórce Jabłoni. Oczyszczone ścieki z obiektu wprowadzane są do wód rzeki Jabłonki.

Ponadto na terenie gminy Zambrów funkcjonuje pięć mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków²¹:

1. Oczyszczalnia w Czerwonym Borze o przepustowości 200 m³/d, obsługująca zakład karny, ośrodek dla uchodźców i osiedle mieszkalne,
2. Oczyszczalnia w miejscowości Poryte-Jabłoń na terenie byłego PGR, o przepustowości 9,0m³/d, obsługująca trzy bloki wielorodzinne.
3. Oczyszczalnia w Osowcu (przy Szkole Podstawowej).

¹⁹ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2024

²⁰ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2024

²¹ Za: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zambrów na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024

4. Oczyszczalnia we wsi Zakrzewo Stare ((przy Szkole Podstawowej),
5. Oczyszczalnia w Długoborzu (przy Specjalistycznym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym).

Nieruchomości niepodłączone do systemu kanalizacji są obsługiwane przez alternatywne rozwiązania dla budowy zbiorczego systemu kanalizacyjnego - indywidualne systemy oczyszczania ścieków: przydomowe oczyszczalnie ścieków (923 sztuki w 2024 r.) oraz szczelne zbiorniki bezodpływowe (969 sztuk w 2024 r.), z których nagromadzone ścieki dowożone są taborem asenizacyjnym na stację zlewną.

Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej może przyczyniać się do zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Niewłaściwe zagospodarowanie ścieków, np. w nieszczelnych szambach, stanowi znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód. Zagrożenie jest szczególnie istotne wzdłuż dolin rzecznych, a także na terenach, gdzie stopień zagrożenia wód podziemnych jest wysoki.

Zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, w tym obszarów Natura 2000

Zagrożenie środowiska na terenie gminy Zambrów, w tym obszarów chronionych, wiąże się z obniżaniem walorów krajobrazowych w wyniku postępowania zainwestowania terenów oraz realizacją elementów infrastruktury technicznej i drogowej oraz prowadzeniem intensywnego rolnictwa.

Obszar Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018

Zgodnie z Planem zadań ochronnych na obszarze Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 występują następujące zagrożenia, presje i działania mające negatywny wpływ na obszar:

- B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji.
Potencjalnym zagrożeniem dla siedlisk związanym z gospodarką leśną jest zalesianie. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotów ochrony.
- B02.02 Wycinka lasu
Potencjalnym zagrożeniem dla siedliska grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego w ramach gospodarki leśnej są: zręby na dużych powierzchniach, zwiększanie udziału drzew iglastych – sosny zwyczajnej, świerka pospolitego, wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie – modrzewia, dęby czerwonego.
- B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew.
- C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru.
- D04.01 Lotnisko.
- I01 Obce gatunki inwazyjne.
Na siedliskach ciepłolubnych dąbrów i sosnowych borów stwierdzono liczne krzewy czerechmy amerykańskiej, a na obrzeżach stanowiska robinii akacjowej i dębu czerwonego.
- J01 Pożary i gaszenie pożarów.
- J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.
Z uwagi na wymagania siedliskowe wymienionych gatunków, których występowanie uzależnione jest od właściwych warunków wilgotnościowych siedliska, wszelkie działania zaburzające naturalny reżim hydrologiczny i warunki wodne obszaru (prace regulacyjne, utrzymaniowe, melioracje, osuszanie terenów podmokłych, itp.) mogą zubażać bądź uszczuplać areal siedlisk dostępnych dla tych gatunków.
- K.02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
W wyniku naturalnej sukcesji większość stanowisk zarasta, np. w przypadku wydm śródlądowych z murawami napiaskowymi jest to wina trzcinika piaskowego, żarnowca lub podrostu drzew i krzewów
- K02.03 Eutrofizacja (naturalna).

Rezerwat przyrody Dębowe Góry

Zgodnie z ustanowionymi dla rezerwatu zadaniami ochronnymi, na jego terenie występują następujące istniejące zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, tj.:

- Obecność gatunków o charakterze inwazyjnym,
- Uszkodzenia drzewostanów w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych,
- Niewidoczne granice rezerwatu
- Niekontrolowana penetracja, zaśmiecanie terenu,
- Niszczenie oznakowani i infrastruktury rezerwatu.

Rezerwat przyrody Dębowe Góry

Zgodnie z planem ochrony dla rezerwatu przyrody Grabówka, na jego terenie zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, tj.:

- Niedosyt drzew dziuplastych i martwych,
- Zaśmiecanie terenu
- Niszczenie oznakowani i infrastruktury rezerwatu,
- Gradacje korników.

11 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Plan ogólny, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, lecz określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy.

Ustalenia planu ogólnego są zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętym Uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych – zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ochrona korytarzy ekologicznych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, który jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro);
- ochrona udokumentowanych złóż kopalin oraz zapewnienie obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;

- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ustalenia planu ogólnego umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie gminy Zambrów.

12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Zambrów. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego gminy Zambrów będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

12.1 Oddziaływanie na ludzi

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska.

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego gminy Zambrów, który dotyczy strefowania obszaru gminy oraz ustala nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji jedynie w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi nie może podlegać dokładnej analizie.

Plan ogólny stanowi podstawę prawną do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Hałas

Zgodnie z art. 114 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się tereny, dla których obowiązują dopuszczalne poziomy hałasu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Na terenie gminy Zambrów obowiązuje 18 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują obszar o powierzchni ok. 292 ha. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy, projektowanej zabudowy zgodnie z dotychczas obowiązującymi dokumentami planistycznymi oraz tereny

planowane do zabudowy zgodnie z wnioskami interesariuszy.

Nie ma podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów objętych ochroną akustyczną z uwagi iż ustalenia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostały zawarte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak również będą one musiały być zawarte w miejscowych planach sporządzanych na podstawie ustaleń planu ogólnego.

W odniesieniu do terenów usługowych oraz terenów produkcyjnych niepodlegających ochronie akustycznej, które mogą powstać w obrębie wyznaczonych stref planistycznych (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SC, SG) to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach. W przypadku turbin wiatrowych, które w projekcie planu dopuszcza się w granicach wybranych stref SO, mogą one stanowić źródło hałasu, stąd m.in. w strefach tych wyklucza się lokalizację zabudowy. Ponadto przy wyznaczaniu elektrowni wiatrowych konieczne jest zachowanie ustalonych przepisami ustawy z dnia 20 maja 2016 r. *o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* odległości od budynków mieszkalnych i o funkcji mieszkalnej w celu m.in. ograniczenia ewentualnych uciążliwości hałasowych.

Należy podkreślić, że przedsięwzięcia zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.), powinny mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się wielkość i zasięg oddziaływania na klimat akustyczny, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

Uciążliwości odorowe

Wyznaczone w planie ogólnym strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) oraz strefy produkcji rolniczej (SR) umożliwią rozwój istniejących i powstanie nowych obiektów służących gospodarce rolnej w zakresie przetwórstwa zbóż, produkcji kasz i owoców, a także rozwój produkcji rolnej w innych branżach np. hodowli zwierząt gospodarskich. W strefach SZ, SR oraz wybranych strefach otwartych SO dopuszcza się także lokalizację biogazowni.

W przypadku realizacji w strefach SZ i SR obiektów hodowlanych, takich jak chlewnie, czy kurniki, lub w strefach SZ, SR i SO biogazowni, istnieje możliwość wystąpienia emisji substancji złośliwych mogących powodować uciążliwości odorowe dla najbliższego otoczenia. Źródłem powstawania odorantów w budynkach inwentarskich są zwierzęta, ich odchody, pasza oraz praca urządzeń i procesy technologiczne. Oddziaływanie obiektu uzależnione jest od jego wielkości, rodzaju zwierząt, sposobu odżywiania, systemu utrzymania (ściółkowy, bezściółkowy), częstotliwości usuwania odchodów, miejsca składowania odchodów, czyszczenia stanowisk, sposobu wentylacji budynków, parametrów meteorologicznych, czy właściwości odchodów. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. z 2023 r., poz. 297) budowle rolnicze uciążliwe dla otoczenia, w szczególności z uwagi na zapylenie, zapachy lub wydzielanie się substancji toksycznych, powinny być odizolowane od przyległych terenów pasem zieleni złożonym z roślinności średnio- i wysokopiennej. W ww. rozporządzeniu wskazuje się także minimalne odległości budowli rolniczych m.in. od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich. W przypadku biogazowni źródłami emisji substancji złośliwych mogą być m.in. pojazdy dostarczające substrat, zbiorniki i silosy, w których przechowywane są substraty, komory fermentacyjne, zbiorniki na masę pofermentacyjną, zbiorniki na przefermentowaną biomasę, czy niewłaściwe odsiarczanie biogazu, przy czym poprawna eksploatacja biogazowni nie powinna stwarzać żadnych uciążliwości poza terenem zakładu, na którym jest zlokalizowana, w tym także na otwartym terenie zakładu. W celu ograniczenia wpływu biogazowni na stan środowiska ważna jest prawidłowa realizacja prac budowlanych i montażowych. Niewłaściwe wykonanie połączeń instalacji, a także wszelkiego rodzaju nieszczelności na etapie eksploatacji mogą być źródłem rozszczelnienia instalacji, a tym samym emisji substancji złośliwych do środowiska.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.) chów lub hodowla zwierząt,

w zależności od ilości dużych jednostek przeliczeniowych (DJP)²², podobnie jak biogazownia, może stanowić przedsięwzięcie zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które powinno mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W karcie lub raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się typ, wielkość i zasięg emisji do powietrza, w tym także emisji substancji złośliwych, mogących powodować uciążliwości odorowe, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących emisją substancji złośliwych ani narażeniem ludzi na uciążliwości odorowe, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W odniesieniu do obiektów hodowlanych, które mogą w przyszłości powstać w obrębie wyznaczonych stref SZ i SR oraz biogazowni mogących powstać w strefach SZ, SR i SO, to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości dokładnej lokalizacji, rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.

Pole elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).

Przez teren gminy Zambrów przechodzą napowietrzne linie energetyczne 110kV krajowego systemu sieci WN: linia Wysokie Mazowieckie – Zambrów – Łomża oraz sieć napowietrzna i kablowa średniego i niskiego napięcia. Przez teren gminy przebiega linia najwyższego napięcia 400kV o znaczeniu ponadlokalnym relacji Ostrołęka – Łomża 400kV. Na sieć dystrybucyjną składają się także stacje elektroenergetyczne, linie elektroenergetyczne średniego napięcia oraz linie niskiego napięcia.

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących wytworzeniem pól elektromagnetycznych ani narażeniem ludzi na pole elektromagnetyczne, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W profilu funkcjonalnym stref planistycznych dopuszczono m.in. tereny infrastruktury technicznej. Brak jest podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pole magnetyczne ma zdolność przenikania przez większość obiektów, dlatego jego ekranowanie jest utrudnione. Przepisy odrębne wymagają zachowania pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych, o szerokości w zależności od napięcia, w których zakazuje się m.in. lokalizacji miejsc pobytu ludzi, a tym samym ogranicza ekspozycję ludzi na promieniowanie, co zapewnia stałą ochronę mieszkańcom. W uzasadnieniu do planu ogólnego wskazano, że przy napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć (400kV) i napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokich napięć (110kV) obowiązują pasy technologiczne, gdzie występują ograniczenia w zagospodarowaniu.

W projekcie planu ogólnego, w granicach pasa technologicznego istniejącej linii elektroenergetycznej najwyższego napięcia wyznaczono strefę 17SO, gdzie w profilu podstawowym ustalono teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, natomiast w profilu dodatkowym wyłącznie teren zieleni urządzonej.

W granicach pasa technologicznego istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia

²² Duża jednostka przeliczeniowa (DJP) to umowna jednostka zwierząt hodowlanych w gospodarstwie. Jeden DJP (1 DJP) odpowiada jednej krowie o masie pięćset kilogramów lub innym zwierzętom, z wyłączeniem ryb, o łącznej masie pięćset kilogramów

w projekcie planu ogólnego wyznaczono przede wszystkim strefy SO (10SO, 12SO, 14SO, 17SO, 21SO, 50-51SO, 88-89SO, 118SO, 130SO), ale także, w nieznaczny stopniu, strefy SK (3SK, 26SK, 32SK, 34SK), SZ (221SZ, 234SZ, 239SZ, 536SZ, 564SZ, 582SZ), SR (13SR, 126SR), SP (27SP, 33SP, 46SP) i SG (1SG). Szczegółowe ustalenia dla wszystkich tych terenów, w tym wyznaczenie pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych z zakazem lokalizacji zabudowy, powinny zostać zawarte w sporządzonych dla tych obszarów miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się *zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem*. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku (ZZR) lub o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister Rozwoju (Dz.U. z 2016 r., poz. 138).

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska²³ na terenie Gminy Zambrów nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii ZDR, natomiast zlokalizowany jest jeden zakład o zwiększonym ryzyku powstania awarii przemysłowej ZZR (EuRoPol GAZ S.A. - Tłocznia Gazu Zambrów, w miejscowości Grzymały)²⁴. Zakład ten znajduje się na terenie działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Zambrówie. Zgodnie z przepisami odrębnymi, zakład o zwiększonym ryzyku powstania awarii przemysłowej powinien być zaprojektowany, wykonany, prowadzony i likwidowany w sposób zapobiegający awariom przemysłowym i ograniczający ich skutki dla ludzi oraz środowiska.

Projekt planu ogólnego na terenie występowania ww. zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej wyznaczył strefę infrastrukturalną 8SI, której profil podstawowy stanowi teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, zaś profil dodatkowy: teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Powyższa strefa infrastrukturalna otoczona jest strefą otwartą (102SO), której profil podstawowy w projekcie planu ogólnego stanowi teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, natomiast w profilu dodatkowym dopuszczono teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej. Projekt planu ogólnego nie zawiera szczegółowych ustaleń w odniesieniu do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy miast i wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, przy czym zapisy te nie dotyczą budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi. Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lokalizuje się m.in. w bezpiecznej odległości od siebie, od wielorodzinnych budynków mieszkalnych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów chronionych ustanowionych w trybie ustawy o ochronie przyrody, od upraw wieloletnich, od stref ochronnych ujęć wód oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Istniejącym zakładom, dla których bezpieczna odległość nie została zachowana, organy Inspekcji Ochrony Środowiska, po uzyskaniu opinii właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej, mogą wydać decyzję w zakresie nałożenia dodatkowych zabezpieczeń technicznych, aby zmniejszyć niebezpieczeństwa, na jakie są narażeni ludzie. W przypadku zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej zlokalizowanym na terenie gminy Zambrów ustalenia projektu planu ogólnego są zgodne z powyższymi przepisami – przedmiotowy zakład zlokalizowany jest poza swartą zabudową wsi, a także w bezpiecznej odległości od obiektów wskazanych w przywołanej wyżej ustawie Prawo ochrony środowiska, w tym od budynków mieszkalnych oraz od obszarów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody.

²³ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowe>

²⁴ dane GIOŚ, stan na 31.12.2023 r.

Ewentualne skutki środowiskowe w wyniku zdarzeń losowych wywołujących poważną awarię przemysłową w skutkach mogą być nieodwracalne, jednak samo ryzyko wystąpienia takich zdarzeń jest znikome. Zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia poważnych awarii podlegają bardzo rygorystycznym normom prawnym i są regularnie kontrolowane pod względem zachowania bezpieczeństwa.

12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony fauny jest korzystne.

Analiza lokalizacji cennych siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych na obszarze Natura 2000 Czerwony Bór w granicach gminy Zambrów względem wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych wykazała, że tereny te zostały wyłączone z projektu planu ogólnego z uwagi, że stanowią one tereny zamknięte innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu.

Wszystkie tereny objęte wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody, tj. obszarem Natura 2000, rezerwatami przyrody, użytkiem ekologicznym oraz otuliną parku krajobrazowego, a także większość terenów objętych krajowym korytarzem ekologicznym oraz tereny stanowiące większe kompleksy leśne, zadrzewienia i doliny rzek Jabłonka i Gać, w projekcie planu ogólnego zostały objęte strefami otwartymi SO (1SO-48SO), w których profilu podstawowym ustalono teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, natomiast w profilu dodatkowym wyłącznie teren zieleni urządzonej. Uznaje się to za rozwiązanie korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Na etapie sporządzania dokumentu, jakim jest plan ogólny, nie ma podstaw do prognozowania negatywnego wpływu na siedliska i gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz inne obszarowe formy ochrony przyrody. Ewentualna realizacja jakiegokolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000 lub mogąca oddziaływać na ten obszar będzie musiała zostać poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.).

Zarówno dla flory, jak i dla fauny największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Projekt planu ogólnego zasadniczo nie skutkuje utratą najcenniejszych siedlisk przyrodniczych bądź stanowisk cennych gatunków flory i fauny.

Przez obszar gminy Zambrów przebiega korytarz ekologiczny Czerwony Bór (GKPN-C-5A). Projekt planu ogólnego utrzymuje tereny inwestycyjne w obrębie korytarza ekologicznego zgodnie ze stanem istniejącym i obowiązującymi dokumentami planistycznymi. Przyrost nowych terenów inwestycyjnych (zasięg stref planistycznych, gdzie dopuszcza się tereny budowlane) jest niewielki i dotyczy pojedynczych działek przy istniejącej zabudowie bądź terenów już przeznaczonych pod zabudowę. Pozostałe tereny objęte korytarzem ekologicznym wyznaczono jako strefy otwarte SO, gdzie w profilu dodatkowym dopuszczono jedynie tereny zieleni urządzonej. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na drożność korytarza ekologicznego Czerwony Bór, ponieważ w jego obrębie przeważają tereny objęte w planie ogólnym strefą otwartą nad terenami przeznaczonymi pod zabudowę.

12.3 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także ras zwierząt i form roślin. Różnorodność biologiczna występuje, zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym, genetycznym.

Ustalenia planu ogólnego poprzez wskazanie stref planistycznych, w których dopuszczono tereny inwestycyjne, przyczyniają się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych, bądź poprowadzeniem nowych ciągów

komunikacyjnych. Istotne jest, że tereny inwestycyjne wskazano przede wszystkim w oparciu o istniejącą zabudowę oraz obowiązujące dokumenty planistyczne, gdzie powstanie nowej zabudowy zostało już przesądzone. Dodatkowo uwzględniono wnioski złożone w procedurze planistycznej.

Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były do tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych i zadrzewionych, zostaną przeznaczone pod zieleni urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie – zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmieniają swoje tereny bytowania. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ wyznaczone strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy wraz z przylegającymi do nich terenami niezainwestowanymi – projekt planu ogólnego dąży do koncentracji zabudowy, a nie do jej rozpraszania. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu chronionych gatunków zwierząt oraz cennym siedliskom przyrodniczym, co zostało opisane w rozdziale 12.2 *Wpływ na zwierzęta i rośliny*.

12.4 Oddziaływanie na wodę

Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi

Zasady wprowadzania ścieków do wód i do ziemi określa ustawa Prawo wodne, która mówi o tym, czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane. Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludność w wodę, jak również odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Dla terenów położonych w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy mieć na względzie, że w granicach tych obszarów zgodnie z przepisami ustawy Prawo Wodne zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody.

W przypadku terenów budowlanych zlokalizowanych w zasięgu stref sanitarnych od cmentarza, należy uwzględnić przepisy odrębne, które mówią, że odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów. Przedmiotowe przepisy należy brać pod uwagę zarówno, planując lokalizację nowych cmentarzy, jak i nowych obiektów w pobliżu cmentarzy.

W przypadku terenów z zabudową zagrodową oraz innych terenów zabudowy związanych z rolnictwem szczególnie ważne jest prawidłowe gospodarowanie odpadami i ściekami wytwarzanymi w wyniku hodowli zwierząt inwentarskich. Nieprawidłowe magazynowanie obornika, gnojowicy czy ścieków powstałych w wyniku czyszczenia stanowisk dla zwierząt może skutkować zanieczyszczeniem wód podziemnych i powierzchniowych związkami azotu. Istotne jest także gospodarowanie nawozami organicznymi pochodzenia zwierzęcego w sposób bezpieczny dla środowiska z zastosowaniem dobrych praktyk rolniczych. Spływy

powierzchniowe z pól mogą bowiem zanieczyszczać wody biogenami, które są główną przyczyną procesu eutrofizacji, czyli wzrostu trofii zbiorników wodnych.

Przy zachowaniu zgodności z przepisami prawa i prawidłowym gospodarowaniu ściekami oraz wodami opadowymi i roztopowymi, a w przypadku terenów rolniczych także przy stosowaniu racjonalnej gospodarki nawozowej, nie przewiduje się zagrożenia zarówno dla jakości wód podziemnych, jak i powierzchniowych.

Brak jest merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne, wynikających z ustaleń planu ogólnego.

12.5 Oddziaływanie na powietrze

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło, jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło.

Obszar gminy jest praktycznie niezgazyfikowany (z sieci gazowej korzysta zaledwie 2,3% ogółu mieszkańców²⁵), brak też scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych w znacznej mierze z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza ma również zastosowana technologia, dlatego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy uwzględnić konieczność stosowania źródeł ciepła, ograniczających emisję zanieczyszczeń do środowiska.

Z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się za korzystne dopuszczenie terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SZ (teren biogazowni), SU (teren elektrowni słonecznej), SR (teren elektrowni słonecznej, teren biogazowni), a także wybranych stref SO (teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren biogazowni w strefach 49-55SO oraz teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren biogazowni w strefach 56-156SO). Odnawialne źródła energii przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych. W przypadku lokalizowania biogazowni należy mieć na uwadze możliwość wystąpienia emisji substancji złośliwych mogących powodować uciążliwości odorowe dla najbliższego otoczenia.

12.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Przekształcenia związane z budową nowych obiektów

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z przekształceniem powierzchniowej warstwy ziemi poprzez wykonywanie wykopów pod fundamenty nowych budynków. Zasięg oddziaływania jest nieznaczny (ogranicza się do działki budowlanej), o charakterze bezpośrednim, długoterminowym i stałym. Przy posadowieniu obiektów budowlanych występują również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia robót budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.). W trakcie prowadzenia robót budowlanych może również dojść do zanieczyszczenia gleby poprzez niewłaściwe zabezpieczenie przy składowaniu materiałów budowlanych i odpadów budowlanych.

²⁵ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2024

W przypadku terenów z zabudową zagrodową oraz innych terenów zabudowy związanych z rolnictwem szczególnie ważne jest prawidłowe gospodarowanie odpadami i ściekami wytwarzanymi w wyniku hodowli zwierząt inwentarskich. Nieprawidłowe magazynowanie obornika, gnojowicy czy ścieków powstałych w wyniku czyszczenia stanowisk dla zwierząt może skutkować zanieczyszczeniem gleby związkami azotu, a następnie wymywaniem ich z profilu glebowego do płytkich wód podziemnych i do wód powierzchniowych. Istotne jest także gospodarowanie nawozami organicznymi pochodzenia zwierzęcego w sposób bezpieczny dla środowiska z zastosowaniem dobrych praktyk rolniczych m.in. poprzez racjonalne nawożenie – w dawkach ekonomicznie uzasadnionych i przyjaznych środowisku, ustalonych na poziomie odpowiednim dla potrzeb pokarmowych roślin pod oczekiwany plon, z uwzględnieniem: warunków glebowych, zasobności gleb w składniki pokarmowe i zasobów składników pokarmowych w wyprodukowanych nawozach organicznych.

Przy zachowaniu zgodności z przepisami prawa i prawidłowym gospodarowaniu odpadami, ściekami oraz wodami opadowymi i roztopowymi, a w przypadku terenów rolniczych także przy stosowaniu racjonalnej gospodarki nawozowej nie przewiduje się istotnie negatywnych oddziaływań na powierzchnie gleby lub ziemi w wyniku ustaleń projektu planu.

Eksploatacja kopalin

Obecnie na terenie gminy Zambrów eksploatowane są trzy złoża kruszyw naturalnych: Czerwony Bór I, Czerwony Bór II i Zbrzeźnica II/1, przy czym złożo Czerwony Bór I położone jest poza obszarem objętym projektem planu ogólnego.

Projekt planu ogólnego ustala na terenie gminy Zambrów 4 strefy górnictwa. Strefą zostały objęte udokumentowane złoża kopalin, tereny górnicze oraz obszary górnicze. Strefy te zlokalizowane są w obrębach Zbrzeźnica, Sędziwuje oraz Czerwony Bór.

Określenie uwarunkowań zagospodarowania ww. stref oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy oraz wyznaczenie pasów ochronnych dla stref sąsiednich nastąpi na etapie sporządzenia dla tych stref miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Eksploatacja złóż metodą odkrywkową wiąże się z przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu i struktury gruntu. Znaczna część gleb ulega całkowitej degradacji w wyniku eksploatacji złoża oraz składowania nadkładu. Po zakończonej eksploatacji tereny eksploatacji zostaną zrehabilitowane w oparciu o ustalone w decyzjach administracyjnych kierunek i warunki przeprowadzania rekultywacji.

Opisane wyżej oddziaływania są niezależne od ustaleń planu ogólnego.

12.7 Oddziaływanie na krajobraz

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady kształtowania krajobrazu stanowią ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obiektowych i obszarowych form ochrony przyrody, przebieg korytarzy ekologicznych, czy znajdujące się na terenie gminy grunty rolne i leśne.

Wprowadzenie nowej zabudowy w obrębie terenów dotychczas niezabudowanych zmieni lokalny charakter miejsca. Z terenów otwartych i funkcjonujących przyrodniczo zostaną przekształcone w tereny zurbanizowane, przy czym są to głównie tereny wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz tereny znajdujące się w sąsiedztwie terenów już zabudowanych. W otoczeniu terenów objętych ewentualną nową zabudową widoczna jest postępująca urbanizacja, nie przewiduje się więc wystąpienia oddziaływań o charakterze znaczącym na lokalny krajobraz. Istotne jest ustalenie w strefach planistycznych (poza strefami SO, SK) minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, którego zachowanie pozwoli na estetyczne kształtowanie krajobrazu.

W przypadku wybranych stref otwartych SO, w których projekt planu ogólnego dopuszcza realizację

elektrowni wiatrowych, wprowadzenie obiektów tego typu niewątpliwie przyczyni się do zmian w krajobrazie. Nowoczesne siłownie wiatrowe to olbrzymie konstrukcje ingerujące w krajobraz – w tym przypadku rolniczy. Turbiny widoczne są ze znacznych odległości, stanowiąc dominantę w krajobrazie. Należy jednak zaznaczyć, że strefy, gdzie dopuszcza się elektrownie wiatrowe, zlokalizowane są poza obszarami chronionymi ze względu na wyróżniający się krajobraz.

Realizacja ustaleń planu ogólnego w zakresie dopuszczenia realizacji we wszystkich strefach SU i SR oraz wybranych strefach SO elektrowni słonecznych, na które składają się urządzenia fotowoltaiczne wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii nie będzie miała istotnego wpływu na krajobraz. Niewielka wysokość konstrukcji fotowoltaicznych eliminuje zagrożenie powstaniem barier widokowych, czy dominant zaburzających lokalny krajobraz. Ingerencja w walory krajobrazowe w związku z realizacją tego typu przedsięwzięć będzie miała zasięg lokalny. Należy przy tym jednak podkreślić, że zabudowa systemami fotowoltaicznymi może stanowić przedsięwzięcie zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko²⁶, które powinny mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się wielkość i zasięg oddziaływania m.in. na krajobraz, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

Podsumowując, nie przewiduje się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając dysharmonii i niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokim walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. zachowanie zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia. Ponadto wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne, w których zlokalizowane są obiekty zabytkowe, zgodnie z ich obecnym sposobem zagospodarowania, umożliwią na etapie sporządzania miejscowych planów ochronę ich wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych.

12.8 Oddziaływanie na klimat

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenia, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru, wtórnie na klimat wpływają również zagospodarowanie terenu i zanieczyszczenia powietrza.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. W wyniku powstania nowych obiektów budowlanych, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat. Może nastąpić niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu należy dążyć do wprowadzania działań prowadzących do zapobiegania niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Istotna jest również adaptacja do zmian klimatu.

W odniesieniu do łagodzenia zmian klimatu, w zakresie możliwości dokumentu jakim jest plan ogólny, istotne jest zapewnienie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – w profilach funkcjonalnych

²⁶ zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.).

stref planistycznych SZ, SU, SR, SO dopuszczono tereny związane z odnawialnymi źródłami energii.

12.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Złoża

Racjonalną gospodarkę złożami kopalin jako jednym ze składników zasobów środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zapewnia uwzględnianie obszarów ich występowania oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji w planie ogólnym gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 72 ust. 1 pkt 2).

Projekt planu ogólnego ustala na terenie gminy Zambrów 4 strefy górnictwa. Strefą zostały objęte udokumentowane złoża kopalin, tereny górnicze oraz obszary górnicze.

Ustalenie w planie ogólnym stref górnictwa (SG) zapewnia możliwość eksploatacji udokumentowanych złóż, natomiast nie wpływa na zmianę zagospodarowania i użytkowania terenu, ani nie warunkuje czy eksploatacja nieeksploatowanych bądź nieudokumentowanych złóż będzie miała miejsce w przyszłości.

Gleby klas chronionych

W projekcie planu ogólnego wyznaczone strefy planistyczne, w obrębie których dopuszczane są tereny inwestycyjne, po części swoim zasięgiem obejmują gleby klasy III.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III. Gleby wyższych klas bonitacyjnych, chronione na mocy ww. ustawy wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze, wymagającego ww. zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

12.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono z uwzględnieniem występujących na terenie gminy obszarów i obiektów zabytkowych, a także stanowisk archeologicznych.

Dla zabytków objętych formami ochrony wyznaczono strefy planistyczne umożliwiające ochronę substancji zabytku, jego formy, otoczenia oraz kompozycji. Ochronę zabytków ujętych w rejestrze zabytków oraz w gminnej ewidencji zabytków uwzględniono poprzez określenie profili funkcjonalnych umożliwiających zachowanie funkcji tych obiektów, natomiast określone gminne standardy urbanistyczne uwzględniają dotychczasowe ustalenia dokumentów planistycznych oraz umożliwiają realizację zabudowy z zachowaniem ich formy, zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i kompozycji przestrzennych w otoczeniu zabytków.

Dla obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa podlaskiego określono strefy planistyczne zgodne z obecnym sposobem zagospodarowania i wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora. Określone strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne zostały dostosowane do walorów obiektów zabytkowych oraz umożliwiają na późniejszym etapie wprowadzenia rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu.

Ograniczenia w zagospodarowaniu związane z obiektami ujętymi w rejestrze zabytków oraz zabytkami archeologicznymi zostały wskazane w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami natomiast zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków będą ustalone na etapie miejscowych planów.

Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony dziedzictwa

kulturowego, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich, stwierdzić należy jednoznacznie, że ustalenia projektu planu ogólnego służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

12.11 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na obszarze gminy Zambrów występują obiekty i obszary cenne przyrodniczo, podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – obszar Natura 2000, rezerwat przyrody, użytek ekologiczny, otulina parku krajobrazowego, pomniki przyrody.

Ze względu na kierunkowy i ogólny charakter projektu planu ogólnego i brak wskazania konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszary oraz obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym na obszary Natura 2000. Co więcej, realizacja jakichkolwiek działań w granicach obszarów chronionych wymaga uwzględnienia zakazów określonych w przepisach odrębnych, jak również uzgodnienia z właściwym organem.

Wyznaczenie stref w formach ochrony przyrody wynika w pierwszej kolejności z obecnego stanu zagospodarowania oraz zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także przyjętej polityki przestrzennej określonej w dokumentach strategicznych gminy, jak obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów.

Analiza wyznaczonych stref planistycznych względem lokalizacji form ochrony przyrody wykazała, że wszystkie tereny prawnie chronione przyrodniczo w projekcie planu ogólnego zostały objęte strefami otwartymi SO (ISO-7SO), w których profilu podstawowym ustalono teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, natomiast w profilu dodatkowym wyłącznie teren zieleni urządzonej. Uznaje się to za rozwiązanie korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

W przypadku pomników przyrody, w których pobliżu istnieje możliwość rozbudowy dróg lub rozwoju zabudowy, należy zakładać, że wszelkie prace i rozwiązania będą prowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami, tj. art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz zapisami Zarządzenia Nr 54/82 Wojewody łomżyńskiego z dnia 26 października 1982 r. w sprawie uznania niektórych twórców przyrody za pomniki przyrody na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. WRN w Łomży z dn. 18.11.1982 r., Nr 3, poz. 34).

Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obiektów i obszarów cennych przyrodniczo, podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

13 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego przeprowadzona w rozdziale 12 *Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko* wykazała, że projekt planu ogólnego

sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:

- Objęcie strefami górnictwa udokumentowanych złóż kopalin, terenów górniczych oraz obszarów górniczych.
- Wyznaczenie stref otwartych niedopuszczających zabudowy na terenach objętych formami ochrony przyrody.
- Ograniczenie powierzchni stref dopuszczających zainwestowanie na gruntach wysokich klas bonitacyjnych.
- Dostosowanie określonych stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych do walorów występujących na obszarze gminy obiektów zabytkowych, co umożliwi na późniejszym etapie wprowadzenie rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu. Ograniczenia w zagospodarowaniu związane z obiektami ujętymi w rejestrze zabytków oraz zabytkami archeologicznymi zostały wskazane w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, natomiast zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków będą ustalone na etapie miejscowych planów.
- Określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

13.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Analiza wpływu ustaleń planu ogólnego na obszar Natura 2000 zawarta w rozdziale 12.2 *Wpływ na zwierzęta i rośliny* oraz 12.11 *Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody* wykazała, że najcenniejsze siedliska zinwentaryzowane w granicach obszaru Natura 2000 Czerwony Bór zostały wyłączone z projektu planu ogólnego z uwagi, że występują one na terenach zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu. Pozostałe tereny znajdujące się w graniach obszaru Natura 2000 zostały wskazane jako strefy otwarte, w których profilu podstawowym ustalono teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, natomiast w profilu dodatkowym wyłącznie teren zieleni urządzonej.

Oceniono, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obszaru Natura 2000, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Należy mieć na uwadze, że realizacja jakiegokolwiek inwestycji w granicach obszaru Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.).

14 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Podstawowe problemy z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska zostały w projekcie planu ogólnego rozwiązane w sposób prawidłowy. Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne

określone w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w tym uwarunkowań środowiskowych gminy i jej zasobów, oraz uwzględnienia wniosków interesariuszy. Projekt planu ogólnego uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

15 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1290 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 567);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 82);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 757 ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 733 ze zm.);
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 576 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315);

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

16 Materiały źródłowe

Opracowanie wykonano m.in. na podstawie następujących materiałów:

1. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego Gminy Zambrów, Budplan 2024;
2. Zmiana nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zambrów, 2023;
3. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków gminy Zambrów, 2014;
4. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zambrów na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024;
5. Strategia Rozwoju Gminy Zambrów na lata 2022-2030;
6. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zambrów, 2015;
7. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.): Regionalna geografia fizyczna Polski, Bogucki Wyd. Naukowe, 2021;
8. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022;
9. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Łomża na lata 2020-2029 – opis ogólny;
10. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Łomża na lata 2020-2029 - Program ochrony przyrody;
11. Kleczkowski A.: Osuwiska i zjawiska pokrewne, Wyd. Geologiczne 1995;
12. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r., PIG-PIB, 2024;
13. Monitoring środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska:
 - Monitoring wód podziemnych za rok 2022;
 - Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2024;
 - Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela.

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami: 335, 336, 375, 376;
2. Mapa Hydrogeologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami: 335, 336, 375, 376;
3. Mapa Geośrodowiskowa Polski (II). Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami 335, 336, 375, 376;
4. ISOK – Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego;
5. Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Łomża – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;
6. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura

2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;

7. Warstwy tematyczne CBDG:

- Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
- Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
- Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Powierzchniowych,
- MIDAS – obszary górnicze,
- MIDAS – tereny górnicze,
- MIDAS – złoża kopalin,
- Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Solon i inni, 2018).

Witryny internetowe:

1. <https://zambrow.e-mapa.net/> System Informacji Przestrzennej Urzędu Gminy Zambrów;
2. <http://gios.gov.pl> Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska
3. <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/> Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – rejestr form ochrony przyrody;
4. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/> Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
5. <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>
6. <https://wody.isok.gov.pl/>
7. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
8. <http://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
9. <http://geoportal.gov.pl>

17 Oświadczenie autora prognozy

Warszawa, dnia 6 listopada 2025 r.

O Ś W I A D C Z E N I E A U T O R A P R O G N O Z Y

Zgodnie z art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)

o ś w i a d c z a m

że jako autorka *Prognozy oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Zambrów* spełniam warunki określone przez wyżej przywołany artykuł, tj.:

- ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi;
- posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko;
- byłam co najmniej pięciokrotnie członkiem zespołów autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Małgorzata Bielouska